

АЛЬМАНАХ
„ГОМОНУ УКРАЇНИ”
НА 1982 РІК

А Л Ь М А Н А Х
„ГОМОНУ УКРАЇНИ”
1982

БІБЛІОТЕКА ВИДАВНИЦТВА „ГОМІН УКРАЇНИ”

Ч. 54

LIBRARY OF “HOMIN UKRAINY” PUBLISHING CO. LTD.

№ 54

Зредагував Микола Фіголь

Edited by Mykola Figol

Copyright

Всі права застережені

Published and printed by
“Homin Ukrainy” (Ukrainian Echo) Publishing Co. Ltd.
140 Bathurst Street, Toronto, Ontario, Canada M5V 2R3

ІІ/4

АЛЬМАНАХ

»ГОМОНУ УКРАЇНИ«

НА РІК

1982

У 40-РІЧЧЯ

ПОСТАННЯ

УКРАЇНСЬКОЇ ПОВСТАНСЬКОЇ АРМІЇ

Накладом і друком Видавничої Спілки „Гомін України”
140 Bathurst Street, Toronto, Ontario, Canada M5V 2R3

A L M A N A C

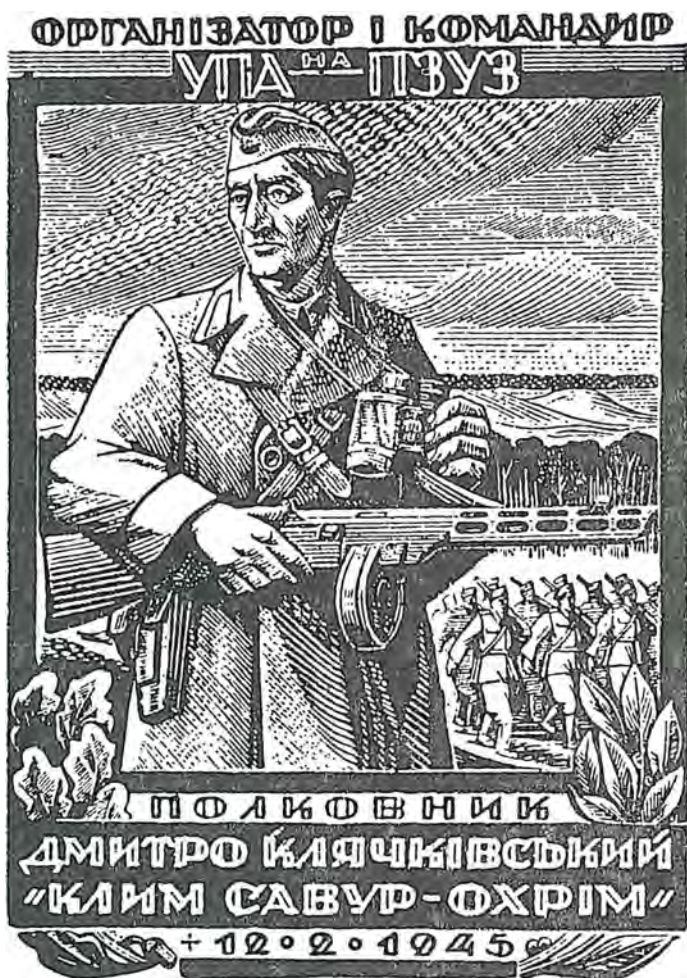
O F

„HOMIN UKRAINY“

1982

**COMMEMORATING
THE 40th ANNIVERSARY
OF THE
UKRAINIAN INSURGENT ARMY (UPA)**

Вічна Слава Борцям

„... На героїзмі УПА і визвольно-революційного підпілля будуть виховуватися нові українські покоління. Борець УПА, український революціонер заступають місце мужнього спартанця в історії людства. Тож свідомі будьте тієї великої доби, в якій Вам довелося жити і не посороміть повстанської слави, як не посоромили її ті, що вже від нас відійшли”.

(Із Святкового наказу

Головного Командира УПА ген. Тараса Чупринки)

Счень - January

УКРАЇНСЬКИЙ КАЛЕНДАР

н. ст. дні	Юліянський:	Григоріянський:
1 19 П	Боніфатія, мч.	НАЙМЕН. ХР., ВАС. ВЕЛ. Сильвестра, папи
2 20 С	Ігнатія священомученика	
3 21 Н	НЕД. ОТЦІВ, перед Різдом	ПЕРЕД ПРОСВІЧЕННЯМ Собор 70 Апостолів Навечір'я Богоявлення БОГОЯВЛЕННЯ ГОСПОД. Собор Ів. Хрестителя Юрія, Омеляна, Домніки Полієвкта, мч.
4 22 П	Анастасії, мч.	
5 23 В	10 мучеників у Креті	
6 24 С	Навечір'я Різдва, Євгенії	
7 25 Ч	РІЗДВО ХРИСТОВЕ	
8 26 П	Собор Пресв. Богородиці	
9 27 С	Степана, первмч.	Н. ПО ПРОСВ. Григорія †Теодосія, пр. Тетяни, мч. Єрмила і Стратоніка, мч. Отців із Синаю і Раїфи Павла і Івана, пр. Поклін оковам Ап. Петра
10 28 Н	НЕДІЛЯ ПО РІЗДВІ	
11 29 П	Дітей убитих у Вифлеємі	
12 30 В	Анісії, мч. Зотіка, р.	
13 31 С	Меланії Римлянки, пр.	
14 1 Ч	НАЙМЕНУВАННЯ ХР., ВАС.	
15 2 П	Сильвестра, папи	31 після ЗШЕСТЯ , †Антон. Атанасія і Кирила, св. Макарія з Єгипту, пр. †Євтимія Великого, пр. Максима, ісп., Неофіта Тимотея, ап., Анастасія Климентія, свщ.
16 3 С	Малахії, прор. Гордія, мч.	
17 4 Н	ПЕРЕД ПРОС., Собор 70 Ап.	
18 5 П	Навеч. Богоявл. Теопемпта	
19 6 В	БОГОЯВЛЕННЯ ГОСПОДНЕ	
20 7 С	Собор Івана Хрестителя	
21 8 Ч	Юрія, Омеляна, Домніки, пр.	32 після ЗШЕСТЯ , Ксені †Григорія Богослова Ксенофонта і Марії, пр. †Перен. мощів Івана Зол. Єфрема із Сирії, пр. Перен. мощів Ігнатія Бог. Трьох Святителів
22 9 П	Полієвкта, мч.	
23 10 С	Григорія з Нісси, Дометіяна	
24 11 Н	ПО ПРОСВІЧЕННІ, Теодосія	
25 12 П	Тетяни, мч.	
26 13 В	Єрмила і Стратоніка, мч.	
27 14 С	Отців із Синаю і Раїфи, Ніни	Н. про МИТАРЯ і ФАРИС.
28 15 Ч	Павла і Івана, пр.	
29 16 П	Поклін оковам Ап. Петра	
30 17 С	†Антонія Вел. пр.	
31 18 Н	32 після ЗШЕСТЯ, Атан і Кир.	

ІСТОРИЧНИЙ КАЛЕНДАР

1. 1909 * Степан Бандера, голова Проводу ОУН 1940-1959
1. 1919 Закон УНР про Автокефалію УПЦеркви
3. 1918 Українська Національна Рада схвалила постанову про з'єднання ЗУНР із УНРеспублікою у Києві
5. 1585 У Львові закладено Ставропігійське Братство
5. 1935 З рук НКВД згинув поет Олекса Влизько
6. 1846 У Києві засновано Кирило-Методіївське Братство
6. 1918 Засновано Держ. Банк УНР, перші укр. гроші (гривні)
7. 1918 У Києві почався Всеукр. Правосл. Церковний Собор
8. 1953 † актор і режисер Володимир Блавацький
10. 1946 Нікіта Хрущов розпочав „Велику бльокаду УПА” при допомозі 585,000 ЧА і НКВД
11. 1647 † митр. Петро Могила, ректор Київської Академії
13. 1906 Перший укр. щоденник у Києві „Громадська Думка”
14. 1649 Тріумфальний в'їзд геть. Б. Хмельницького до Києва
14. 1880 появився у Львові укр. щоденний часопис „Діло”
15. 1941 Большевицький суд над 59 членами ОУН у Львові
17. 1869 * маляр Іван Труш
17. 1921 відкриття Українського Вільного Університету у Відні
18. 1957 † археолог, антрополог, етнолог Вадим Щербаківський
19. 1939 † поет Михайло Драй-Хмара
20. 1897 * поет і есеїст Євген Маланюк
21. 1803 † останній гетьман України Кирило Розумовський
21. 1919 Закарпатські українці рішили приєднатися до УНР
22. 1918 Прогол. самостійности України IV-им Універсалом
22. 1919 Проголошення соборности України і початок Конгресу Трудового Народу України
23. 1921 Большевики вбили композитора М. Леонтовича
23. 1667 Андрусівським договором Польща і Москва поділили між собою Україну (Правобережжя і Лівобережжя)
24. 1918 Закон УНР про автономію для нац. меншостей
25. 1942 † мово- і сходознавець Агатангел Кримський
27. 1860 вийшов друком „Кобзар” Тараса Шевченка
28. 1919 Труд. Конгрес прийняв Тимчасову конституцію УНР
- 28-3. 2. 1929 I. Конгрес Українських Націоналістів у Відні, на якому створено ОУН під пров. полк. Є. Коновальця
29. 1918 бій під Крутами
30. 1111 великий похід українських князів на половців
31. 1918 † світової слави рентгенолог проф. І. Пулюй
- 1949 загинув полк. О. Гасин „Лицар”, шеф Гол. Штабу УПА

Лютий - February

УКРАЇНСЬКИЙ КАЛЕНДАР

н. ст. дні	Юліанський:	Григоріанський:
1 19 П	Макарія преподобного	Трифона, мч.
2 20 В	†Євтимія Вел., пр.	Стрітєння Господнє
3 21 С	Максима, ісп., Неофіта, мч.	Симеона й Анни, прор.
4 22 Ч	Тимотея, ап., Анастасія, прмч	Ісидора, пр.
5 23 П	Климентя, свщ., Агатангела	Агафії мч.
6 24 С	Ксені Римлянки, пр.	Вукола, пр.
7 25 Н	про МИТАРЯ І ФАРИСЕЯ	Н. про БЛУДНОГО СИНА
8 26 П	Ксенофонта і Марії, пр.	Теодора Страт., вч.
9 27 В	†Перен. мощів Ів. Золот.	Никифора, мч.
10 28 С	Єфрема із Сирії пр.	Харалампія, мч.
11 29 Ч	Перен. мощів Ігнатія Бого.	Власія, свщ.
12 30 П	Трьох Святителів	Мелетія з Антіохії, свт.
13 31 С	Кира й Івана, чуд.	Мартиніяна, пр.
14 1 Н	про БЛУДНОГО СИНА	М'ЯСОПУСНА, †Кирила
15 2 П	Стрітєння Господнє	Онисима, ап.
16 3 В	Симеона й Анни, прор.	Памфила і Порфірія, мч.
17 4 С	Ісидора, пр.	Теодора Тирона, вч.
18 5 Ч	Агафії, мч.	Льва, папи
19 6 П	Вукола, пр.	Архипа, ап.
20 7 С	Партенія, пр.	Льва Катанського, свт.
21 8 Н	М'ЯСОПУСНА, Теодора	Н. СИРОПУСНА, Тимотея
22 9 П	Никифора, мч.	Відн. мощів у Євгенії
23 10 В	Харалампія, мч.	Полікарпа із Смирни, свщ.
24 11 С	Власія, свщ.	†1 і 2 Найд. Гол. Ів. Хр.
25 12 Ч	Мелетія з Антіохії, свт.	Тарасія, свт.
26 13 П	Мартиніяна, пр.	Порфірія з Гази, свт.
27 14 С	†Кирила, ап. Слов'ян	Прокопія Декаполіта, ісп.
28 15 Н	СИРОПУСНА, Онисима	Н. 1 ПОСТУ, Василия, пр.

ІСТОРИЧНИЙ КАЛЕНДАР

2. 1919 Симон Петлюра став головою Директорії УНР
2. 1936 на Соловках загинув поет Євген Плужник
3. 1067 † отруєний візантійським агентом Котпаном тматорок.
кн. Ростислав (внук Яр. Мудрого), основник галицької
династії Ростиславичів
4. 1918 зліквідовано у Києві большевицьке повстання
7. 1933 † актор і режисер Микола Садовський (Тобілевич)
7. 1942 Собор єпископів у Пинську організує УАПЦ
9. 1918 у Бересті Центральні держави визнали укр. державу
9. 1918 большевики вимордували в Києві 5000 осіб
9. 1942 Гестапо арештувало сотні українців у Києві
9. 1963 Прибув до Риму із заслання патріарх Йосиф Сліпий
10. 1900 в Харкові засновано Революційну Українську Партію
10. 1940 покликано Революц. Провід ОУН під пров. С. Бандери
10. 1946 бойкот виборів до Верх. ради СРСР на заклик УГВР
11. 1908 † письм., диригент і композитор Анатоль Вахнянин
12. 1924 поляки замучили Ольгу Басараб, члена УВО
12. 1939 вибори до першого Союму Карпатської України
12. 1945 в бою з большевиками згинув полк. Дм. Клячківський
(Клим, Савур), Командир УПА-Північ
15. 1968 † поет і есеїст Євген Маланюк
16. 1918 проголошення самостійности Кубані
17. 1892 * патріарх і кардинал Йосиф Сліпий
19. 1900 М. Міхновський промовляв н. т. „Самостійна Україна”
20. 1054 † вел. кн. Ярослав Мудрий
21. 1942 німці розстріляли в Києві поетесу Олену Телігу
- 21-22. 1940 НКВД арештувало багато осіб, пов'язаних з ОУН
23. 1921 Ліга Націй визнала, що Польща окупувала ЗУНР
24. 1865 * письменник Іван Липа
24. 1574 перша видрукована в Україні книжка „Апостол”
25. 1738 згинув у бою з татарами літописець Гр. Граб'янка
25. 1764 Катерина II зліквідувала українські монастирі
25. 1871 * поетеса Леся Українка
25. 1946 загинув у бою полк. Грегін-Різун (Василь Андрусак)
25. 1964 † скульптор світової слави Олександр Архипенко
26. 1886 * графік Юрій Нарбут, † 23. 5. 1920
26. 1942 † письменник Микола Чирський
27. 1664 поляки розстріляли під Нов.-Сіверським полк. І. Богуна
28. 1772 москалі замучили митр. Арсенія Мацієвича

Березень — March

УКРАЇНСЬКИЙ КАЛЕНДАР

н. ст. дні	Юліанський:	Григоріанський:
1 16 П	Памфила і Порфірія, мч.	Євдокії, прпмч.
2 17 В	Теодора Тирона, Вмч.	Теодота, свц.
3 18 С	Льва папи	Євтропія, Клеоніка і Вас.
4 19 Ч	Архипа, ап.	Гарасима, пр.
5 20 П	Льва Катанського, свт.	Конона, мч.
6 21 С	Тимотея, пр., Євстація, свт.	42 мучеників з Аморії
7 22 Н	1 ПОСТУ , Відн. мц. у Євгенії	Н. 2 ПОСТУ , Василя
8 23 П	Полікарпа із Смирни, свц.	Теофилакта, ісп.
9 24 В	†1 і 2 Найд. Голови Ів. Хр.	†40 мучеників із Севасті
10 25 С	Тарасія, свт.	Кодрата й інших муч.
11 26 Ч	Порфірія з Гази, свт.	Софронія, патр. Єрусал.
12 27 П	Прокопія Декаполіта, ісп.	Теофана, пр., Григорія
13 28 С	Василія, пр.	Перен. мощів Никифора
14 1 Н	2 ПОСТУ , Євдокії, мч.	ХРЕСТОПОКЛІННА
15 2 П	Теодота, свц.	Агапія і інших муч.
16 3 В	Євтропія, Клеоніка, мч.	Савина і Папи, муч.
17 4 С	Гарасима, пр.	Олексія, прп.
18 5 Ч	Конона, мч.	Кирила з Єрусалиму, свт.
19 6 П	42 мучеників з Аморії	Хризанта і Дарії, мч.
20 7 С	Василія й ін. муч. в Херс.	Отців, вбитих у м. Сави
21 8 Н	ХРЕСТОПОКЛІННА	Н. 4 ПОСТУ , Якова, ісп.
22 9 П	†40 мучеників із Севасті	Василія, свщм.
23 10 В	Кодрата й ін. мучеників	Никона, прмч., Поклони
24 11 С	Софронія, патр. Єрусалиму	Захарії, пр., Артемона, св.
25 12 Ч	Теофана, пр., Григорія	БЛАГОВІЩЕННЯ ПР. БОГ.
26 13 П	Перен. мц. Никифора, свт.	Собор Арх. Гавриїла
27 14 С	Венедикта, пр	Матрони, мч.
28 15 Н	4 ПОСТУ , Агапія, мч.	Н. 5 ПОСТУ , Іларіона, пр.
29 16 П	Савина і Папи, муч.	Марка пр., Кирила, мч.
30 17 В	Олексія, пр.	Івана Лівстичника, пр.
31 18 С	Кирила з Єрусал. Поклони	Іпатія, пр.

ІСТОРИЧНИЙ КАЛЕНДАР

1. 1918 війська УНР визволили Київ від большевиків
1. 1922 СРСР визнав: в Україні 38% нас. голодує, пом. ½ міл.
2. 1861 скасовано кріпацтво в Україні (під царською Росією)
3. 1947 † композитор і музикознавець Філарет Колесса
- 4-10. 1959 в Івано-Франківську москалі засудили 7 членів Об'єднаної партії за визволення України
5. 1950 згинув у бою ген. Роман Шухевич — Чупринка, голова Проводу ОУН в Україні, Головний Командир УПА, голова Генерального Секретаріату УГВР
6. 1939 Відкрито в Києві пам'ятник Т. Шевченкові
6. 1967 † маляр Борис Крюків
8. 1169 Суздальський кн. Андрій здобув і зруйнував Київ
- 8-10. 1946 росіяни формально зліквідували УКЦ у Львові
9. 1814 * Тарас Шевченко, геній України
- 9.3.- 19.4. 1930 судилище над 43 членами СВУ і СУМ у Харкові
10. 1861 † Тарас Шевченко
14. 1167 † Вел. кн. України-Руси Ростислав I Мстиславич
14. 1923 Рада амбасадорів признала Західню Україну Польщі
15. 1672 Іван Самойлович обраний гетьманом Лівобережжя
15. 1939 проголошення самостійности Карпатської України
16. 1664 поляки розстріляли геть. Івана Виговського
17. 1874 * Августин Волошин, президент Карпатської України
17. 1917 утворено в Києві Українську Центральну Раду
19. 1864 * Василь Липківський, митрополит УАПЦ
19. 1930 * поетеса Ліна Костенко
19. 1939 в бою з мадярами загинули полк. Михайло Колодзінський-Гузар, Шеф Штабу Карп. України, і його заст. пор. Зенон Тарнавський — З. Коссак, член КП ОУН
20. 1632 * Іван Мазепа, гетьман України
20. 1921 † письменник Адріян Кашенко (походив із Запоріжжя)
20. 1944 УПА зліквідувала нім. генерала „СА” Віктора Люпе
20. 1945 розпочалася друга Хрущовська офензива проти УПА
21. 1888 * Василь Іванис, голова уряду Кубанського Краю
21. 1908 † історик, археолог і етнограф Володимир Антонович
23. 1842 * композитор Микола Лисенко
25. 1651 полк. І. Богун переміг поляків під Вінницею
26. 1909 † історик, композитор опери „Катерина” М. Аркас
29. 1947 УПА зліквідувала ген. „Вальтера”-Сверчевського
29. 1972 † митр. УГПЦ в Канаді Іларіон (Іван Огієнко)
30. 1973 † Дмитро Донцов, ідеолог і публіцист

Квічень - Аргіс

УКРАЇНСЬКИЙ КАЛЕНДАР

н. ст. дні	Юліанський:	Григоріанський:
1 19 Ч	Хризанта і Дарії, мч.	Марії Єгиптянки, пр.
2 20 П	Отців вбитих у мон. св. Сави	Тита, пр.
3 21 С	Якова, ісп.	Никити, ісп. (Лаз. суб.)
4 22 Н	5 ПОСТУ , Василия	КВІТНА (Вербна) НЕДІЛЯ
5 23 П	Никона, прмч. і його учн.	Теодула, Агатопода, мч.
6 24 В	Захарії, пр., Артемона, свт.	†Методія, Євтихія, свт.
7 25 С	БЛАГОВЩЕННЯ ПР. БОГОР.	Георгія, еп.
8 26 Ч	Собор Арх. Гавриїла	Вел. Четвер (Страсти)
9 27 П	Матрони з Солуня, пр.	Велика П'ятниця
10 28 С	Іларіона пр. (Лаз. суб.)	Велика Субота
11 29 Н	КВІТНА (Вербна) НЕДІЛЯ	ВОСКРЕСІННЯ ХРИСТОВЕ
12 30 П	Івана Ліствичника, пр.	Світлий Понеділок
13 31 В	Іпатія, пр.	Світлий Вівторок
14 1 С	Марії Єгиптянки, пр.	Мартина, папи ісп.
15 2 Ч	Великий Четвер (Страсти)	Аристарха й інших ап.
16 3 П	Велика П'ятниця	Агапії й Ірини, мч.
17 4 С	Велика Субота	Симеона, пр., Акакія, еп.
18 5 Н	ВОСКРЕСІННЯ ХРИСТОВЕ	НЕДІЛЯ ТОМИНА
19 6 П	Світлий Понеділок	Івана Староп., пр.
20 7 В	Світлий Вівторок	Теодора, пр.
21 8 С	Іродіона, Агава й ін.	Януарія, свц.
22 9 Ч	Євпсихія, мученика	Теодора, пр., Віталія
23 10 П	Терентія, Зенона, Харит., мч.	†Юрія, великомученика
24 11 С	Антипи, свц.	Сави Стратилата, мч.
25 12 Н	НЕДІЛЯ ТОМИНА	НЕДІЛЯ МИРОНОСИЦЬ
26 13 П	Артемона, свц.	Василія, свц.
27 14 В	Мартина, папи ісп.	Симеона, свц.
28 15 С	Аристарха, Пуды, Троф., ап.	Ясона і Сосипатра, ап.
29 16 Ч	Агапії й Ірини, муч.	9 мучеників з Кизики
30 17 П	Симеона, пр., Акакія, еп.	†Якова, ап., брата Ів. Бог.

ІСТОРИЧНИЙ КАЛЕНДАР

- 1-3. 1941 ІІ. Великий Збір ОУН
- 2. 1944 Москва кинула проти УПА 10 дивізій ЧА і НКВД
- 5. 1710 в Бендерах обрано гетьманом Пилипа Орлика
- 5. 1882 * історик Вячеслав Липинський, ідеолог гетьманців
- 7. 1340 † кн. Болеслав-Юрій ІІ
- 7. 1918 у Владивостоці ств. Далеко-Сх. Укр. Крайову Раду
- 8. 1929 Москва проголосила заборону УАПЦ і її ліквідацію
- 10. 1931 поляки замучили Ст. Охримовича, голову КЕ ОУН
- 11. 1945 росіяни вивезли на Сибір 7 єпископів УКЦ
- 12. 1596 перемога Наливайка і Лободи над поляками
- 12. 1653 союз геть. Б. Хмельницького з султ. Магометом ІV
- 12. 1908 М. Січинський убив піс. намісника Потоцького
- 15. 1918 † письменник і публіцист Іван Нечуй-Левицький
- 15. 1936 * Валентин Мороз, історик і самостійницький діяч
- 15. 1944 † маршал СССР Ватутін, поран. упівцями ком. Енея
- 16. 1946 І. Конгрес АБН
- 17. 1873 † С. Гулак-Артемівський, композ. „Запор. за Дунаєм”
- 17-21. 1917 Всеукраїнський національний конгрес у Києві
- 17. 1949 згинув полк. Василь Шелест-Сидор, команд. УПА-Захід
- 19. 1885 † історик, письм. і етнограф Микола Костомаров
- 20. 1622 † гетьман Петро Конашевич-Сагайдачний
- 20. 1891 * ген. Юрко Тютюнник, командир ІІ. Зимового походу
- 20. 1918 полк. П. Болбочан розпочав визволення Криму
- 20. 1922 † композитор Кирило Стеценко
- 22. 1910 † Марко Кропивницький, батько модерного укр. театру
- 22-25. 1944 5000 вояків УПА звели битву з 30,000 військ НКВД
- 23. 1185 похід проти половців кн. Ігоря Святославича
- 25. 971 битва вел. кн. Святослава проти Візантії за Доростол
- 25. 1913 † письменник Михайло Коцюбинський
- 26. 1890 * Микола Зеров, неокласик-поет і літературознавець
- 26. 1945 † гетьман Павло Скоропадський
- 28. 1132 † вел. кн. Мстислав, володар Тмутарокані
- 28. 1915 бої УСС на Маківці проти москалів
- 28. 1922 В Подєбрадах на Чехії засн. Укр. Госп. Академію
- 28. 1932 Поляки повісили членів ОУН — Голояда і Пришляка
- 28. 1938 † на засланні митрополит Василь Липківський
- 29. 1648 Богдана Хмельницького обрано гетьманом України
- 29. 1918 Свято моря. Українізація чорноморської фльоти
- 30. 1918 геть. Павло Скоропадський перебрав владу від УНР

Травень - Мау

УКРАЇНСЬКИЙ КАЛЕНДАР

н. ст. дні	Юліанський:	Григоріанський:
1 18 С	Івана, Віктора, пр.	Єремії, прор.
2 19 Н	НЕДІЛЯ МИРОНОСИЦЬ	Н. про РОЗСЛАВЛЕНОГО
3 20 П	Теодора, пр.	†Теодосія печ., пр.
4 21 В	Януарія, свщ.	Пелагії, мч.
5 22 С	Теодора, пр., Віталія	Ірини, мч., Никифора, пр.
6 23 Ч	†Юрія Великомученика	Йова Многострадального
7 24 П	Сави Стратилата, мч.	Поява Чес. Хр., Акакія
8 25 С	†Марка, ап. і еван.	†Івана Бог., ап. Арсенія
9 26 Н	НЕД. про РОЗСЛАВЛЕНОГО	НЕД. про САМАРЯНКУ
10 27 П	Симеона, свщ.	†Симеона Зилота, ап.
11 28 В	Ясона і Сосіпатра, ап.	†Кирила і Методія, ап. С.
12 29 С	9 мучеників з Кизики	Єпіфанія і Германа, свт.
13 30 Ч	†Якова, ап., брата Івана Б.	Глікерії, мч.
14 1 П	Єремії, прор.	Ісидора, мч.
15 2 С	Атанасія Великого, свт.	Пахомія Великого, пр.
16 3 Н	НЕДІЛЯ про САМАРЯНКУ	Н. про СЛІПОНАРОДЖ.
17 4 П	Пелагії	Андроніка й ін. апост.
18 5 В	Ірини, мч., Никифора, пр.	Теодота, Петра і Дениса
19 6 С	Йова Многострадального	Патрикія, еп., й ін. муч.
20 7 Ч	Поява Чес. Хреста, Акакія	ВОЗНЕСІННЯ ХРИСТОВЕ
21 8 П	†Івана Богосл. ап., Арсенія	†Константина й Олени
22 9 С	†Перек. мощів св. Миколая	Василиска, мч.
23 10 Н	Н. про СЛІПОНАРОДЖЕН.	НЕД. ОТЦІВ , Михаїла, ісп.
24 11 П	†Кирила і Методія, ап. Сл.	Симеона Дивногогорця, пр.
25 12 В	Єпіфанія і Германа, свт.	†З Найдено. Голови Ів. Хр.
26 13 С	Глікерії, мч.	Карпа, ап.
27 14 Ч	ВОЗНЕСІННЯ ХРИСТОВЕ	Терапонта, свщ.
28 15 П	Пахомія Великого, пр.	Никити, пр.
29 16 С	Теодора Освященого, пр.	Теодосія, препмч.
30 17 Н	НЕДІЛЯ ОТЦІВ	ЗШЕСТЯ СВЯТОГО ДУХА
31 18 П	Теодота, Петра, Дениса, мч.	Пресвятої Трійці

ІСТОРИЧНИЙ КАЛЕНДАР

1. 1922 відновлено Літ. Наук. Вістник за ред. Д. Донцова
1. 1949 Створено Лігу Визволення України в Торонті
2. 1848 у Львові створено Головну Руську Раду
2. 1967 † педагог Григорій Ващенко
3. 1074 † Преподобний Теодосій Печерський
3. 1924 москалі замордували Миколу Міхновського
3. 1946 відділ УПА вбив ген.-полк. НКВД Москаленка
4. 1733 † запорозький кошовий от. Кость Гордієнко
6. 1910 † письменник і громадський діяч Борис Грінченко
6. 1947 СРСР, Польща і ЧССР підписали договір проти УПА
8. 1920 польсько-українські війська здобули Київ
10. 1879 * Гол. От. Симон Петлюра, голова Директорії УНР
30. 1887 * скульптор Олександр Архипенко
12. 1943 кілька дивізій „СС” наступали на УПА в м. Колки
16. 1648 Перемога Хмельницького н. поляками п. Жовт. Водами
16. 1954 вибухло повстання політв'язнів у Кінгірі
- 18-25. 1917 І. Український Військовий З'їзд у Києві
20. 1949 відділ УПА зліквідував полк. НКВД Колодяжного
- 20-26. 1961 „суд правників” (Л. Лук'яненко, І. Кандиба, С. Вірун, О. Лібович, В. Луцьків, І. Кіпиш, Ю. Босовницький) — членів Укр. Робітничо-Селянської Спілки
22. 1861 з Росії перевезено тіло Т. Шевченка до Канева
22. 1920 поляки замучили композитора Остапа Нижанківського
23. 1938 згинув полк. Є. Коновалець, засновник УВО і ОУН
24. 1125 † вел. кн. Володимир Мономах
24. 1742 † гетьман Пилип Орлик в Яссах під Туреччиною
24. 1964 росіяни спалили бібліотеку Української Акад. Наук
25. 1919 Мих. Тишкевич першим амбас. України до Ватикану
25. 1926 у Парижі загинув Гол. От. Симон Петлюра
25. 1936 розпочався львівський „процес Бандери”
26. 1909 † композитор Денис Січинський
26. 1944 згинув М. Палідович-Карпатський, ред. „Ідеї і Чину”
27. 1946 відділи УПА атакували з польською ВіН м. Грубешів
28. 1634 † гравер, поет і друкар Степан Беринда
28. 1916 † помер Іван Франко
28. 1918 переговори в Києві з Кубанню про об'єднання
29. 1952 † ген.-полк. М. Омелянович-Павленко, Нач. Вождь УГА
30. 1876 появився ганебний Емський указ
31. 1223 битва княжих військ з татарами над Калкою
- 1922 на Кубані розстріляно десятки тисяч українців

Червень - June

УКРАЇНСЬКИЙ КАЛЕНДАР

н. ст. дні	Юліанський:	Григоріанський:
1 19 В	Патрикія, сп., й ін. мучен.	Юстина Философа, мч.
2 20 С	Талалея, мч.	Никифора, ісп.
3 21 Ч	†Константина й Олени	Лукиліяна й ін. муч.
4 22 П	Василиска, мч.	Митрофана, свт.
5 23 С	Михайла, ісп., Єфросинії П.	Доротей, свц.
6 24 Н	ЗШЕСТЯ СВЯТ. ДУХА	НЕДІЛЯ ВСІХ СВЯТИХ
7 25 П	Пресвятої Трійці	Теодота, свц., Богдана
8 26 В	Карпа, ап.	Теодора Страт., влкмч.
9 27 С	Тералонта, свц	Кирила Олександр., свт.
10 28 Ч	Никити, пр.	Пресвята Євхаристія
11 29 П	Теодосії, прмч.	†Вартолом. і Варнави, еп.
12 30 С	Ісаакія, пр.	Онуфрія, пр., Петра, Атон.
13 31 Н	НЕДІЛЯ ВСІХ СВЯТИХ	2 після ЗШЕСТЯ
14 1 П	Юстина Философа, мч.	Єлисея, прор., Метод., свт.
15 2 В	Никифора, ісп.	Амоса, прор., Єроніма, пр.
16 3 С	Лукиліяна й ін. муч.	Тихона з Апатуні, свт.
17 4 Ч	Пресвятої Євхаристії	Мануїла й ін. муч.
18 5 П	Доротей, свц.	Христа Чоловіколюбця
19 6 С	Висаріона, Іларіона, пр.	СОСТРАД. ПР. БОГОРОД.
20 7 Н	2 після ЗШЕСТЯ, Теодота	3 після ЗШЕСТЯ, Методія
21 8 П	Теодота Страт., влкмч.	Юліана з Тарсу, мч.
22 9 В	Кирила Олександр., свт.	Євсевія, свц.
23 10 С	Тимотей, свц.	Агрипини, мч.
24 11 Ч	†Вартоломея і Варнави, еп.	Різдво Івана Хрестителя
25 12 П	Христа Чоловіколюбця	Февронії, прмч.
26 13 С	СОСТРАД. ПР. БОГОРОД.	Давида, пр.
27 14 Н	3 після ЗШЕСТЯ, Єлисея	4 після ЗШЕСТЯ, Самсона
28 15 П	Амоса Прор., Єроніма, пр.	Перен. мц. Кира й Івана
29 16 В	Тихона з Апатини, свт.	Петра і Павла, Верх. Ап.
30 17 С	Мануїла й ін. мучеників	†Собор 12 Апостолів

ІСТОРИЧНИЙ КАЛЕНДАР

1. 1630 Тарас Трясило розгромив поляків біля Переяслава
1. 1891 † Василь Мова (Лиманський), укр. поет. і письм. Кубані
- 1-15. 1944 УПА знищила рос. партизанів Кулагіна-Артаманова
1. 1933 День пам'яті замучених голодом 7 міл. укр. в УССР
2. 1936 † письменник Андрій Чайковський
5. 1708 союз І. Мазепи з шведським королем Карлом XII
5. 1775 рос. цариця Катерина II знищила Запорозьку Січ
5. 1956 † історик Борис Крупницький
6. 1937 † поет Богдан Ігор Антонич
7. 1843 † письменник і педагог Маркіян Шашкевич
7. 1930 † маляр Петро Холодний
7. 1942 † Вячеслав Прокопович, голова Ради міністрів УНР
8. 1668 Петра Дорошенка обрано гетьманом України
8. 1919 початок офензиви УГА проти поляків під Чортковом
9. 1919 Євген Петрушевич став диктатором ЗУНР
9. 1944 німці закатували поета Олега Ольжича-Кандибу
- 10-16. 1917 І. Всеукраїнський селянський з'їзд у Києві
10. 1944 загинув полк. Грабець-„Батько“, команд. УПА-Південь
11. 1931 † історик Вячеслав Липинський, теоретик гетьманату
13. 1918 денікінці замордували в Ростові М. Рябовала, голову Законодавчої Крайової Ради Кубані
14. 1569 Люблинська унія
14. 1891 * полк. Євген Коновалець
14. 1921 в Києві засновано Всеукраїнську Академію Наук
15. 1934 Г. Мацейко, чл. ОУН, убив польськ. мін. Б. Перацького
- 17-23. 1917 ІІ. Всеукраїнський військовий з'їзд у Києві
18. 860 українські війська напали на Царгород
- 18-22. 1919 битва УГА з поляками під Бережанами
19. 1205 в бою з поляками під Завихостом згинув кн. Роман
20. 1929 † Євген Чикаленко, письменник, меценат, гром. діяч
- 23-27. 1934 Світ. конгрес українського жіноцтва в Станіславові
26. 1954 500 українських жінок згинulo в Кінгірі
27. 1709 битва під Полтавою Мазепи і Карла XII проти Петра І
27. 1964 Відкриття пам'ятника Т. Шевченкові у Вашингтоні
29. 1918 † Федір Вовк, археолог, антрополог і етнограф
29. 1938 † ген. Мирон Тарнавський, Нач. Вождь УГА
30. 1704 геть. І. Мазепа об'єднав Право- і Лівобережну Україну
30. 1941 Акт відновлення укр. держави; прем'єр — Я. Стецько
- 1955 Націоналісти поч. визв. повст. на Воркуті, табір ч. 3

Липень - July

УКРАЇНСЬКИЙ КАЛЕНДАР

н. ст. дні	Юліанський:	Григоріанський:
1 18 Ч	Леонтія, мч.	Косми і Дам'яна, чуд.
2 19 П	†Юди Тадея, ап.	†Полож. Ризи Пр. Богор.
3 20 С	Методія Патар., свц.	Якinta, мч.
4 21 Н	4 після ЗШЕСТЯ, Юліана	5 після ЗШЕСТЯ, Анд. Кр.
5 22 П	Євсевія, свц.	†Атанасія Атонського, пр.
6 23 В	Агриппини, мч.	Сисоя Великого, пр.
7 24 С	Різдво Івана Хрестителя	Томи й Акакія, пр.
8 25 Ч	Февронії, прмч.	Прокопія, вмч.
9 26 П	Давида, пр.	Панкратія, свц.
10 27 С	Самсона, пр.	†Антонія Печерського
11 28 Н	5 після ЗШЕСТЯ	6 після ЗШЕСТЯ, Ольги
12 29 П	Петра і Павла, Верх. Ап.	Прокла й Іларія, мч.
13 30 В	†Собор 12 Апостолів	Собор Арх. Гавриїла
14 1 С	Косми і Дам'яна, чуд.	Акили, ап.
15 2 Ч	†Полож. Ризи Пр. Богор.	†Володимира Вел., кн. укр.
16 3 П	Якinta, мч.	Атиногена, свц.
17 4 С	Андрея з Крети, свт.	Марини, мч.
18 5 Н	6 після ЗШЕСТЯ, Атанасія	7 після ЗШЕСТЯ, Якinta
19 6 П	Сисоя Великого, пр.	Макрини, пр., Дія, пр.
20 7 В	Томи й Акакія, пр.	†Іллі пророка
21 8 С	Прокопія, влкмч.	Симеона й Івана, пр.
22 9 Ч	Панкратія, свц.	Марії Магдалини, мирон.
23 10 П	†Антонія Печерського, пр.	Трофима, Теофіли, мч.
24 11 С	Ольги княг., Євфримиї, мч.	†Бориса і Гліба, кн.
25 12 Н	7 після ЗШЕСТЯ, Прокла	8 п. ЗШЕС., †Усп. св. Анни
26 13 П	Собор Арх. Гавриїла	Єрмолая, свц., Параскевії
27 14 В	Акили, ап.	†Пантелеймона, влкмч.
28 15 С	†Володимира Вел. кн. Укр.	Прохора, Никанора й ін.
29 16 Ч	Атиногена, свц. і його 10 уч.	Калиніка, мч.
30 17 П	Марини, мч.	Сили, Силуана й ін. ап.
31 18 С	Якinta, Омеляна, мч.	Євдокима, пр.

ІСТОРИЧНИЙ КАЛЕНДАР

1. 1910 поляки вбили студента Адама Коцка у Львові
1. 1918 засновано Український Унів. у Кам'янці Подільському
1. 1966 † письменниця Наталена Королева
2. 1943 німці спалили кількасот людей в с. Губків (Рівенщина)
4. 1948 Засновано в Торонті Спільку Української Молоді
6. 1961 Відкриття пам'ятника Т. Шевченкові у Вінніпезі
8. 1659 геть. І. Виговський розгромив москалів п. Конотопом
8. 1919 у літунській катастрофі загинув полк. Д. Вітовський
8. 1919 большевики розстріляли літературозн. Вол. Науменка
9. 1920 † ген.-хор. Євген Мешковський, Нач. штабу Армії УНР
- 9-14. 1943 перемога УПА ком. Гуцула над 3-ма нім. дивізіями
10. 1866 † останній кошовий от. Задунайської Січі О. Гладкий
11. 969 † вел. кн. св. Ольга
- 12-14. 1917 Всеукраїнський з'їзд залізничників у Харкові
11. 1944 створення Української Головної Визвольної Ради
- 13-14. 1943 Міжнародна комісія розкрила Вінницький злочин:
НКВД вимордувало в 1937-41 рр. 9500 українців
15. 1944 І. Вел. Збір УГВР обрав гол. Ген. Секр. Р. Шухевича
17. 1907 * Роман Шухевич (ген. Тарас Чупринка)
- 17-22. 1944 битва І. УД УНА з москалями під Бродами
17. 1959 закон Конгр. ЗСА про „Тиждень Поневолених Націй”
18. 1863 „Валуєвський указ” про заборону української мови
18. 1917 у Києві повстання проти російської окупації
19. 1960 † влади́ка Павло Гойди́ч, єпископ пряхі́вський
21. 1941 † письменник Богдан Лепкий
22. 1944 † поет Олександр Кандиба-Олесь у Празі
- 24-26. 1917 І. Всеукраїнський робітничий з'їзд у Києві
25. 1687 Івана Мазепу обрано гетьманом України
25. 1942 у Києві німці розстріляли Дмитра Мирона-Орлика, Кр.
пров. ОУН на СУЗ, 2-го пров. Пох. Групи „Північ”
27. 1147 Кліма Смолятича обрано митрополитом України-Руси
27. 1657 † гетьман Богдан Хмельницький
27. 1672 геть. П. Дорошенко розбив поляків б. Четвертинівки
27. 1834 відкриття у Києві університету ім. св. Володимира
29. 1015 † вел. кн. св. Володимир Великий
30. 1947 † маляр Федір Кричевський
30. 1899 *адвокат Володимир Горбовий
30. 1944 загинув у бою з москалями ген. Гончаренко (Л. Ступницький), полк. УНР, шеф штабу УПА-Північ
- 1920 засновано УВО під проводом Є. Коновальця
- 1967 судилище у Львові над 9 членами Укр. Нац. Фронту

Серпень - August

УКРАЇНСЬКИЙ КАЛЕНДАР

н. ст. дні	Юліанський:	Григоріанський:
1 19 Н	8 після ЗШЕСТЯ, Макрини	9 п. ЗШЕСТЯ, 7 Макав. мч.
2 20 П	†Іллі, прор.	Перен. мощів Стефана
3 21 В	Симеона й Івана, пр. Єзик.	Ісаакія, Далмата і Фавста
4 22 С	Марії Магдалини, Фоки, св.	7 молодців з Єфезу, муч.
5 23 Ч	Трофима, Теофіла й інші мч.	Євсигнія, мч.
6 24 П	†Бориса і Гліба, Христини	Преображення Господнє
7 25 С	†Успіння св. Анни	Дометія, прмч.
8 26 Н	9 після ЗШЕТА, Параскевії	10 п. ЗШЕСТЯ, Єміліяна
9 27 П	†Пантелеймона	†Матія, ап.
10 28 В	Прохора й інших ап.	Лаврентія, архид. і мч.
11 29 С	Калиніка, мч.	Євпла, мч.
12 30 Ч	Сили, Силуана й ін. ап.	Фотія й Аникити, мч.
13 31 П	Євдокима, пр.	Максима, ісп.
14 1 С	Макавейських муч.	Міхей, прор.
15 2 Н	10 після ЗШЕСТЯ, Стефана	11 п. ЗШЕСТЯ, ПР. БОГОР.
16 3 П	Ісаакія, Далмата і Фавста	Діомида, мч.
17 4 В	7 молодців з Єфезу, Євдокії	Мирона, мч.
18 5 С	Євсигнія, мч.	Флора і Лавра, мч.
19 6 Ч	Преображення Господнє	Андрія Страт. й ін. мч.
20 7 П	Дометія, прмч.	Самуїла, прор.
21 8 С	Єміліяна, ісп.	Тадея, ап., Васси, мч.
22 9 Н	11 після ЗШЕСТЯ, †Матія, ап.	12 п. ЗШЕСТЯ, Агатоніка
23 10 П	Лаврентія, архид. і мч.	Луппа, мч., Іриней, свц.
24 11 В	Євпла, мч.	Євтиха, свц.
25 12 С	Фотія й Аникити, мч.	Тита, ап., Пер. мщ. св. Вар.
26 13 Ч	Максима, ісп.	Адріяна і Наталії, мч.
27 14 П	Міхей, прор.	Пімена, пр.
28 15 С	УСПІННЯ ПР. БОГОРОДИЦІ	Мойсея, пр., Августина, еп.
29 16 Н	12 після ЗШЕСТЯ, Діомида	13 п. ЗШЕСТЯ, †Ус. Г. І. Х.
30 17 П	Мирона, мч.	Олександра, Івана, Павла
31 18 В	Флора і Лавра, мч.	†Полож. Пояса Богород.

ІСТОРИЧНИЙ КАЛЕНДАР

1. 1876 * Володимир Чехівський, голова Ради міністрів УНР
1. 1913 † Леся Українка
1. 1914 у Львові утворено Головну Українську Раду
1. 1931 † ген.-полк. Микола Юнаків, Нач. Штабу Укр. Армій
1. 1953 Масакра укр. політв'язнів на Воркуті, табір ч. 29
4. 1899 * письменник Борис Антоненко-Давидович
4. 1914 у Львові засн. Союз Визволення України
5. 1940 † археолог, етнограф, історик Дмитро Яворницький
8. 1918 підписано державний договір України з Доном
10. 1907 † письменниця Марко Вовчок
13. 1953 москалі змасакрували укр. політв'язнів Норильська
14. 988 Вел. кн. Володимир встановив християнство в Україні
15. 1965 † світової слави економіст Володимир Тимошенко
16. 1628 Собор для об'єднання православних з уніятами
16. 1945 СССР приділив Лемківщину Польщі
17. 1245 перемога короля Данила над мадярами
17. 1883 * Дмитро Донцов, ідеолог українського націоналізму
19. 1172 † останній вел. кн. Мстислав II Ізяславич
20. 1649 договір Хмельницького з кор. Володиславом у Зборові
20. 1843 † письменник Григорій Квітка-Основ'яненко
20. 1891 * поет-неокласик Павло Филипович
21. 1627 Перший словар укр. мови Беринди в Києві
- 21-25. 1943 III. Надзвичайний Великий Збір ОУН
22. 1932 Москва розпочала народобивчий голод в Україні
22. 1944 згинув Рост. Волошин-Павленко, голова Збору УГВР
22. 1944 згинув Клепущ-Лопата, Провідн. ОУН на Закарпатті
25. 1698 в московській неволі загинув геть. Петро Дорошенко
25. 1792 на Тамань прибула фльота козаків полк. Сави Білого, що дала початок українського заселення Кубані
26. 1657 в Чигирині обрано Івана Виговського гетьманом
27. 1856 * Іван Франко, учений, письменник, поет
28. 1921 більшовики розстріляли повстанського провідника і поета Гр. Чупринку, сотн. Андруха, ком. УВО, сотн. Опоку і 36 членів Центр. Повстанського Комітету
29. 1875 * письменниця Л. Старицька-Черняхівська, член СВУ
29. 1940 † у Берліні Євген Петрушевич, президент ЗУНР
31. 1919 Армії УНР і УГА визволили Київ від москалів
31. 1944 згинув Юрій Липа, лікар УПА, публіцист, поет
- 1919 у Москві розстріляли ген.-чет. Осипа Микитку

Вересень — September

УКРАЇНСЬКИЙ КАЛЕНДАР

н. ст. дні	Юліанський:	Григоріанський:
1 19 С	Андрея Страт. й ін. з ним	†Початок церк. року
2 20 Ч	Самуїла, прор.	Маманта, мч., Івана Пост.
3 21 П	Тадея, ап., Васси, мч.	Антима свщ., Теоктис., пр.
4 22 С	Агатоніка, мч.	Вавили, свщ., Мойсея
5 23 Н	13 після ЗШЕСТЯ, Іриней	14 після ЗШЕСТЯ, Захарії
6 24 П	Євтиха, свщ.	Чудо арх. Михаїла
7 25 В	Тита, ап., Пер. мщ. св. Вар.	Созонта, мч.
8 26 С	Адріана і Наталії, мч.	Різдво Пр. Богородиці
9 27 Ч	Пімена, пр.	Йоакима й Анни, Север.
10 28 П	Мойсея, пр., Августина, свт.	Минодори, Митрод. й ін.
11 29 С	†Усік. Голови Івана Хр.	Теодори, пр.
12 30 Н	14 після ЗШЕСТЯ, Олексан.	15 п. ЗШЕСТЯ, Автонома
13 31 П	†Пол. Пояса Пр. Богор.	Корнилія, мч.
14 1 В	†Н. Церк. Рік. Симеона Ст.	Воздвиження Чес. Хреста
15 2 С	Маманта, мч., Івана Пост.	Никити, влмч.
16 3 Ч	Антима, свщ., Теоктиста, пр.	Євфимії, влмч.
17 4 П	Вавили, свщ., Мойсея, пр.	Софії, Віри, Надії, Любови
18 5 С	Захарії, прор.	Євменія, еп. і чуд.
19 6 Н	15 після ЗШЕСТЯ, Євдоксія	16 п. ЗШЕСТЯ, Трофима
20 7 П	Созонта, мч.	Євстатія, Плакиди, мч.
21 8 В	Різдво Пр. Богородиці	Кодрата, ап.
22 9 С	Йоакима й Анни, Северіяна	Фоки, свщ., Йони, прор.
23 10 Ч	Минодори, Митрод. Німфод.	Зачаття Івана Хрестителя
24 11 П	Теодора, пр.	Теклі, прмч.
25 12 С	Автонома, свт.	Євфрозини, пр.
26 13 Н	16 після ЗШЕСТЯ, Корнилія	17 п. ЗШЕСТЯ, †Ів. Богос.
27 14 П	Воздвиження Чес. Хреста	Каллістрата і друж. його
28 15 В	Никити, влмч.	†Харитона, пр.
29 16 С	Євфимії, влмч.	Киріяка, пр.
30 17 Ч	Софії, Віри, Надії і Любови	Григорія, еп. Вірм., свщ.

ІСТОРИЧНИЙ КАЛЕНДАР

1. 1722 * філософ Григорій Сковорода
1. 1939 Початок Другої світової війни
1. 1947 згинув владика Теодор Ромжа, єпископ закарпатців
2. 1938 в Ужгороді засновано Українську Націон. Оборону
3. 1941 в Дніпропетровську закінчився марш Похідної Групи „Південь” під пров. З. Матли; розпочав діяти Провід ОУН Південного Краю під пров. Святослава Вовка
5. 911 договір кн. Олега Віщого з греками у Царгороді
6. 1672 геть. Петро Дорошенко здобув Кам'янець Подільський
7. 1656 „Трактат вічної приязні” Хмельницьк. з Ю. II Ракочі
7. 1921 згинули Віра Бабенко і 62 повстанці
7. 1962 † письменник і поет Тодось Осьмачка
9. 957 відвідини вел. кн. Ольги в Царгороді
9. 1769 * Іван Котляревський, письменник і поет
9. 1944 польсько-російський договір про виселення лемків
11. 1910 † філолог, історик і фольклорист Василь Доманицький
12. 1903 Відкриття в Полтаві пам'ятника І. Котляревському
12. 1947 прихід першого відділу УПА в Зах. Німеччину
15. 1907 † драм. і реж. Іван Тобілевич (Карпенко-Карий)
15. 1941 Гестапо виарештувало тисячі націоналістів
16. 1658 договір з Польщею у Гадячі; скас. Полтавської умови
17. 1945 згинув Олександр Бусел, член Проводу ОУН
19. 1676 Москва заслала геть. П. Дорошенка на Сибір
20. 1655 геть. Б. Хмельницький розбив поляків під Городком
20. 1947 згинув у бою з поляками Ярослав Старух, Крайовий провідник на ЗОУЗ, член Проводу ОУН, публіцист
20. 1948 чекісти зліквідували відступника від УКП, о. Гавриїла Костельника
21. 1944 † диригент і композитор Олександр Кошиць
22. 1709 у Бендерах помер гетьман Іван Мазепа
22. 1918 у Києві відкрито український університет
23. 1648 Б. Хмельницький розгромив поляків під Пилявцями
- 23-28. 1917 у Києві з'їзд національностей російської імперії
25. 1921 пор. Степан Федак, член УВО, виконав у Львові невдалий атентат на польського през. Й. Пілсудського
29. 1866 * історик Мих. Грушевський, голова Укр. Центр. Ради
30. 1930 поляки замордували сотн. Ю. Головінського, КК УВО
30. 1930 польська „пацифікація”, багато забитих і ранених
30. 1945 перемога УПА ком. Яструба над больш. під Угневом
30. 1947 згинув Степан Хрін, командир відділу УПА „Маківка”

Жовтень ~ October

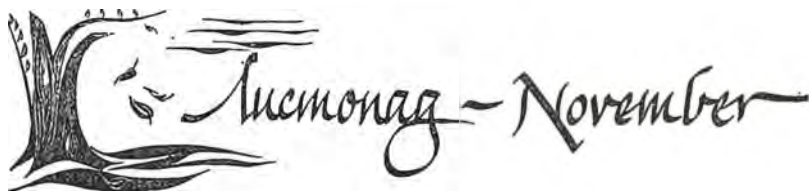

УКРАЇНСЬКИЙ КАЛЕНДАР

н. ст. дні	Юліанський:	Григоріанський:
1 18 П	Євменія, ей., і чуд.	Покров Пресв. Богородиці Кипріяна, свщ., Юстина
2 19 С	Трофима, й ін. муч.	
3 20 Н	17 після ЗШЕСТЯ , Євстатія	18 після ЗШЕСТЯ , Діонисія Єротея., Франциска Харитини, мч. †Томи, апостола Сергія і Вакха, мч. Пелагії, пр. †Якова Алфея, ап.
4 21 П	Кодрата, ап.	
5 22 В	Фоки, свщ., Йони, прор.	
6 23 С	Зачаття Івана Хрестителя	
7 24 Ч	Теклі, прмч.	
8 25 П	Євфросини, пр.	
9 26 С	†Івана Богослова, ап.	19 піс. ЗШЕСТЯ , Євлампія Филипа, ліак. ап. Теофана Прова й ін. муч., Косми Карпа й ін. мучеників Параскевії з Тернова, пр. Євтимія, пр., Лукіяна, мч. Понгина сотника, мч.
10 27 Н	18 після ЗШЕСТЯ , Ніла	
11 28 П	†Харитона, пр.	
12 29 В	Киріяка, пр.	
13 30 С	Григорія, еп. Вірменії, свщ.	
14 1 Ч	Покров Пр. Богородиці	
15 2 П	Кипріяна, свщ., Юстина, мч.	
16 3 С	Діонисія Ареоп., свщ.	20 після ЗШЕСТЯ , Осії †Луки, ап. і еван. Йоїла, прор., Івана Рильс. Артемія, вмч. Іларіона вел., пр. Аверкія, еп., Прибислава Якова, ап.
17 4 Н	19 після ЗШЕСТЯ , Єротея	
18 5 П	Харитини, мч.	
19 6 В	†Томи Апостола	
20 7 С	Сергія і Вакха, мч.	
21 8 Ч	Пелагії, пр.	
22 9 П	†Якова Алфея, ап.	
23 10 С	Євлампія і Євламπίї, мч.	
24 11 Н	20 після ЗШЕСТЯ , Филипа	21 після ЗШЕСТЯ , Арети Маркіяна і Мартирія, мч. †Димитрія Великомуч. Нестора, мч. Параскевії, муч. Анастасії, прмч., Артемія Зиновія і Зиновії, мч.
25 12 П	Прова й ін. муч., Косми, пр.	
26 13 В	Карпа й ін. мучеників	
27 14 С	Параскевії з Тернова, пр.	
28 15 Ч	Євтимія, пр., Лукіяна, прмч.	
29 16 П	Понгина сотника, мч.	
30 17 С	Осії, прор. Андрія, прмч.	
31 18 Н	21 після ЗШЕСТЯ , †Луки, ап.	22 після ЗШЕСТЯ , Стахія

ІСТОРИЧНИЙ КАЛЕНДАР

1. 1187 † кн. Ярослав Осмомисл, поширив державу по Дунай
1. 1665 Петра Дорошенка обрано гетьманом України
1. 1727 Данила Апостола обрано на геть. Лівобер. України
1. 1929 масові арешти членів і симпатиків СВУ
3. 1078 на Нежатій Ниві б. Чернігова загинув вел. кн. Ізяслав
3. 1930 † письм., етнограф і перекладачка Олена Пчілка
3. 1953 † публіцист Юліян Вассиян
7. 1253 коронація кн. Данила в Дорогичині
8. 1862 † кубанський письменник і етнограф Яків Кухаренко
10. 1621 перемога П. Сагайдачного над турками під Хотиним
10. 1893 † байкар Леонід Глібів
11. 1968 † маляр Никифор із Криниці
13. 1948 † поет, письменник і публіцист Леонід Мосендз
14. 1942 за наказом ОУН оформлено 1-ий відділ УПА під ком. Сергія Качинського-„Остапа”; Свято УПА
- 14-22. 1921 в Києві відбувся Всеукраїнський Собор УАПЦ
15. 1959 больш. агент Б. Сташинський уб. голову Проводу ОУН Степана Бандеру, а 12. 10. 1957 він вбив д-ра Л. Ребета
- 16-20. 1596 на Соборі у Бересті проголошено церковну унію
16. 1876 * Сергій Єфремов, голова СВУ, загинув 1937 р.
- 16-20. 1917 Всеукр. з'їзд Вільного Козацтва в Чигирині
- 19-25. 1848 у Львові відбувся Собор Руських Учених
19. 1918 Українська Нац. Рада у Львові проголосила ЗУНР
19. 1926 Р. Шухевич убив польськ. куратора Яна Собінського
- 19-21. 1947 москалі вивезли 150,000 українців на Сибір
19. 1962 суд у Карльсруе засудив Б. Сташинського за вбивство С. Бандери і Л. Ребета з наказу Москви
21. 1921 В. Липківський висвячений на митрополита УАПЦ
22. 1933 М. Лемик вик. атентат у російськ. консуляті у Львові
22. 1953 † митрополит УАПЦ Полікарп
24. 1949 вбито ренегата Ярослава Галана
24. 1955 договір АБН (Я. Стецько) з Китаєм (Ку Ченг канг)
25. 1657 Івана Виговського обрано гетьманом України
28. 1823 † В. Капніст, 1791 висл. до пруськ. кор. Фр. Вільг. II
29. 1794 † філософ Григорій Сковорода
30. 1947 † поет і літературознав. Юрій Клен (Освальд Бурггардт) нар. 4. 10. 1891 р.
- 1949 Звернення Воюючої України до української еміграції

УКРАЇНСЬКИЙ КАЛЕНДАР

н. ст. дні	Юліанський:	Григоріанський:
1 19 П	Йоїла, прор., Ів., Риль.	Косми й Дам'яна, пр.
2 20 В	Артемія, вмч.	Акиндина й ін. муч.
3 21 С	Іларіона Вел., пр.	Акипсими й ін. муч.
4 22 Ч	Аверкія, еп., Прибислава	Йоаннікія, пр., Нікандра м.
5 23 П	Якова, ап.	Галактіона, мч.
6 24 С	Арети, мч., Теофіла, мч.	Павла, свт.
7 25 Н	22 після ЗШЕСТЯ, Маркіана	23 після ЗШЕСТЯ, Лазаря
8 26 П	†Димитрія, Великомученика	†Собор Михайла, Арх.
9 27 В	Нестора, мч.	Матрони і Теоктисти, пр.
10 28 С	Неоніли, Параскевії, мч.	Родіона, Єраста, Олімпа
11 29 Ч	Анастасії, прмч., Артемія	Віктора, мч. Теод., Студ.
12 30 П	Зиновія і Зиновії, мч.	†Йосафата, свц., Ніля, пр.
13 31 С	Стахія й ін. ап.	†Івана Золотоустого, свт.
14 1 Н	23 після ЗШЕСТЯ, Косми	24 піс. ЗШЕСТЯ, †Филипа
15 2 П	Акиндина, мч.	Гурія, Самона, й Авіва, ісп.
16 3 В	Акипсими й ін. муч.	†Матея, ап. і сванг.
17 4 С	Йоанніки, пр., Нікандра, мч.	Григорія Неокес., еп.
18 5 Ч	Галактіона й Єпістимії, мч.	Платона і Романа, мч.
19 6 П	Павла, свт.	Авдія, прор., Варлаама
20 7 С	Лазаря, пр.	Григорія, пр., Прокла, свт.
21 8 Н	24 п. ЗШЕСТЯ, Соб Ар. Мих.	25 п. ЗШЕСТЯ, Введ. Х. М.Б.
22 9 П	Матрони і Теоктисти, пр.	Филимона й ін. апост.
23 10 В	Родіона, Єраста, Олімпа, ап.	Амфілохія і Григорія, еп.
24 11 С	Віктора, мч., Теодора Студ.	Катерини, вмч.
25 12 Ч	†Йосафата, свц., Ніля, пр.	Климент папи, Петра еп.
26 13 П	†Івана Золотоустого, свт.	Аліпія Стовпника, пр.
27 14 С	†Филипа, апост.	Якова, мч., Палладія, пр.
28 15 Н	25 після ЗШЕСТЯ, Гурія	26 піс. ЗШЕСТЯ, Степана
29 16 П	†Матея, ап.	Парамона і Філімена, мч.
30 17 В	Григорія Неокес., еп.	†Андрія, апост.

ІСТОРИЧНИЙ КАЛЕНДАР

1. 1889 * письменник Остап Вишня
1. 1918 Листопадовий чин. Українські війська зайняли Львів
1. 1944 Хрущовська офенз. пр. УПА, згинув ген. ЧА Федоров
1. 1944 † у Львові митрополит Андрій Шептицький
1. 1947 поляки розпочали виселення Лемківщини
1. 1964 † полк. Андрій Мельник
2. 1917 розпочався в Києві Всеукраїнський Військовий З'їзд
- 3-7. 1927 Конференція Українських Націоналістів покликала Провід Укр. Націоналістів очолений Є. Коновальцем
3. 1941 москалі зруйнув. Успенську церкву Печерської Лаври
4. 1921 розпочався ІІ. Зимовий похід під ком. Ю. Тютюнника
5. 1968 в Києві самоспалився Василь Макух
6. 1912 † композитор Микола Лисенко
6. 1918 Кр. Ком. ЗУНР на Буковину перебр. владу в Чернівцях
9. 1918 встановлено Державний Секретаріат ЗУНР
10. 1709 москалі зруйнували гетьманську столицю Батурин
13. 1923 † одеський діяч Іван Липа
14. 1918 постала Директорія УНР
14. 1918 у Києві відкрито Українську Академію Наук
15. 1945 в Авгсбурзі заснов. Українську Вільну Академію Наук
16. 1917 договір України з Кубанню (торг., консул., морськ.)
- 16-19. 1967 І. Світовий Конгрес Вільних Українців у Нью-Йорку
18. 1918 під Мотовилівкою Січові Стрільці знищ. 600 москалів
19. 1698 † правобережний гетьман Петро Дорошенко
20. 1917 ІІІ. Універсал УЦРади; створення УНРеспубліки
20. 1918 розпочалася друга большевицька інвазія України
21. 1919 денікінці розстріляли письменника Василя Чумака
- 21-23. 1943 І. Конференція поневол. Росією народів дала початок Антибольшевицькому Бльоку Народів (АБН)
23. 1873 † історик Мих. Максимович, ректор Київськ. унів.
23. 1921 большев. розстріляли 359 укр. полон. вояків п. Базаром
24. 1934 † на засланні історик Михайло Грушевський
26. 1925 * маляр і мистецтвознавець Панас Заливаха
27. 1943 вел. битва УПА з 2 нім. дивізіями в Чорному лісі
28. 1950 згинув О. Дяків-Горновий, пров. ОУН на Львівщині
28. 1970 у Києві москалі замордували Аллу Горську
- 1932 росіяни вивезли на Сибір 30,000 українців із Полтавської Станиці на Кубані
30. 1932 Загинули бойовики ОУН Старик і Березинський
20. 1919 денік. повіс. кубанського політ. о. Олексу Кулабұхова

Грудень - December

УКРАЇНСЬКИЙ КАЛЕНДАР

н. ст. дні	Юліанський:	Григоріанський:
1 18 С	Платона і Романа, мч.	Наума, прор.
2 19 Ч	Авдія, прор., Варлаама, мч.	Авакума, прор.
3 20 П	Григорія, пр., Прокла, свт.	Софонії, прор.
4 21 С	Введ. в Храм Пр. Богородиці	Варвари, влмч., Івана Д.
5 22 Н	26 після ЗШЕСТЯ, Филимона	27 після ЗШЕСТЯ, Сави
6 23 П	Амфілохія і Григорія, еп.	Миколая Чудотв. свт.
7 24 В	Катерини, влмч., Меркурія	Амвросія, свт.
8 25 С	Климентя, влмч., Петра, еп.	Патапія, пр.
9 26 Ч	Алипія стовпника, пр.	†Непор. Зач. Богородиці
10 27 П	Якова, мч., Палладія, пр.	Мини, Ермогена, й ін. мч.
11 28 С	Степана, прмч.	Даниїла стовпника, пр.
12 29 Н	27 після ЗШЕСТЯ, Парамона	НЕДІЛЯ ПРАОТЦІВ
13 30 П	†Андрія апостола	†Ореста, Євгена й ін. муч.
14 1 В	Наума, прор.	Тирса, Левкія й ін. муч.
15 2 С	Авакума, прор.	Єлевтерія, свц., Павла
16 3 Ч	Софонії, прор.	Аггея, прор.
17 4 П	Варвари, влмч., Івана Дам.	Даниїла, прор.
18 5 С	†Сави Осв., пр.	Севастіяна, мч., й інших
19 6 Н	29 п. ЗШЕСТЯ, Миколая, свт.	Пер. Різдвом, Отців
20 7 П	Амвросія, свт.	Ігнатія Богоносця, свт.
21 8 В	Патапія, пр.	Юліанії, мч.
22 9 С	Непор. Зач. Богородиці	Анастасії, влмч.
23 10 Ч	Мини, Ермогена й ін. муч.	10 мучеників у Креті
24 11 П	Даниїла стовпника, пр.	Навеч. Різдва, Євгенії
25 12 С	Спиридона, пр.	РІЗДВО ХРИСТОВЕ
26 13 Н	НЕД. ПРАОТ. †Ореста, Євг.	Н. по РІЗДВІ, Соб. П. Бог.
27 14 П	Тирса, Левкія, й ін. муч.	Степана Первомученика
28 15 В	Єлевтерія, свц., Павла, пр.	Св. Мученики у Нікомидії
29 16 С	Аггея, прор.	Дітей убитих у Вифлєсмі
30 17 Ч	Даниїла прор.	Анісії, мч., Зотіка, пр.
31 18 П	Севастіяна, мч., й інших	Меланії Римлянки, пр.

ІСТОРИЧНИЙ КАЛЕНДАР

2. 1919 Поч. І. Зим. походу ген.-полк. М. Омеляновича-Павленка
4. 1803 † на Соловках ост. кош. Зап. Січі — П. Кальнишевський
7. 1936 † письменник Василь Стефаник
8. 1868 у Львові засновано товариство „Просвіта”
10. 1288 † Володимирський кн. Володимир Василькович
11. 1891 † учений-лінгвіст Олександр Потебня
12. 1944 загинув полк. Савур-Клячківський, ком. УПА-Північ
13. 1950 † Лонгин Цегельський, секретар закорд. справ ЗУНР
13. 1963 † поет Василь Симоненко
14. 1942 Гестапо замордувало у Львові Івана Климова-Легенду, Крайового провідника ОУН (1939-41)
15. 1934 Большевики засудили на розстріл 28 українців (О. Влизько, Д. Фальківський, Гр. Косинка і ін.)
15. 1948 Почав виходити „Гомін України” в Торонті
16. 1637 битва козаків Павлюка і Гуні з поляк. під Кумейками
- 16-23. 1961 судилище над 20 членами Укр. Нац. Комітету
17. 1917 Ультим. Леніна УЦРаді; поч. больш. інвазії України
17. 1939 В копальнях Камчатки загинув поет М. Драй-Хмара
17. 1944 б. Стрілиськ Нових загинув майор Дм. Карпенко-Яструб, командир чужонаціональних частин в УПА
19. 1240 Батий зруйнував Київ
19. 1870 † композитор Михайло Вербицький
19. 1918 Директорія УНР перебр. владу від П. Скоропадського
19. 1944 загинули в ЧССР Дм. Маївський, чл. Проводу ОУН, і ген. Дм. Грицай-Перебийніс, шеф штабу УПА
20. 1616 в Києві видруковано першу книжку „Часослов”
21. 1930 † історик і публіцист Степан Томашівський
21. 1764 Катерина II зліквідувала гетьманську державу
21. 1944 згинув ген. секр. інформ. УГВР Й. Позичанюк-Шугай
22. 1834 * письменниця Марко Вовчок
23. 1873 у Львові засновано Наукове Тов. ім. Шевченка
23. 1932 героїчна смерть членів УВО-ОУН Біласа і Данилишина
24. 1920 * Святослав Караванський, літературозн., кол. політв.
26. 1918 постала Рада Народніх Міністрів УНР, очолена Вол. Чехівським, опісля знищена большевиками
29. 1723 * в тюрмі в Петербурзі наказн. геть. Павло Полуботок
29. 1895 Українська Радикальна Партія на своїм IV з’їзді у Львові рішила змагати за самостійність України
31. 1637 Павлок (Павло Бут), провідник протипольського повстання, закатований у Варшаві
- 1924 засн. Спілку Визвол. України, очолену С. Єфремовим

ЩО ТАКЕ КАЛЕНДАР?

Слово календар походить від латинського “calendarium”, а це знову від слова “calendae”, яким означувало початок кожного місяця.

Основою кожного календаря є астрономічні зміни дня й ночі, періоди місяця й пори року. День і ніч, себто доба, у всіх народів уже від найдавніших часів служили на означення короткого протягу часу. Довший протяг часу, наприклад рік або ряд років під таке мірило не підпадав, тому всі народи почали користуватися місяцем і його астрономічними змінами від однієї повні до наступної і цей період часу також у багатьох мовах задержав назву місяця.

У майже всіх календарних системах рік мав дванадцять місяців по 29 і 30 днів. Але ні рік, ні час обороту місяця не виказують круглого числа днів, тому поставали різні системи для обчислювання часу, а кожна система тим самим творила окремий календар.

На протязі віків постало багато календарів; деякі з них задержалися по нинішній день. З важливіших — це календарі: єгипетський, грецький, жидівський, китайський, перський, юліанський і ліліанський або григоріанський.

ЕГИПЕТСЬКИЙ КАЛЕНДАР

У старинних єгиптян мірилом часу був рік, що складався з 12 тридцятиденних місяців і 5 додаткових днів. Цей період часу відповідав більш-менш протягові часу, в якому відбулися розливи головної ріки Ніль, яка виступала з берегів що 365 днів і 6 годин. Через кожних чотири роки розливи відбувалися на один день пізніше і тому початок року автоматично посувався взад. У зв'язку з цим на протязі 1461 років зміни в природі, тобто пори року і розливи Нілю, відбувалися тільки 1460 разів, значить — липався „зайвий” рік. Щоб його усунути, єгипетські астрономи завели так зв. період Сиріуса, що починався днем першого місяця в момент сходу зірки Сирія. Зайвий рік зовсім відкидали і цей період охоплював 1460 соняшних років.

ГРЕЦЬКИЙ КАЛЕНДАР

Основою числення часу у греків був спочатку місячний рік, зложений з 12 місяців по 29 і 30 днів. Згодом установили вони період восьми років, в якому до другого, п'ятого і восьмого додавали по місяцеві. З огляду на те, що цей період виказував різницю півтора доби, грецький астроном Ментон в 430 році перед Христом запропонував 19-річний період, в якому 12 років мали б по 12 місяців, а 7 по 13 місяців. Різниця була тільки $\frac{1}{4}$ доби. В часах Арістотеля, астроном Каліпп зладив період 76 років, в якому рік обіймав $365\frac{1}{4}$ днів, тобто такий, як і в юліанському календарі.

ЖИДІВСЬКИЙ КАЛЕНДАР

Жидівський рік оснувався на рухові місяця довкола землі і ділився на звичайний і переступний. Звичайний рік має 12 місяців, а переступний 13. Місяці — по 29 і 30 днів. Від греків жиди прийняли ментонський, 19-літній період. Початком доби вважають жиди захід сонця. Теperішній жидівський календар походить щойно з XI століття по Христі; уложив його рабин Гілель Ганасі.

ПЕРСЬКИЙ І КИТАЙСЬКИЙ КАЛЕНДАРІ

Перський календар був подібний до єгипетського. Спершу рік мав 365 соняшних днів і ділився на 12 місяців по 30 днів. Крім того додавали по 5 днів до кожного року. В XI столітті перський календар змінили і від того часу що чотири роки почали додавати по одному дневі, потім робили це що п'ять років.

Основою китайського календаря є місяць і соняшний рік при 19-річному періоді, в якому сім років мають по 13 місяців, решта по 12. Місяць починається повнею, доба поділена на 12 годин.

ЮЛІАНСЬКИЙ І ЛІЛІАНСЬКИЙ КАЛЕНДАРІ

Юліанський календар постав у 46 р. по Христі, в часі панування Юлія Цезара. Спочатку римський календар мав 304 днів і ділився на 10 місяців, а саме: березень, квітень, травень, червень, липень, серпень, вересень, жовтень, листопад і грудень. Коли римляни завоювали Єгипет, прийняли вони від єгиптян їх календар і додали ще два місяці: січень і лютий. Щоб як слід врегулювати справу календаря, Юлій Цезар запросив з Єгипту астронома Созігена і цей зладив новий календар, який зберігся до наших часів під назвою юліанського.

Юліанський календар має $365\frac{1}{4}$ днів. На кожні чотири роки три були звичайні і числили 365 днів, а четвертий був переступний — 366 днів. За переступний вважали той рік, якого два останні числа діляться на чотири без решти. Додатковим в переступному році був день 24 лютого, який рахували два рази. Початком року був перший день березня, а основним роком числення — 707 рік від заснування Риму. Пізніше початок року перенесено на день 1 січня. Юліанський календар прийняла Церква на Нікейському соборі в 325 році по Христі.

Соняшний рік має 365.2422 дні, а за юліанським календарем $365\frac{1}{4}$. Наслідком того постала різниця — 0.0078 дня менше. Ця різниця протягом 128.5 років нарастає до 1 дня — так, що юліанський календар постійно відбігає від початку соняшного року. В XVI столітті ця різниця була вже 10 днів. Тоді то астроном Людвик Лілій зладив проект нового календаря, його затвердив папа Григорій XIII і видав наказ ввести такі зміни: замість 5 жовтня 1582 р. вважати 15 жовтня 1582 р. і переступ-

ним роком вважати кожний четвертий рік, але ті роки, що кінчаються двома зеррами, вважати звичайними, крім тих, що діляться без решти на чотири. Новий календар названо григоріанським або новим стилем, хоч у дійсності повинен він називатися ліліанським від прізвища автора.

Різниця між юліанським і григоріанським календарями була в 1582 р. 10 днів, в 1700 р. — 11 днів, в 1800 р. — 12, а тепер — 13 днів. Обидва ці календарі християнські, бо числять початок ери від народження Христа, а цілий рік присвячений або пам'яті різних святих або різним християнським торжествам. Християнський календар в юліанському стилі датується від VI стол. і є твором римського абата Діонізія Егзигна. Його вводили не дуже радо. Католицька Португалія прийняла його в XV віці, православна Росія щойно в XVIII віці, а єгипетські копти не визнають його по нинішній день.

Ця сама історія була й з календарем у новому стилі. Німці, як протестанти, прийняли його щойно в 1700 р., а Англія в 1752 р., бо уряд мужів побороти, часто з проливом крови, сильний опір населення.

ДЕРЖАВНІ СВЯТКОВІ ДНІ КАНАДИ

• Всі неділі в році. • Новий рік — 1 січня. • Велика п'ятниця.
• Великодній понеділок. • День Вікторії — 24 травня. • Народини монарха — дату проголошується. • День Канади (День канадської державности) — 1 липня. • День праці — перший понеділок вересня. • День подяки — другий понеділок жовтня. • День прослави поляглих — 11 листопада або найближчого понеділка. • Різдво Христове — 25 грудня.

АМЕРИКАНСЬКІ ДЕРЖАВНІ СВЯТА

• 1 січня — Новий рік. • 20 лютого — День народин Джорджа Вашингтона. • 31 травня — День прослави поляглих („Меморіал Дей"). • 4 липня — Свято самостійности. • 6 вересня — День праці. • 11 жовтня — День Колумба. — • 11 листопада — День воєнних ветеранів. • 25 листопада — День подяки. • 25 грудня — Різдво Христове.

МІРИ ДОВЖИНИ

В Канаді впроваджено метричну систему. Для ознайомлення читачів подаємо канадські і європейські міри, ваги і т. п.

Канадські:

1 миля — 1,760 ярдів — 5,280 стіп
1 ярд — 3 стопи — 36 цалів
1 стопа — 12 цалів

Європейські:

1 кілометр — 1,000 метрів
1 метр — 100 сантиметрів
1 сантиметр — 10 міліметрів

При переміні канадських мір на європейські і навпаки:

1 миля — 1.60935 кілометра — 1,609.35 метрів.
1 ярд — 0.9144 метра — 91.44 сантиметрів — 914.4 міліметрів.
1 стопа — 30.48 сантиметрів — 304.8 міліметрів.
1 кілометр — 0.62137 милі — 1,093.61 ярдів — 3,280.84 цалів.
1 метр — 1.09361 ярда — 3.28084 стопи — 39.3701 цалів.
1 сантиметр — 0.3937 цала.

МІРИ ПОВЕРХНІ

Канадські:

1 фарма — 160 акрів
1 акр — 4,840 квадратних ярдів
1 кв. ярд — 9 квадратних стіп
1 кв. стопа — 144 квадратні цілі

Європейські:

1 гектар — 10,000 кв. метрів
1 морг — 5,754.6 кв. метрів
1 кв. метр — 10,000 кв. сантиметрів
1 кв. сантиметр — 100 кв. міліметрів

Або при заміні європейських на канадські:

1 гектар — 2.471 акра — 11,960 ярдів
1 морг — 1.397 акра — 6,752.5 кв. ярдів — 60,772.5 кв. стіп.
1 кв. метр — 1.196 кв. ярда — 10,764 кв. стіп — 1,550.016 кв. цілів.
1 кв. сантиметр — 0.155 кв. цяля.

Заміна канадських на європейські міри поверхні:

1 фарма — 64.75 гектарів — 112.5 моргів.
1 акр — 0.404 гектара — 0.703 морга — 4,047 кв. метрів.
1 кв. ярд — 0.83613 кв. метра.
1 кв. стопа — 929.03 кв. сантиметрів.
1 кв. цяль — 6.41516 кв. сантиметрів.

МІРИ ВАГИ

В Канаді:

1 унція — 16 драм
1 центнер — 100 фунтів
1 фунт — 16 унцій

В Європі:

1 тонна — 10 центнерів
1 центнер — 100 кілограмів
1 кілограм — 100 декаграмів
1 декаграм — 10 грамів

Або при заміні канадських на європейські:

1 тонна (канад.) — 0.907 тонни (європ.) — 9,07185 центнерів — 907.185 кілограмів.
1 центнер (канадський) — 0.453 центнера (європ.) — 45.359 кілограмів.
1 фунт — 0.45359 кілограма — 45.359 декаграмів.
1 унція — 2.835 декаграмів — 28.35 грамів.
1 драм — 1.77 грамів.

МІРИ ОБ'ЄМУ

Міри пливких тіл

Канада:

1 гальон — 4 кварта
1 кварта — 2 півкварти або пайнти

Європа:

рівняється 4.456 літри
рівняється 1.1365 літри

Міри сипких тіл

1 бұшель — 4 пеки
1 пек — 2 гальони
1 кварта — 1 півкварти або пайнти

рівняється 35.648 літри
рівняється 8.912 літри
рівняється 1.1365 літри

1 канадська миля рівняється 1.6609 кілометра
1 кілометр рівняється 0.621 милі
1 кілограм рівняється 2.2046 канадським фунтам

ТЕМПЕРАТУРА ЗА ТРЬОМА СИСТЕМАМИ

Реомір	Цельсій	Фаренгайт	
80°	100°	212°	пункт кипіння води
76	95	203	
72	90	194	
68	85	185	
63.1	79.9	174	
60	75	167	пункт кипіння алькоголю
56	70	158	
52	65	149	
48	60	140	
44	55	131	
42.2	52.8	127	температура людської крові
40	50	122	
36	45	113	
33.8	42.2	108	
32	40	104	
29.3	36.7	98	температура людської крові
28	35	95	
25.3	32.2	90	
24	30	86	
21.3	26.7	80	
20	25	77	пункт замерзання води
16	20	68	
12.4	15.3	60	
10.2	12.8	55	
8	10	50	
5.8	7.2	45	пункт замерзання води
4	5	41	
1.3	1.7	35	
0	0	32	
— 0.9	— 1.1	30	
— 4	— 5	23	
— 5.5	— 6.7	20	
— 8	— 10	14	
— 9.8	— 12.2	10	
— 12	— 15	5	
— 14.2	— 17.8	0	
— 16	— 20	— 4	
— 20	— 25	— 13	
— 24	— 30	— 22	
— 28	— 35	— 31	
— 32	— 40	— 40	

МИКОЛА ГАЛИЧКО

ПІСНЯ ПРО ТАРАСА ЧУПРИНКУ

В темнім борі дві дороги,
Заховані в густий яр.
Довго їх топтали ноги
Наших славних партизан.

На високій полонині
Скрита стежка серед скель;
Ходить нею не від нині
Друг-підпільник молодий.

Наче олень він збігає
З гір Карпат, ген по Кавказ.
Бистрим соколом злітає
До столиці по наказ.

Рідна Мати-Україна —
Мати лицарів-орлів
Кличе до святого діла
Найкращих своїх синів.

Витоптана шлях-дорога,
Що веде у Чорний ліс;
Ходить нею на ворога
Наш новітній Кривоніс.

По широкій Україні
Грає сурма бойова,
Під прапором злotosинім
Виступає в бій УПА!

На чолі Тарас Чупринка —
Легендарний генерал:
Безсмертний в своїх учинках,
Наш друг, Шухевич Роман.

Він веде хоробрих воїв,
Двісті тисяч партизан,
Славних лицарів-героїв,
Щоб здвигнути Волі-Храм.

Клич його мов грім лунає:
Всім народам свобода!
Встань, хто в серці віру має!
Встань, на лютотога врага!

На просторах України
Задрижав зі страху кат,
Як почув, що орли смілі
Вилетіли з гір Карпат.

Нині світ Чупринку знає,
Як начальника УПА.
Нарід його величає,
Як незламного борця...

Що боровся за свободу,
Впав в нерівному бою
За честь рідного народу,
За волю рідного краю.

Славно вмер, на ріднім полі,
За своїх братів, сестер.
В ранах згас, в леті до волі, —
Але духом він не вмер.

Дух Чупринки вічно ходить,
Розгріває серця людей:
Нових лицарів він родить,
Б'є ворога в ніч і в день.

Бо дух героя не гине
В славній, козацькій землі:
З-за могили він прилине,
Щоб прискорить волі дні.

„На крові Тих, що впали на полі бою в обороні рідних хат, сімей і населення, в наступі на гестапівські та енкаведівські гнізда й загони, в індивідуальному двобою в час конспіративної підпільної роботи, на крові Тих, що замучені по тюрмах і таборах, виросла безсмертна легенда воюючої поневоленої нації, що вогненним смолоскипом горить у серцях і думах народу й освічує шлях у майбутнє. Україна живе й бореться та силою здобуває перемогу. Хай же вічна буде слава впавшим Героям, що склали своє життя на Жертовнику Нації”.

(З „Деклярації” Проводу ОУН)

Слово Степана Бандери

„Наша доба — доба боротьби української нації за саме життя, за свободу і за підстави дальшого розвитку. В Україні йде змаг цілого народу, на всіх ділянках життя. Там проти російсько-большевицького імперіялістичного гніту стоїть один-стайний національно-визвольний фронт усіх сил, усіх складових частин непримиренного укр. народу. Перед веде активна революційна боротьба, суспільно-політична і мілітарна, яку ведуть УПА й ОУН у найтіснішій співдії між собою. Фронт боротьби охоплює всі ділянки життя, всі верстви народу. В ній бере участь кожна людина, яка в щоденному житті в тоталітарній советській системі діє свідомо так, щоб піддержувати і скріпляти українське самобутнє життя, українські сили, зводячи нанівець ворожі, протинародні затії і пляни російського большевизму. Український самостійний фронт держить, поряд з революціонером-підпільником і повстанцем, український духовник, науковець, мистець, інтелігент, робітник і селянин, — кожний, хто у своїй ділянці, на своєму відтинку відстоює український зміст, українську ідею, український інтерес проти всепоглинаючої тотальної російської советизації життя, країни, людини і народу. На всіх відтинках національної боротьби, в усіх її формах українська нація поклала гекатомби жертв, найкращих своїх дітей. Але не даремно. Вони досі змогли оборонити дух української нації, український зміст проти намагань ворога начинити українські форми советським змістом...

Сучасна визвольна боротьба України проти большевизму, зокрема існування і дії УПА, дає найкращий матеріал, щоб представити роллю України в сучасному світі й переконати чужинців у її значенні. Далі — загроза світові з боку російсько-большевицького імперіялізму і щораз більше усвідомлення її серед усіх народів створює сприятливий ґрунт для нашої діяльності. Вся еміграція має дійсно поважні сили для виконання своєї зовнішньополітичної місії...

Відкликатися на грандіозну революційну боротьбу цілого народу на героїчні дії УПА, гордитись ними, бути представниками — ще мало. Все це зобов'язує. Таки треба дати звіт з того, що кожний зробив на чужині для визвольної справи...

На Рідних Землях борці, увесь народ сподіваються, що теперішня еміграція, зокрема націоналістичний актив, приклавши всі старання, напруживши всі свої зусилля, розгорнули за кордоном відповідну самостійницьку політичну акцію, співмірну до змагань на Батьківщині..."

„...Ціле життя, вся діяльність української еміграції мусять стати під знаком того, чого вимагає тепер визвольна справа: КОНЦЕНТРАЦІЇ ВСІХ СИЛ, всієї енергії на самостійницькому, визвольному фронті і єдності самостійницької акції”.

(Із „Слова до Укр. Нац.-Рев. за кордоном”)

ГЕН. РОМАН ШУХЕВИЧ — ТАРАС ЧУПРИНКА

(*17. 7. 1907 — †5. 3. 1950)

Голова Проводу ОУН на Українських Землях,

Головний Командир УПА,

Голова Генерального Секретаріату УГВР.

Згинув у бою з московськими більшовиками смертю героя.

В. ДІДЮК

УПА – НАША СЛАВА І ПРАПОР

(У 40-РІЧЧЯ СТВОРЕННЯ УПА)

У цьому році відзначаємо велику річницю 40-річчя від створення УПА, нашої слави, нашої гордості, прапора і дороговказу. Напевно відзначуть цю велику річницю, всупереч всім ворожим заціям окупанта, наші брати і сестри у поневоленій Україні, хоч відмінним від нас способом. Може не величним і торжественним зовнішнім виявом, зате напевно щирим духовим підкресленням і пов'язанням з ідеєю, за яку боролася і перемогала УПА. Бо хоч багато злоби, брехні і наклепів на протязі цього часу ворог спря-

**Рейдуючий відділ УПА, що пробієм прорвався в Західню Європу
в 1947 р.**

мував на український визвольний рух і його бойове рам'я УПА, щоб знеславити, притемнити упівську славу, однак без успіху. Не вдалося і ніколи не вдасться ворогові вирвати з душі українського народу пам'яті про її славні чини, і про тих героїв, які життя своє віддали за друзів — за народ!" Пошана для них є завжди буде глибокою.

Відзначаючи славне 40-річчя УПА не тільки формальними і зовнішніми виявами, але також глибоким переосмисленням з перспективи цього часу, зробім належні висновки. Ствердивши, що дійсно УПА була і на віки залишиться славою України.

Партизанський спосіб боротьби відомий людству так довго, відколи існують війни. В найдавніші часи історії цей спосіб примінявся в боротьбі з ворогом лише в примітивний спосіб. До певної прецизії партизанку розвинули китайці, які в несамовитий спосіб, з власною їм посвятою і самовідреченістю нищили окупаційні війська дореволюційної Росії, після обсадження Манджурії в кінці минулого століття. В Першій світовій війні партизанка майже не мала застосування, а почала розвиватися лише в часи большевицької революції. Окупаційні армії Антанти та армії білої Росії, що були озброєні і технічно вивінені за останнім виявом військової техніки, виявилися безсильними супроти дрібних партизанських відділів, примітивно озброєних лише вогнепальною зброєю різноманітних калібрів.

Партизанських методів боротьби вживала й Українська Армія в часи визвольних змагань, а взірцем організованої партизанки широкого масштабу можуть служити обидва Зимові походи.

Дотепер, однак, партизанку вживали лише як допоміжний чинник боротьби в часі війни, в не дуже далекому запіллі противника, безпосередньо за прифронтовою полосою. Її метою було розпорошення уваги та сил противника, розрив шляхів комунікації та зв'язку. Як самостійний чинник партизанка до Другої світової війни та в часі самої війни ніколи не виступала. Однак, як допоміжний чинник, добре і вміло організована партизанка наносила дошкульні удари, які в результаті робили ворожу армію безсильною та нездідною не лише до наступальної, але й до оборонної акції.

Перший раз в історії війни партизанка виступила як самостійний чинник в боротьбі з ворогом у час і після Другої світової війни на теренах України. Українська Повстанська Армія, майже 10-літньою боротьбою, довела партизанський спосіб боротьби до прецизії, рівної якій досі ніхто не знає. Якщо УПА в часі війни провадила боротьбу на два фронти, з двома окупантами: московським і гітлерівським, то в цій небувало тяжкій боротьбі вона мала постійного союзника: фронт, який відтягав сили ворога. Після війни, коли у світі запанував релятивний мир, перед УПА стала проблема: або розпустити свої бойові сили або продовжувати свою боротьбу за суверенність української держави, перетворивши методу партизанки на самостійний чинник боротьби. В першому випадку УПА повинна була б частинно зійти у глибоке запілля бездіяльності, частинно емігрувати, а в другому випадку вона мусіла вирішити проблему постачання, головню боеприпасами, цього центрального середника боротьби. Другий варіант був по суті великим ризиком і накладав непомір-

ної ваги відповідальність за дальший хід та розвиток визвольного змагання. Як відомо, УПА вибрала другий варіант.

Основи сили

У самий період свого творення УПА мала, здавалось би, безвиглядні перспективи. Дві окупації двох ворожих тоталітаризмів, озброєних до зубів, що правили страшним терором, відсутність будь-якої зовнішньої підтримки, при тотальному знищенню українських теренів війною. Все це були безвиглядні обставини, у яких організувалась і діяла УПА. Однак висока ідея: конкретна українська програма — „Українська соборна самостійна держава”, кадри ОУН, Акт 30 червня 1941 р. — проголо-

Жіночий відділ УПА на інспекції

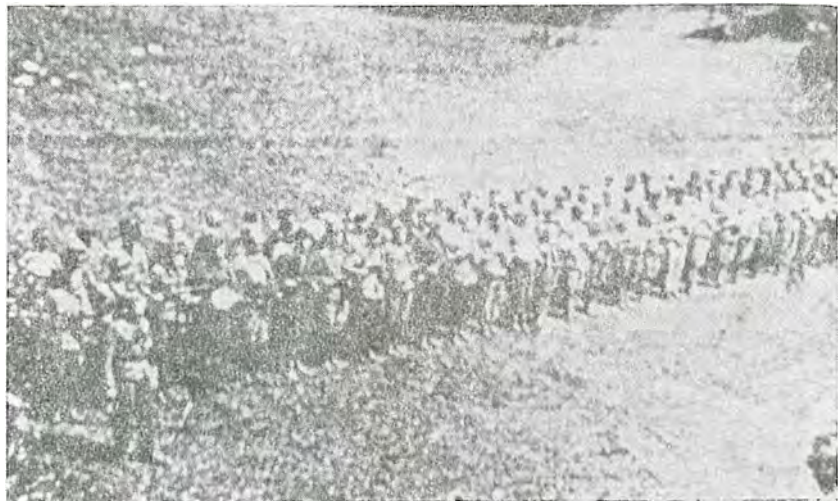
шення відновлення української державности ОУН під проводом С. Бандери, з повною піддержкою українського народу — це та рушійна сила, що переборола „непоборні труднощі”, „Свобода народам, свобода людині!” — це альфа і омега всієї героїчної боротьби, від якої УПА на крок не відступила. Безоглядна безкомпромісовість по відношенню до окупанта — це головна, характерна риса ОУН-УПА-УГВР від початку боротьби по сьогодні. Повна толеранція прав та інтересів цивільного населення, оборона його перед сваволею окупанта — головна і основна поведінка УПА з населенням. Ця політична лінія ОУН-УПА визначала їм успіх в діях за залізною куртиною, завойовувала постійну симпатію та підтримку населення поневолених москов-

сько-комуністичним імперіялізмом народів, а в першу чергу самої України.

Історія УПА не знає випадку порушення військової субординації та фактів свавілля, не дивлячись на те, що саме партизанський спосіб боротьби обумовлює свободу дій окремої частини чи бійця та не завжди дозволяє на контролню. Історія УПА також не знає випадку здачі в полон загонів і окремих бійців. Умови підпільної боротьби не дозволяють також брати в полон противника. Але УПА нищила лише очевидних агентів тайної політичної поліції (МГБ) провідних комуністів — окупантів і гестапівців.

Організаційна схема УПА

УПА вербувалась виключно з добровільців українського населення, членів ОУН, свідомих молодих українців та в деякій мірі з перебіжчиків з ворожої армії не лише українського походження, але інших поневолених націй, якщо вони сприймали програму боротьби та діючий статут армії. Тут треба підкреслити, що у рядах УПА, зокрема в складі медичного персоналу, було деяке число осіб жидівського походження, які зберегли своє життя, ховаючись від німецького гестапа.

Відділ Української Повстанської Армії

Ціла армія ділилась на окремі загони, які діяли як окремі тактичні одиниці в різних районах України, переважно у лісистих та гірських (Карпати, Волинь, Полісся та Подніпров'я). Ці загони, на випадок потреби чи необхідності, рейдували на сотні кілометрів, будучи озброєні переважно легкою автоматичною зброєю. В часі війни УПА стосувала часто тактику з'єднаного наступу на кількох відтинках одночасно. В повоєнний час, коли

окупант, маючи відтяжені від фронтів сили, перекидав цілі з'єднання (полки, дивізії) на ліквідацію УПА, остання змінила тактику, розчленувавши свої загони за територіальним принципом на невеликі групи. В обох випадках переміщення сил провадилось малоприслупними шляхами, як також прямими шляхами від видом мирного населення.

Озброєння і амуніція добувались та поповнювались з ворожих джерел. Зброя переважно легкого автоматичного типу, завжди з великим запасом, була найвідповіднішою при маневруючій боротьбі. Лише головні з'єднання мали найлегші зразки тяжкої зброї (артилерія, міномети), натомість вибуховий матеріал, головні міни та фугаси були неодмінною частиною озброєння майже кожного відділу.

Марка зброї була різною в різні часи, залежно від того, хто стояв по той бік фронту. В часи гітлерівської окупації переважала німецька зброя і лише незначна частина советської. Після війни, коли залишився лише один ворог — російсько-большевицький окупант, тип зброї змінився на советський. Вся зброя та амуніція здобувалась виключно у ворога.

Чисельність УПА, про яку „реальний світ” часто любить говорити, не відігравав у тому часі рішучої ролі. Хто розуміє і належно уявляє собі той фізичний і моральний терор, що існував і досі є за залізною заслоною, мусить розуміти, що продовжувати протягом довгих років по війні нерівну боротьбу, це явище безпрецедентне в сучасній історії людства. Велика числом повстанча армія була б легко розбита. В повоєнний час УПА змінила тактику боротьби, пристосувавши її до мирного і цивільного життя, залишивши лише в окремих догідних районах озброєні групи, які постійно перебували в поготівлі, готові в кожний час до бойового випадку.

В часі війни чисельність УПА перевищала 100 тисяч, а в окремих періодах, в часи розгорнутої акції, що охоплювала великі терени і в якій приймало участь буквально все населення цих теренів, чисельність діючої армії доходила до пів мільйона людей. Річ ясна, що в своєму положенні, при своїй тактиці, УПА ніколи не була зацікавлена у формальному чисельному збільшенню, бо це лише ускладнювало б її дії.

Однак з вибухом війни, яка мала б перспективи перетворитись на визвольну війну, УПА була в стані підняти поголовно все здібне до зброї населення, давши йому елементарне вишколення, потрібне для боротьби на східних теренах, в першу чергу на українських.

В часі війни, будучи під тиском двох окупантів, УПА була спроможна розбудувати фаховий вишкіл в глибокому запіллі ворога, використовуючи часом для цього установи ворога. Допоміжний персонал (медперсонал, зв'язкові і т. п.) вишколював-

ся здебільша позірним легальним способом. Стає тоді очевидним до якої міри УПА розвинула свою організаційну діяльність, і якою великою утішалася піддержкою всього населення.

Досвід боротьби УПА

Досвід 10-літньої боротьби УПА, з двома ворожими силами, доказав, що, маючи будь-яку піддержку із-зовні і ясні перспективи здійснення своїх ідей, можна було довести до цілком іншого укладу сьогодішніх політичних сил, які тепер термоять

Дереворит. Повстанці на хуторі в гостині.

Серія: „Волинь в боротьбі”. 9. 5. 49.

Вик. Н. Х.

політичною стабільністю не тільки вільного, але цілого світу. На жаль „сильні” тодішнього світу були короткозорими політиками, не добачували своїх правдивих союзників в УПА, не розуміли потреби самостійної Української Держави.

За свою короткозорість платять вони тепер велику ціну, а справжні великі державні і військові мужі, які бачуть наявну загрозу від московсько-большевицького імперіялізму, здають собі справу, що перспективи майбутньої війни на східних тере-

нах дуже невідповідні і непевні, якщо брати до уваги озброєність і досвідченість противника у партизанській війні, яку він уважає головним засобом оборони. Схід можна тотально знищити, але ніколи не можна його освоїти без участі місцевих народів, головно того народу, який і до сьогодні чинить героїчний опір окупантові. Лише тому, що український народ століттями ставив опір московській окупації, а в останніх десятиліття кривавився в боротьбі з червоним московським імперіялізмом, — тільки цей народ був у стані вилонити УПА. Український народ, що має величезну потенціальну силу, та інші поневолені Московою народи є власне тією силою, що може забезпечити повну перемогу на Сході.

Враховуючи досвід УПА і теперішні обставини, три незаперечні чинники потрібні у грядучих боях для армії, яка хоче перемогти московсько-большевицький імперіялізм:

1) Глибока ідейність армії, яка мусить знати за що бореться, яка вступає в рішальний бій, що має лише дві перспективи: перемогти московсько-большевицький імперіялізм:

2) Висока дисципліна, яка обумовлюється лише високою ідейністю та безоглядна безкомпромісовість в боротьбі з комунізмом, що є виявом московського імперіялістичного месіянства, з тією новітньою чумою світу.

3) Цілковита підтримка місцевого населення і то не лише моральна, але й матеріальна. В грядучих боях за долю світу про успіх рішатиме темпо боротьби. В умовах Сходу найкраща матеріальна і технічна база може не дописувати темпові і тому тільки тотальна підтримка та посередня участь в боротьбі місцевого населення може заступити прогалини, що незаперечно винтажються в процесі боїв.

Всі ці три передумови мала УПА. Ми твердо переконані, що ці передумови і великий її досвід, будуть вповні враховані і використані у новій боротьбі за визволення поневолених Московою народів.

Загальнонародське значення і вартість УПА

УПА на сьогодні є незаперечним загально-національним, українського витвору капіталом, а своєю героїсько-нечуваною десятилітньою боротьбою з гітлерівським і комуністичним агресорами здобула собі загальнонародське значення й признание.

УПА є власністю усієї української нації: вона всенародна, понадпартійна. В ній боролися всі, кому дорогою є справа Самостійної Соборної Української Держави. Це не є посягання на монополію на УПА, як дехто тут інтерпретує ствердження того факту, що революційна ОУН в той час була єдиною організованою українською політичною силою, яка була здатна ви-

чути настрої і дати організований почин і форми УПА, як загальноукраїнської збройної сили. Головний Командир УПА ген. Роман Шухевич — Тарас Чупринка у своїй відозві „В п'яті роковини УПА” в квітні 1948 р. писав: „З моментом, коли УПА визнав український народ і післав до неї своїх кращих синів, УПА без сумніву стала збройним рам'ям цілого українського народу. УПА зростала дуже швидко. В її ряди вступали люди різних переконань, люди, які не належали до жодних партій, але які вірили, що шлях УПА правильний, люди, які хотіли активно боротися за визволення України”.

Боротьба УПА проходила серед неймовірних труднощів і обставин, маючи проти себе величезну перевагу ворога в людях і техніці, не користаючись жодною чужою допомогою, як це приписує їй московська ворожа брехлива пропаганда.

Що ж було джерелом сили УПА? Сила УПА була в тому, що вона — армія народу, яка вийшла з народу і боролася за його національне і соціальне визволення, за побудову української держави. Сила УПА була в тому, що її командири і бійці були виховані на великих і святих ідеалах ОУН, що її підтримував весь народ, який і боровся з нею різними способами і засобами. Сила УПА — в мужності, стійкості і героїзмі її бійців і командирів, в її вмійї партизанській тактиці. Все це давало силу УПА і дозволило їй вести нерівну боротьбу з ворогами на протязі довгих років і зумовляло її успіхи.

Визвольна боротьба незакінчена, боротьба свята і справедлива. Гідним відзначенням цих величнїх роковин хай буде зміцнення нашої праці на допоміжному фронті боротьби за визволення України. Схилім наші голови перед маєстатом героїської смерти сл. п. Головного Командира УПА ген. Романа Шухевича — Тараса Чупринки і всіх знаних і незнаних командирів і бійців УПА.

Твердо віримо, що гряде час перемоги Української Правди, бо народ, що бореться, народ, що видав із себе в останньому 40-річчю таку героїську армію як УПА, здобуде свою Самостійну Соборну Українську Державу.

У. ЛЕВИЧ

МОЛОДЕНЬКИЙ ПОВСТАНЕЦЬ

МІНІАТЮРИ

— Я вільний! — сказав з першого дня свого підпілля друг Ігор, і вдихнув багато, повні легені повітря. В очах запалилися яркі вогники і гартували в юній душі завзятість, що спопелила його від'ємні прикмети, а тепер швидко розгоряється в щоденних трудах, в науці, в сутичках з ворогом під час виконання обов'язків...

А все це за вільний подих, за волю! — і не лише таку, що на кожному кроці може принести кінець розпочатому ділу, перервати нову думку. За волю не тільки його, бо він лиш представник тих, що спрагнені її: ось матір, рідня, знайомі... — незavidна до жорстокости доля всього народу!

Вона, ця воля, проникла Ігоря наскрізь: зусилля народу стати вільним — кріпить його і, наче крила, підсилює в лету.

Свідомість його становища підсвідомо каже йому:

Лиш тоді відчувеш власний ритм душі
І зведеш до мети буття:
Як вагу хвилини як слід зрозумієш
І уткаєш в пряжу свого життя.

Та він і сам, як той ритм. І хоч між повстанцями він чи не наймолодший — на усіх ділянках підпільного життя вив'язується добре.

...А все це за вільний подих... За справжню народну волю!

ВЕСНЯНА ЗУСТРІЧ

Вже лише тиждень до зустрічі... Лиш два дні... Сьогодні вже, а очі все ще спиняються на снігу. І хоча жагуче бажання зустрічі з друзями палкіше літнього сонця! — сніг не топиться. Але повстанець, як і в усіх життєвих труднощах, сприймає це природне під цю пору явище холоднокровно.

Ось він відкладає приготовану пошту — плід праці міжзвітного часу... Ось саме тому його очі так горять жадобою відбутти зустріч... Хай би використовувались виготовлені речі, хай би збільшилася чи залишилася частинка цеглини під фундамент великої будівлі, бож він непевний, що станеться за годину чи навіть і хвилину...

Кинув поглядом на накреслений провідником плян праці на зимовий період, і новий загорівся огник: „Як багато ще всього... щоб щасливо минувся і цей міжзвітний час”. З вірою, що цеголка побільшиться, взявся до роботи.

...В цю довгу сніжну зиму 1951-52 років, з причин атмосферичних умовин, він не відбув ані однієї зустрічі, як ще ніколи, жодного року, відколи в підпіллі... А їх же, тих років, уже вісім...

Вже лише тиждень... Сьогодні вже!

— Щасливо! — під стиск правиць гукують ті, що залишаються... Вітайте друзів!...

Молоді повстанці УПА: Василько, 14 років (зліва)
і Тарас, 15 років (зправа). Весна 1947 р.

— Щасливо! — гукнуло квітнєве сонце і зникло за обрієм. Освітивши ще обсіпану білосніжним квітом гору, вершок її, воно орожевило ніжні кучері хмарин і поволі зсувало на землю тендітну зірчасту поволоку весняної ночі.

Вплигнули в її обійми повстанці й спішили назустріч. Бо хоча весна вже кілька тижнів як позбулась ледяних оков, і вони буяли, тішились нею вже з перших днів, зустріч відбулася аж в означений час.

На них уже ждали, не зважаючи на те, що прийшли передчасно.

Безсило опадає людська рука, що хоче передати на папір дружньодушевні вияви людей, що зустрілися ще...

— Значить, будуть жити, як не тілом, то певністю, що не загинуть безслідно... Пошту прийняли й доручили і вона розійдеться як водяні криги.

Черговою справою був обмін вістками... Великий біль зав-

дала їм вістка про втрату одного з вищих провідників. Замовкли всі, вшановуючи, мов на наказ, його славну пам'ять... Знерухомили і гілки дерев, легітно коливаючись у весняному просторі... Зупинив віддих і вітерець, не моргнула й зірка... — він такий близький їм усім. Хоч молодий був літами, а такою батьківською опікою і таким надхненням їх наділяв. До нього, що впродовж стільки років невпинно рухався на великому обсягом терені — не тільки люди, а й природа призвичаїлася.

Але час не зупинявся... Він принаглов повстанців залишити душевні вислови про дорогу втрату свого улюбленого провідника та інших упавших друзів, він пригадав їм і обов'язки, прощання восени, коли:

Під стиски правиць
Серця вибивали бажання:
Бадьорі, надійні, вільні.
А може, востаннє? — долі не вгадаєш...
Лиш діла для справи вічно живі.

Полагоджували по черзі ряд справ. Як швидко минав час, а як вільно чергувались вони... Все таке, що не пропустиш, не зупинившись довше.

— Але, як зимувалось? — падає запитання провідника.

Забулось про себе, зависло питання і поставило в тупик того, що так хотів зустрічі.

Нарешті він примушений відповісти: Не маю слів, але знаю, що зобов'язаний і за себе, і за цілу нашу групу великій жертвості та всецільній відданості своїх господарів. Жорстока зима, вбогий матеріальний стан, дошкільні операції ворога...

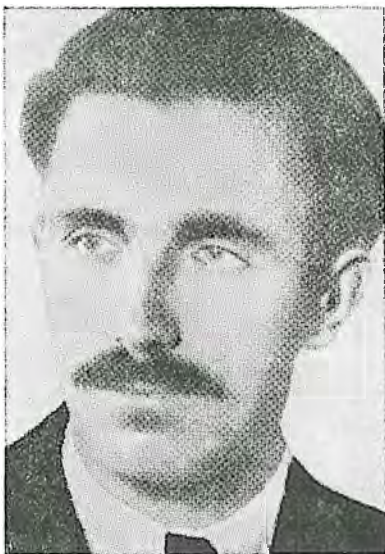
Провідник потиснув йому руку й додав на прощання:

— Дорогий друже, ви сказали і за мене, не мушу повторювати... Справді, наші рідні ще більшу ведуть боротьбу, ніж ми... Вони ж віч-на-віч з ворогом, а ще в такій поліційній державі, як СРСР... До цього може бути здібний лише зрілий народ, якому належить воля!

Хоч не відізвався ніхто, але кожний виструнився і прирік: „Здобути її! Або хоч залишити по собі якнайбільший вклад для її здійснення!”

(Передрук підпільного видання з 1952 р.)

Ген. ДМИТРО ГРИЦАЙ-ПЕРЕБИЙНИС (*1911). Кількаразовий політв'язень польських тюрем, редактор підпільних військових підручників, член Проводу ОУН, шеф ГВШ УПА, делегат Проводу ОУН з України до Проводу ОУН за кордоном. Згинув смертю революціонера 19. 12. 1945 р. в руках чеських четників на території Чехо-Словаччини.

МАРКО БОЄСЛАВ

НЕ НАС СХИЛИТЬ ...

*Не горюваннями, ні хитрістю чекання,
Ані плачем серед руїн, —
А буйним покликом і радістю змагання
Шлемо ми осені поклін.*

*Над нами дні її бурхливо пролітають,
В попуття нам — її вітри,
Все твердіш ми йдем, все вище піднімаєм
Свободи рідні прапори!*

*Не нас катам здурить солодкою брехнею,
Не нас схилить к ярму і сну! ...
За життя вільне ще палкішою борнею
Холодну стрінемо зиму!*

(„Лісовик”, листопад, 1945)

КОМАНДИР „СІРОМАНЦІВ”

...В дуже тяжке становище потрапили „Сіроманці” біля Нового Яричева. Довкола ворог скупчував великі сили. Підходили танки і гармати, намагаючись здушити маленьку горстку українських повстанців.

Сонце, ніби злякалось, сховалось за темні хмари. Дув різкий вітер і накрапав дощ. Надходив вечір. Вийти з кільця не було куди. Що робити? Як вийти зі страшного лиха? Вояцтво напружено дивилось на командира Яструба. Дивилось так, немов у нього був рятунок від смерти. Яструб мовчав. Довго мовчав, а потім заклав руки в кишені і відповів легкою усмішкою.

— Друже командире, — не витримав якийсь стрілець, — що? Будемо вмирати?

У Яструба зажеврили очі й відбивали у своїй глибині щось заховане, таємниче. Він, після короткої павзи, звернувся до вояцтва:

— Вмерти легко. Але жити — тяжче. Ось тут і заковика... Ми мусимо жити. Жити на зло ворогам і на добро Україні...

Потім він скликав командирів і дав наказ сховати всі, покищо непотрібні, речі та приготувитись до маршу. У нього вже був вирішений точний плян. Як тільки впали сутінки, відділ тихцем подався за командиром. Нишком, обережно підкрався до річки Полтви. Дув пронизливий вітер. Полтва дихала їдким холодом. Стрільці пішли у воду й річкою пробиралися з ворожого кільця. Путь була важка. Глибока вода часом доходила до шиї, а нерідко можна було сховатися і з головою. Попереду йшов командир Яструб. Вода — пронизливо холодна.

Аж над ранок вивів командир своє вояцтво з кільця смерти. Але становище знову погіршало. Недалеко ворожі війська. Тоді Яструб, серед білого дня, виводить відділ на головне львівсько-золочівське шосе і прямує кілька кілометрів, а потім звертає у ліс.

Після відпочинку, відділ рушає далі в рейд і розташовується в Угнівському лісі.

Було 30-го вересня 1944 року. Яструб уже не сотенний, а курінний. До „Сіроманців” прилучаються ще два відділи, на чолі з командирами Вороном і Чорним. Ліс загомонів, зажив веселим повстанським життям. Лунав сміх...

Біля 10-ої години рано розвідка донесла, що довкола підходять великі сили ворога. Сонце закрили чорні хмари, що купчилися над лісом. Повстанці займали бойові позиції. На лівому крилі озвалися автомати і заклекотів кулемет.

— Починається війна, — якось спокійно й ніби байдуже

Листівка-дереворит Ніля Хасевича про спільний фронт
визвольних рухів уярмлених Росією народів.

сказав Яструб і усміхнувся. — Що ж, будемо воювати, — і потер руками, — ох, і сверблять у мене долоні. Хочу воювати. Я тим шміракам ніколи не забуду Полтви.

Яструб проворною ходою пробивається до передових позицій. Промов він великих ніколи не виголошував. Перед боєм завжди говорив:

— Хлопці, триматись, метко стріляти!

І вояцтво розуміло командира: триматись, значить — пере-
могти.

Над лісом просичала міна і тріснула недалеко табору. За нею друга, третя... Ліс стрепенувся, заклекотів, загув божевільним тріскотом і стріляниною. Сполохане птаство закружляло вгору. Ворог пішов у рішучий наступ. Повстанці ставили твердий опір. Кільканадцять разів червоні кидалися в атаку і завжди, від сильного протиудару, відлітали назад, залишаючи десятки трупів. Десять серед дня ворог дістав нове підкріплення. Ліве крило повстанців було zagrożене. В той час з'являється там Яструб. Бійці рвонувлись вперед, захищаючи своїми грудьми командира, і ворог був відбитий. В середину лісу вривується танк. Яструб бере „фавст-патрон”. Земля здригнулася, дерева захитались... Продіравлений танк закам'янів на місці. В той час підбігає до командира зв'язковий:

— Гранатометчики ранені!

Яструб сам стає біля гранатомета. Його гранати цільно б'ють по ворожих загрозливих танках...

Бій не вгавав увесь день. Командир Яструб завжди з'являвся у небезпечних, zagrożених місцях. Двадцять два рази пішов ворог у наступ і двадцять два рази зазнавав поразки. До пізньої ночі клекотів завзятий бій. Нарешті стрілянина вгамувалася. Скривавлений ворог підбирав трупи. Понад триста сімдесять убитих і багато ранених мав ворог. Втрати повстанців — дев'ятнадцять забитими і кілька раненими.

Розлючений невдачею ворог стягнув нові сили й оточував ліс. Але завдяки гнучкій тактиці командира Яструба, повстанці, прикриваючись темною ніччю, вийшли з Угнівського лісу, забравши з собою забитих і ранених друзів.

Рано відділ розташувався в лісі біля села П'ятин. Надвечір ворог знову стягнув сили. Командир Яструб посміхнувся:

— Треба якусь штуку викусить!

І „викусив”. Вночі тихенько вивів відділ з лісу в дальший рейд. Вранці ворог почав кільцевий наступ на те місце, де мали бути „Сіроманці”. Зчинилась стрілянина. Кілька годин большевики бились між собою, аж нарешті, очунявшись, бралися за голову, дивлячись на наслідки безглузлого бою, в якому чимало

втрапили своїх бійців. А тим часом „Сіроманці” були вже далеко.

І бігли дні за днями...

Кінчився 1944 рік. Московські орди шаліли... То тут, то там появлялися червоні загони і в небо били чорні стовпи диму... Чути брязкіт зброї і брудну московську лайку, хрипкий крик жінок і плач дітей... Із станцій відходять довгі ешелйони, нападковані нашими людьми... Що це? Пекло на землі?

Яструб не знаходив собі місця.

— Мущу воювати! — говорив він. І в нього назрів плян — розгромити ще одне кубло червоних тиранів у м. Стрілиська Нові. І як упала ніч, „Сіроманці” вирушили з лісу.

З поля летів різкий вітер. „Сіроманці” йшли тихо, обережно. З темних сутінків почали зарисовуватися силуети будівель. Біля Стрілиськ — зупинилися. Перетяли телефонічне сполучення, крім того, що йшло зі Стрілиськ до Ходорова. В цьому Яс-

Дереворит. Повстанці на Поліссі. Серія: „Волинь в боротьбі”.

Вик. Ніл Хасевич, 12. III. 49.

труб мав свої розрахунки: із Стрілиськ будуть просити поміч з Ходорова, яку можна буде розбити в дорозі. В той напрям вислав на засідку одну чоту, а з рештою стрільців пішов на штурм у місто.

За кілька хвилин тріснула тиша. Містечко заклекотіло шаленими звуками бою. Командир Яструб, мов буревій, мчав уперед. Стрільці намагалися своїми грудьми заслонити командира від ворожих куль. Та він раптом став, похитнувся й повалився на землю.

До нього кинулися два стрільці.

— Друже командире, що з вами?

Яструб ворухнувся. Його очі палали вогнем бою і враз згасли.

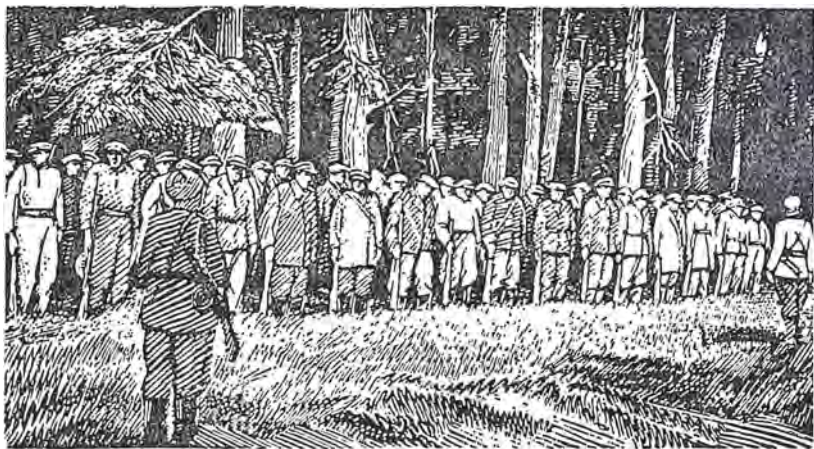
— Друже командире!

Але він уже не озвався. Лежав на грудях. Одна рука спиралася об землю, а друга — була простягнута вперед. Здавалось, показувала напрям і кликала:

— Вперед! На бій!

І на той безмовний клич командира, як ще ніколи, бурхливим потоком рванулися „Сіроманці” вперед. Громове „Слава!” переплелось з гуркотом невгамовного, жорстокого бою — помсти. Ніяка сила не могла стримати завзятих повстанців...

(„На Чатах”, ч. 1, 1947)

Дереворит. Новобранці в УПА: „Волинь в боротьбі”. Н. Х., 1. 49.

МАРКО БОЄСЛАВ

О, Н І!

*Мовчати? Як? — У мене ж серце, люди!
Отруту пий, коли душа жива?
З Отчизни — глум! У почестях облуда,
Безславить Київ мій святий Москва,
А я скувати б мав гнівні слова
Й, мов раб німий, покірно ждуть чуда?
О, як же ж? Як в ті дні грізні мовчать,
Коли в крові й вогнях хати убогі?
Клянусь: Хай проклят я людьми і Богом,
Коли своїм словам не дам меча!*

Сергій ЖУК

ВЕЛИКИЙ ГОЛОД В УКРАЇНІ В 1932-33 РОКАХ

(Пригадка про плянове винищення Москвою
6 мільйонів українських селян)

Від редакції: Цього року починається 50-тиліття жахливого голоду в Україні в 1932-33 роках. Москва пляново організувала голод в Україні, щоб зламати стійкість українських селян та з метою винищення українського народу.

Для наукового опрацювання цієї теми потрібно мати три складники:

1) Межі території, охопленої голодом;

2) статистичні відомості про загальну кількість вимерлого населення, з точним зазначенням пунктів, де найбільше лютувала смертність, з цифровими даними про ці пункти до і після голоду;

3) причини, що породили голод в Україні.

Коли на перше питання — межі території, охопленої голодом, і на третє питання — причини, що породили голод в Україні, можемо відповісти цілком задовільно, то точної відповіді на друге питання — статистичні відомості, ми, на жаль, не маємо і напевно ніколи її не будемо мати.

Відповідь на це питання українські дослідники дають на основі нормального приросту українського населення — 6 мільйонів людей.

Порізнені дані про окремі пункти дозволяють нам лише уявити собі загальний образ лютування смертності, що поклала свою кістляву руку на горло українського народу. Тереном, на якому запанував голод — була ціла тогочасна українська територія під московськими більшовиками.

Якщо ми візьмемо до уваги:

1) Що територія, на якій лютував голод — була хліборобська земля українського народу, заселена працьовитим селянством, споконвічним носієм індивідуалізму, упертим прихильником приватної власності, консервативним захисником прадавніх національних традицій;

2) Що голод не стався в наслідок неврожаю, бо в шпихлірах в Україні були чималі запаси зерна і в час голоду збіжжя з України вивозилося на закордонні ринки, очевидно, щоб переконати світ, що відомості про голод — це байки, що їх розповіджують вороги „совєтської влади”;

3) Що голоду в РСФСР, на території заселеній московським народом, не було;

4) Що голод припадає на роки запровадження примусової колективізації, з її химерною вигадкою — колгоспом;

5) Що непоборною перешкодою на шляху до колективізації стояло українське селянство, —

тоді з'являється безпомилкова відповідь на третє питання.

Московсько-советській владі треба було зломити упертого захисника приватної власності, носія українських національних традицій, одвічного хлібороба, господаря на власній ріллі — потужного селянина-одноосібника.

Жертви голоду в Україні

Отже, голод був замислений і запроваджений у життя Кремлем з метою винищити непокірне українське населення, а разом з тим це була помста за його минулі революційні повстання проти московсько-советської влади. Іншими словами, ці заходи було вжито для послаблення державницьких прагнень українського народу.

Шляхи й вулиці вкривалися трупами...

Якже могла московсько-советська влада, яка організувала нечуваний злочин — голод в Україні, збирати статистичні дані, що свідчили б про її нелюдські вчинки?

Так виглядає справа з теоретичним розв'язанням проблеми голоду в Україні.

Розшукують рідних і знайомих між трупами помордованих

Ця схема, скільки б ми не розробляли і не уточнювали її, не змінить основних засад, покладених як підвалини під мою статтю.

Хто бачив на власні очі голод в Україні — той до віку не забуде пережитих вражень. Вони житимуть з ним упродовж цілого його життя і зникнуть лише разом з його свідомістю. Наш обов'язок перед пам'яттю мільйонів жертв голоду — об'єктивно розповісти людям про страхіття, що їх перебув український народ у час голоду.

Після довготривалої підготовки до колективізації, після розкуркулення підкуркульників, після депортації розкуркулених, разом з їхніми напівроздягненими дітьми, на Сибір, після хлібоздачі і викачування продналогу, коли з хати забиралася не тільки остання склянка пшона, а й зварена каша, печений хліб, коли зі скрині й жердки стягалася остання свитина й сорочка, а з двору виганялась худоба, коні, вівці, дробина, — наступила колективізація. Напівголодні, обдерті селяни мусіли „добровільно” вписуватися до колгоспу, а впертих і непокірних викидали з хати; комини в хатах розвалювали.

Хліб транспортувався на Московщину і закордонні ринки.

При такому стані речей не було що їсти не тільки одноосібникам, а так само і в колгоспі. Люди мусіли відкопувати гнилі буряки, мерзлу капусту, їсти листя, кору, мох, а коли й цього вже не було — їли котів, собак; а наостанку — люди почали їсти людей.

В хатах вимирали цілі родини, в багатьох селах на Київщині вимерло поголовно все населення. Чорний прапор повівав над такими селами.

Урожай збирали мобілізовані в містах комсомольці, службовці тощо.

Живі, хто ще здужав підвестися, хотіли рятувати себе від голоду втечею з села. Деякі їхали на Московщину, інші йшли до найближчих міст в Україні — шляхи були вкриті їхніми трупами.

Місто, яке їло хліб здобутий руками селянина, бачило одного дня на своїх вулицях господарів української родючої землі, що прийшли до міста вмирати. Вони купами сиділи на базарах, одутлі, з набряклими ногами, вкритими струпом. Підлітки накривали голову свитиною і лягали на вулиці, чекаючи смерті. Іноді дрібні мідяки лежали коло них, траплялось чути ворожу репліку з уст перехожого: „Не хотелі работать”.

Малі хлоп'ята у вишитих сорочечках несміло стукали в двері й тихо жебонили: „Дайте крихітку хліба...”

Трупи лежали на вулицях, у скверах по кілька днів — розхристані груди без сорочки, сухе, як кістяк, тіло.

Іноді чиясь рука, мов на глум, вкладала скоринку хліба між заціплені зуби.

Трупи й трупи...

Батьки, що здужали ще змагатися за життя своїх дітей, добивалися до міста з метою купити хліба, але коли міліція спостерігала в мішку в селянина хліб, нещадно хліб конфіскувала і тоді безпорадний батько мусів стати жертвою голоду.

Матері привозили маленьких дітей, скидали з себе свиту, загортали в неї дитину і лишали на базарі, або на хіднику, в надії, що люди не дадуть дитині померти з голоду.

Жертви голодової облоги в Україні.

Місто не дуже гостинно зустріло голодних — „непроханих гостей”. Одні не мали що дати їм, в інших вже серце закам’яніло і не реагувало на ті страхіття, що бачили очі; але була ще й третя категорія людей, що вороже реагувала на голодові події.

Таким є образ голоду в Україні за власними спостереженнями, скріпленими опублікованими фактичними даними.

Тіні мільйонів замордованих, з наказу Москви, голодом дітей і їхніх батьків стоять перед нами сьогодні, як стояли вчора і будуть стояти завтра. Вони дивляться на нас гарячковим поглядом своїх очей.

„У тих, хто душею низький, найкраще з написаного і сказаного переходить у найгірше, і сам Христос є чимсь неприємним. Але для тих, що сповнені Авраамовим духом, Бог навіть з

безплідних скель творить божественну і найпрекраснішу парость”.

„І рід, і багатство, і чин, і споріднення, і тілесні принади й науки неспроможні утвердити дружбу. Лише серця думками єдині й однакова чесність людських душ, що у двох чи трьох тілах живуть, — ось де справжня любов і єдність...”

„Ціна і честь — одне й те саме. Пустощі прибирає блискучого вигляду, подобу фальшивого діаманта і злочинської монети. Освіченість, милосердя, великодушність, справедливість, постійність і цнотливість — ось ціна наша і честь. Давня приказка говорить: „Дурень шукає видного місця, а розумного і в кутку видно”.

„Всяка розкіш може зубожіти і висохнути як озеро, лише чесна праця й ремесло забезпечить непишне, але спокійне існування... Скільки багатіїв щодня стають жебраками... Найбільші раби нерідко походять від предків, що жили в калюжі великих достатків”.

„Ніхто не може вбити в собі зло, поки не усвідомить спершу, що таке зло, а що добро. А не пізнавши цього в собі, як можна пізнати і вигнати його в інших”.

Григорій Сковорода

С. ЛИСОГІРСЬКИЙ

ПОКЛІН ТОБІ, ПРАПОРЕ НАШ

Нотатки і репортажі в „Гомоні України” доволі часто повідомляють читачів про те, що все нові відділи ЛВУ набувають і врочисто посвячують свої організаційні прапори.

На прапорі Ліги Визволення України ми бачимо, окрім назви Організації та провідного гасла боротьби „Свобода народам — Свобода людині!”, передусім барви нашого національного прапора, синю-блакитну і золоту-жовту. Синьо-жовті прапори квітчали Україну в роках 1917-21, в часі визвольної революції і відродження держави. Такі ж прапори появлялися тут і там в умовах окупації, на розчетвертованій землі українського народу, явно і скрито в часі між двома світовими війнами, зокрема врочисто в часі великого зриву на нашій Срібній землі, коли створилась держава Карпатської України. Наші національні прапори густо і гордо майоріли по містах і селах України у грізні дні відновлення нашої держави Актом 30 червня 1941 року. Скільки гарячих, патріотичних почувань і піетизму викликають у наших серцях ці кольори національного прапора! Вони передусім пригадують нам усім, розсіяним у діяспорі, українське голубо-сине небо і золоте сонце на ньому, пригадують нам сині води українських рік, зокрема Дніпра-Славути, та широкі лани золотої пшениці.

Має прапор ЛВУ також барви української національної революції, червоно-чорні. Такі прапори, враз з державним гербом України, тризубом, підняла революційна ОУН під проводом Степана Бандери, очоливши народ у боротьбі за втрачену державу. Барви цього прапора найкраще символізують нас самих і наші політичні аспірації, тобто наш нарід у боротьбі за найдосконалішу і найвищу організаційну форму — власну суверенну державу. Колір чорний символізує український чернозем, а колір червоний кров героїв, жителів нашої землі. Ці два, основні поза владою, елементи держави — народ і землю — територію зобразив нам у зворушливий поетичний спосіб Василь Стефаник. Син пояснює батькові, що Україна це та чорна земля, а її кров пливе у його серці та у серцях всіх синів і доньок, що готові в обороні землі зложити своє життя. Сьогодні наші брати в Україні перебувають у неволі і не можуть розвинути та показати своїх національних прапорів, вони носять їх у своїх серцях. Яка ж велика мусить бути їхня ідея, яка полум'яна віра у перемогу нашої національної правди!

У КАЛГАРАХ

Перший прапор ЛВУ у Західній Канаді посвячено в Калгарах в неділю, 5 жовтня 1963 року, пов'язанням з відзначенням 10-річчя діяльності відділу ЛВУ. Святкову сесію ЛВУ з нагоди 10-річчя попередив молебень. Правив парох Калгар о. М. Мартиник. Приявних кілька сот членства ОУВФ. Були звітні доповіді Калгар та програмові доповіді представників ГУ ЛВУ й Централі ОЖ ЛВУ. З Едмонтону приїхало около 100 осіб. Між ними багато знаних діячів: д-р В. Гирак, заступник голови ГУ ЛВУ, діячка ОЖ ЛВУ пані Тетяна Федорів, П. Дацків — голова відділу ЛВУ в Едмонтоні, П. Бойків — провідний член ЛВУ, Вол. Соханівський — диригент хору та багато інших людей.

В неділю торжественну Службу Божу правили о. М. Мартиник і о. В. Тарнавський з Едмонтону. Співав хор під проводом д-ра І. Чеховського. Від прапора на цілу простору церкву простягнені стяжки у національних кольорах. Їх тримали сотки людей і тим брали безпосередню участь у свяченні прапора. Прапорові ЛВУ асистували прапори СУМ і Першої Дивізії УНА. Посвячений прапор перебрав голова відділу ЛВУ С. Липський. Посвячений прапор винесено з церкви і покладено на приготованому столі на площі біля церкви. Туди підходили люди, вписувалися у пропам'ятну книгу, складали пожертву та вбивали у держак прапора цвяшок. Цілою церемонією керував секретар відділу інж. Володимир Папірчук.

Після бенкету, що відбувся зразу після цього і згромадив понад 300 осіб, прапор красувався на сцені аудиторії. В часі бенкету приявні заслухали слова д-ра В. Гирака від ГУ ЛВУ, а численні промовці, представники організацій і установ, складали відділові ЛВУ в Калгарах gratulacii і привіти. По полудні відбулася ще фінальна імпреза святкування — великий концерт. А був він напrawdę великий. У програмі була добра доповідь о. В. Тарнавського з Едмонтону, виступи чоловічого і мішаного хорів ЛВУ-СУМ Калгар під управою д-ра І. Чеховського, хор ОЖ ЛВУ „Верховина” з Едмонтону під управою В. Соханівського, як також танцювальних гуртків СУМ Едмонтону і Калгар. Цілість концерту, чисельністю вокальних і танцювальних одиниць, народніми одягами і рівнем виконаних точок, робили дуже позитивне і будуюче вражіння. Це був показ сили і важливості ОУВФ у цілій українській і загально-канадській спільноті.

У САСКАТУНІ

Підготовка посвячення прапора ЛВУ в Саскатуні велася на підставі набутого досвіду в Калгарах. Прапор у Саскатуні посвячено у рамках ІІІ-го Провінційного З'їзду ЛВУ Саскачевану, в неділю 5 вересня 1965 р. Вишила цей прапор пані Маруся Бойчук, тодішня голова відділу ОЖ ЛВУ. У Саскатуні, а тим більше

у Саскачевані немає чисельних клітин ОУВФ і тому кожну імпрезу на більшу скалю треба плянувати і переводити з участю всіх Відділів провінції та запрошених мистецьких одиниць зі сусідніх провінцій. На 3'їзд і посвячення прапора прибула в характері гостей кількоособова делегація ОУВФ з Едмонтону і Вінніпегу, та численна група з Калгар — цілий хор ЛВУ-СУМ. Посвячення прапора довершив в укр. кат. катедрі св. Юра о. Володимир Івашко, а прапор до свячення тримали голова відділу ЛВУ Василь Мащак та всі попередні голови відділу. Торжество збагачував своїм гарним співом калгарський хор. Бенкет відбувся у піднесеному настрої. Майстром церемонії був Володимир Сагаш, заступник голови ГУ ЛВУ. Головну промову виголосив Петро Башук, орг. реф. ГУ ЛВУ. Було багато усних та письмових привітів від організацій та окремих осіб. Атракцією бенкету була церемонія вбивання цвяхів у держак прапора. Перший, золотий цвяшок вбив мгр. Іван Іванчук з Вінніпегу, заст. голови ГУ ЛВУ, а в тім часі чоловічий хор з Калгар грімко і бравурно виконав „Многая літа” всім кумам прапора. Централю ОЖ ЛВУ репрезентувала пані Соня Сагаш. Приємно вражало як духовні отці самі, або в їх імені члени Комітету посвячення прапора, вбивали срібні, а то й золоті цвяшки. Під грімкі оплески о. Волод. Івашко вбив золотий цвяшок в імені неприявного, а сьогодні вже покійного, першого голови відділу сотника М. Бригідера-Врублевського. Куми прапора зложили около \$ 1000.00, що на саскачеванські відносини є неабияким успіхом.

Ввечері відбувся концерт-академія під гаслом „Україна бореться і переможе”. Вокальну частину виконав блискучо хор з Калгар. Понад 400 приявних маніфестували свою духовну єдність з воюючою Україною і схвалили відповідного змісту політичні резолюції.

В ЕДМОНТОНІ

Найбільший на Заході Канади відділ ЛВУ в Едмонтоні посвятив свій прапор в неділю 3 липня 1966 р. Свячення прапора було пов'язане з відзначенням 25-річчя Акту 30 червня 1941 р.

Колись у перших роках існування і праці ЛВУ називали Едмонтон четвертим колесом в організаційному возі ЛВУ. Автором цього окреслення був орг. реф. ГУ ЛВУ Петро Башук. В тім часі, а навіть ще й сьогодні така назва має своє логічне обоснування. Це тому, що на початку тільки 4 відділи ЛВУ — в Торонті, Монтреалі, Вінніпезі та Едмонтоні мали більше як по 100 членів. Сьогодні таких відділів, головню на сході, є доволі багато, проте питома вага і значення тих чотирьох великих відділів залишилась незмінною.

Кир Ніль посвячує прапор ЛВУ перед катедрою св. Йосафата в Едмонтоні, 3 липня 1966 року

Членами Підготовчого Комітету для посвячення прапора в Едмонтоні були: інж. Б. Рудик, д-р В. Гирак, мгр. А. Масляник, інж. М. Когут, Остап Татчин та інші.

У неділю в катедрі св. Юра відправлено Службу Божу. Проповідь, яку виголосив о. парох Ю. Ковальський, була патріотична і нав'язана до імпрез ЛВУ. Свячення прапора відбулося на площі біля катедри. Сотні людей були свідками тієї врочистості, яку довершив владика Кир Ніль Саварин в сослуженні о. митрата д-ра В. Лаби та інших священиків. Співав хор ЛВУ-СУМ „Сурма” під дир. д-ра І. Чеховського. Асистував відділ уніформованої сумівської молоді, стояли прапорonoсці Першої Дивізії УНА. Десятки представників організацій і установ, враз з головою КУК адв. П. Саварином, стояли півколом, тримаючи стяжки від прапора. Прапор був у руках голів ЛВУ та ОЖ ЛВУ Едмонтону — мгр. А. Масляника і пані М. Мартюк та представників ГУ ЛВУ і Централі ОЖ ЛВУ — д-ра В. Гирака і пані Соні Сагаш.

Посвячений прапор перебрав з рук владики Кир Ніля д-р В. Гирак та передав голові відділу мгр. А. Масляникові.

Бенкет відбувся у модерній і виповненій гістьми залі Канадського Легіону. Проводив бенкетом мгр. І. Шанковський. Від ГУ ЛВУ промовляв В. Сагаш. Рясними оплесками привітали приявні слово гостя з Детройту д-ра М. Климишина. Привітання склали: владика Кир Ніль, від провінційного уряду мін. А. Головач, посол Томин, голова КУК адв. П. Саварин та багато інших представників організацій. З-поміж письмових привітів головну увагу звернув на себе лист українського православного владики, архієпископа Андрея та кат. священика о. В. Тарнавського тому, що їх зміст був неначе публічним визнанням нашого політичного кредо.

Ввечері, під час концерту-академії в честь Акту 30 червня, зала Народного Дому була переповнена. Центральною точкою програми була доповідь д-ра М. Климишина, провідного члена ОУН, співторця тієї історичної події. Приявні оваційно дякували гостеві за його виступ. Вокальну частину виконав хор ЛВУ-СУМ „Сурма” з Калгар під батугою д-ра І. Чеховського і хор ОЖ ЛВУ Едмонтону „Верховина” у прекрасних стильових гуцульських одягах, під управою проф. Ярименка. Програму доповнили інструментальні точки та деклямації.

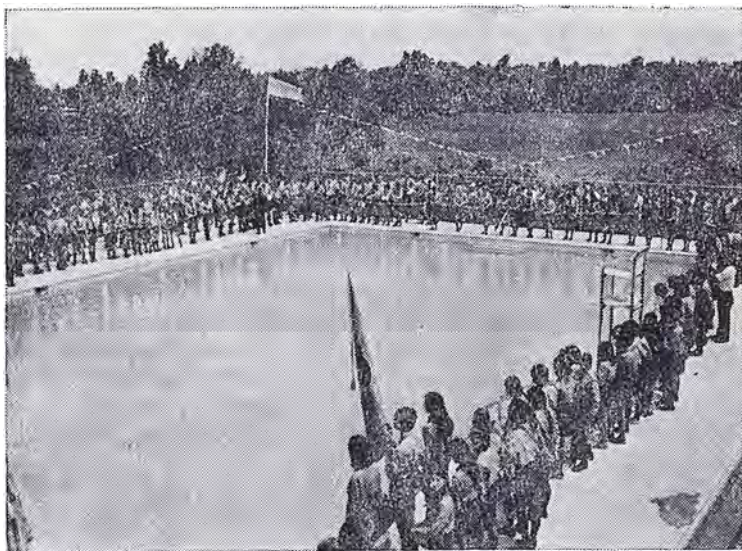
У ВІННІПЕЗІ

20-го і 21-го травня 1967 р. У Вінніпезі відбувся 3'їзд Організацій Визвольного Фронту Західної Канади. У тому ж часі посвячено прапор ЛВУ Вінніпегу в катедрі св. Володимира і Ольги. Імпреза мала виїнятково святковий характер з уваги на своє місце — місто Вінніпег, що все ще є столицею української Ка-

нади та з уваги на 50-річчя Української Національної Революції і 25-річчя УПА. Також радісний був той факт, що З'їзд відбувся у власному домі, у модерних і просторих залах новозбудованого Інституту „Просвіти”.

Від часу написання цих рядків проминуло 14 років. Багато подій прогуло у світі, багато праці пророблено також в ОУВФ. Пережито успіхи. Торжественно посвячено прапор ЛВУ у фортеці ОУВФ над Тихим океаном у Ванкувері.

В останніх роках вже не посвячують нових прапорів. Діючі відділи ЛВУ їх мають. Вони прикрашають наші організаційні доми, а деякі з тих домів імпозантні, наприклад в Едмонтоні. Прапори ЛВУ мають у наших церквах, на трибунах і сценах під час різних відправ та імпрез. З ними маршують, очоливши колони, українці на вулицях міст і площах маніфестацій. Вони кличуть до дії, до здійснення мети.

Оселя „Веселка”. Відкривають новозбудований купальний басейн. 1970 р.

ВОЛОДИМИР ДЕЙЧАКІВСЬКИЙ – „СИЧ”

ДО 40-РІЧЧЯ АКТУ ПРОГОЛО-
ШЕННЯ ВІДНОВЛЕННЯ УКРАЇН-
СЬКОЇ ДЕРЖАВИ — 30 ЧЕРВНЯ
1941 РОКУ І 17-РІЧЧЯ ВІД ДНЯ
ЙОГО СМЕРТИ

Було це в 1940-му році. Ціла німецька потуга на повну пару приготувлялась до війни. На прикордонних полосах Сокальщини німці стягали тяжку зброю — танки, військові машини і підступно підсувались до кордону з УССР. Ночами закривали дороги штучними деревами, щоб замаскувати свій хижацький наступ на такого самого хижака, з яким до останньої хвилини ще ділився здобутками з недобитої панської Польщі. В той же сам час ОУН під проводом Степана Бандери, мала вже готовий плян мобілізації всіх кадрів для спеціальних завдань, які очікували наказу. Не треба було й довго чекати. Вже в квітні 1941 року прийшло до нас доручення, щоб деякі друзі зголосились до пункту в означенім місці. Між ними був Влодко Дейчаківський. Тяжко було прощатись з другом, з яким я в короткому часі дуже зжився і заприятелював. Влодко, загартований з малих літ спортом та іграми у футбольній команді „Ємниця” коло Станиславова (так в кацеті ми його дразнили), мав тверду заправу не лиш спортивну, але й заправу характеру. Він був твердої вдачі, багато вимагав сам від себе вперше, а тоді від своїх друзів. Чесний і справедливий по відношенні до всіх своїх друзів. Всі його шанували і дуже любили, бо ж кожний з нас в молодому віці багато вже пережив, пройшов твердий шлях у підпільному житті ОУН і всіх нас в'язала велика приязнь, тверда організаційна дисципліна і взаємопошана. Прощаючись зі мною, мені сказав: Думаю, що скоро і з Тобою зустрінусь на місці нашого призначення. Мобілізація прискішена, війна скоро

піднеться, — не думай, що Тебе це все так легко обмине. Я не знав Його завдань.

Коли ж я вдруге вже зустрівся з Ним на збірнім пункті призначень, довідався я, що Влодко вкоротці має відходити до Краю. Він переживав дуже своє призначення на таке велике діло, а також виявляв невдоволення, бо товаришом його подорожі призначено людину, яку Він лише пізнав, а дорога переходу в Україну не була такою легкою.

Я запитав Влодка про причину Його невдоволення. Признаюсь Тобі, що я особисто інтерв'ював у своїх зверхників, щоб на цю дорогу мені призначили тебе. Було б нам приємніше разом вмирати, — додав жартома Влодко. Мені це відмовили, бо ти вже маєш окреме призначення.

В останніх годинах нашої розлуки ми багато з собою говорили про все, що пройшли і про це, що ще нас чекає. Прощав я Влодка не сам. Як в нашій пісні співали: Козак від'їжджає — дівчинонька плаче... І таке було. Влодко однак не звертав багато уваги на дівочий плач. Сам дуже сентиментальний, переборов хвилину цієї розлуки, бо його тверда спортивна заправка і характер націоналіста, що знав свої обов'язки, проте перерішили, що Влодко невідклично пішов на дорогу свого призначення обов'язку. Він пішов тоді на першу лінію фронту, що провадив через дорогу Мадярщини, наших любимох Карпат, Лавочне — Сколе до Станіславова, — до своєї рідної Ямниці (Ємниці).

В той час прикордонна полоса була вже дуже зміцнена прикордонними військами НКВД і було нам тяжко повірити в те, що такий перехід може бути вдалим. Всі ми були дуже затривожені, бо мали сумніви про успішний перехід.

Я окремо домовився з Влодком, що буду стежити за його переходом. Коли ж довідаюсь про успіх такого переходу я Йому прирік, повідомлю — „заплакані очі” — про які він так тоді мріяв, як кожний залюблений юнак.

В короткому часі я одержав вістку про його щасливий перехід кордону. Була велика радість і очі перестали плакати. Пройшло пару місяців як потужна німецька армія вже переможно йшла на Схід. Війна розгорілась, — „Ванька” утікав як тільки міг, лишаючи по дорогах важку зброю, вози і танки, бо німецьке літунство не давало їм спокою.

Частина наших друзів пішли з призначенням на східні землі України, а дехто лишився на місцях свого призначення на

західній Україні. Перебуваючи у Львові, я довідався теж, що Влодка, як один із тих перших бойовиків, творить в ріднім Станіславові самостійне українське життя. Актом 30-го червня 1941 року було проголошено у Львові відновлення Української Самостійної Держави. Таке потягнення нашого Проводу не було сприятливе німецькому урядові і гітлерівській кліці, у висліді чого політичні німецькі кола — Гештапо, виарештували Провід ОУН та всіх провідних членів. Не минуло це і Влодка. В Станіславові його арештував найбільший, знаний гештапівський садист Крюгер, відомий всім із своєю собакою погромник жидів і українських націоналістів на Західній Україні. Цей же Крюгер підступно запросив Влодка з друзями на розмову, під час якої виявив свій садизм і арештував всіх присутніх членів провінційного уряду Станіслава. На Влодка він теж пустив свою витреновану собаку, що його покалічила, у висліді чого Влодко, без лікарської опіки, тяжко терпів у в'язниці у Львові.

Першу групу арештованих Гестапо перевезло зі Львова до Кракова до відомої тюрми „Монтелопіх”, а відтак до концентраційного табору „Авшвіц”. Таборова адміністрація в Авшвіці була в більшості в руках польських політичних і кримінальних в'язнів. Вони між собою — інтелігенти і кримінальні, провадили тяжку садистичну боротьбу, викінчуючи один другого, за мізерний „лай” хліба чи хохлю зупи. Пописались і ввійшли в історію Авшвіцу, як недозрілий державно елемент. Очевидно і між ними були малі позитивні винятки.

Довідавшись про приїзд українців, між якими були двох братів сл. п. Степана Бандери, Василь і Олекса, польське шумовиння, що було в адміністрації табору, кинулось на всіх як собаки і знущались немилосердно на спів'язнях українського роду. Вже в перших тижнях перебування в таборі поляки в садистичний спосіб замордували двох братів С. Бандери, д-ра Олексу і Василя, Гриця Яворова зі Стрийщини польські садисти запхали під час праці мішати голими ногами розпалене вапно, що спалило м'язи ніг аж до костей. Після того його відправлено до шпитальки, а відтак до газової комори. Влодко все це бачив і переживав. Він на власну руку шукав якогось виходу і рятунку, бо бачив трагічну ситуацію всіх друзів.

Працюючи в команді, що розбудовувала Авшвіц, Влодко Дейчаківський довідався, що один есман з охорони в'язнів

розуміє українську мову. Він був „фольксдойчом” з Буковини. Влодко розумів, що єдиним спасінням для всіх, це знайти дорогу передати вістку на світ про те, як самовільно поляки знущуються і мордують безборонних в’язнів — українців. Він рішився написати „грипс” і передати його на світ. Це був дуже ризиковний і небезпечний план, бо Влодко, як і всі в’язні кацету, знали, що його і того, хто передає на світ вістку з кацету, чекає кара смерти через повішення. Він на це приготувався і одного дня під час праці приблизився до згаданого есмана. Саме за таке поступовання, сторожа мала право без попередження стріляти до в’язня. Влодко ставив карту на стіл, як і своє власне життя. Я знаю, що ви розмовляєте українською мовою, звернувся він відважно до есмана — охоронника. Думаю, що ви українець. Я маю лист і прошу дуже вас передати його на світ. Есман — охоронник був змішаний і не знав чи покарати Влодка за його поступок, чи нагнати грізним голосом його назад в ряди в’язнів до роботи. Це замішання думок в есмана спостеріг Влодко і відважно сказав: Пане, ви є господарем мого життя чи смерти, але коли у ваших жилах пливе хоч крапля української крові, ви не можете відмовити мені того прохання, бо від нього залежить життя соток українських патріотів — провідних українських в’язнів, — залишених сваволі таборового шумовиння. Прошу вас ще раз киньте цей лист на пошту. Есман — охоронник мовчав, взяв з рук Влодка готову записку і сказав: Ти знаєш, що за це тебе і мене чекає. Я ризикую більше від тебе, бо ти в’язень, я ж таки ще на волі. Звідки ти набрав такої відваги? Чи тому, що ти бандерівець? Ви ще й тут не даєте нам спокою. Як у короткому часі виявилось, есман — охоронник таки кинув на пошту цього листа. Протягом короткого часу групу українських в’язнів в Авшвіці відлучили від поляків. Якщо б це не сталось — польські шовіністи і садисти були б „викінчили” нас всіх. Заслуга і посвята Влодка була дуже велика. Коли ж в листопаді 43 р. німці привезли до Авшвіцу другу групу українських в’язнів зі Львова, застали вони вже інший порядок і велику поміч від старших друзів, що пройшли всі митарства і тортури концетраку. Нас вже вітали зацвілим хлібом, що діставали з Комітету у Кракові і добрим словом приятельської поради та допомоги. Влодко привітав мене сердечно, тріпаючи своїм кулаком по моїх мізерних м’якухах, як це була його звичка і сказав: я тут на тебе вже довго жду, я знав, що раніш, чи пізніше тебе сюди теж при-

везуть. На світі нам бракувало часу, що із собою зустрінутись і говорити. Тут будемо мати аж надто його багато. Нам теж разом тут буде веселіше переживати недолю.

Влодко працював в „командо”, що направляло і чистило ровери есманів. Було там около 10 в'язнів, в більшості поляки і жиди, він єдиний українець. Одного дня, один з в'язнів відрухово кинув шмату з бензиною, якою чистив ровери, до горючої печі, що спричинило сильний вибух. Вартуючий есман приписав цей акт, як саботаж одного з в'язнів, за що грозила такому кара смерти через прилюдне повішення в таборі. Він назначив в'язням реченець чотири години, щоб той хто це зробив, — зголосився до нього. Ніхто однак не признався до того вчинку і не зголосився до есмана. Напруження було велике, бо за таке чекала кара для всього „командо”. Есман був певний того, що Влодко знає, хто із в'язнів це зробив, — допитував його довго. Коли ж Влодко не виявив спричинника, есман присудив йому 25 б'ків. Такі езекуції нормально відбувались на апельній площі у вечорі в присутності цілого табору в'язнів і таборового командування. Після таких езекуцій нормально жертва не видержувала, падаючи непритомною. Влодко того дня був героєм. Після одержання кари 25 б'ків, ще сам у власних силах зайшов до призначеного свого бараку. Тим вчинком він показав всім донощикам і зрадникам престиж українського політичного в'язня високої моральної і товариської кляси. Влодко розумів і доказав, що солідарність в'язнів щодо поневолювача, незалежно від національного походження зобов'язує всіх. Його вчинок приєднав йому, як і цілій українській групі признання і симпатії всіх таборовиків, як теж і команди табору. Це лиш маленький фрагмент спогадів із життя Влодка. Ціле своє життя він присвятив українській справі і завжди дорікав собі, що ще замало було зроблено. Не раз у розмові він говорив: щоб ці колючі електричні драти ми мали перегризти зубами, — ми мусимо вийти на волю. Военні події однак зберегли наші зуби і вневдовзі ми побачили волю. Багато однак наших друзів, не дочекались того моменту побачити світ і волю, загинули в таборі, а дехто вже навіть в перших днях після звільнення. Про них, що зложили своє життя на вівтар визволення України, на жаль, сьогодні ми мало згадуємо.

П. К.

ЗА ПРАВИЛЬНЕ ВИКОРИСТУВАННЯ ТЕЛЕВІЗОРА

Телевізор — геніальний винахід! Але, як і кожний геніальний винахід, має два боки. Один добрий, інший лихий. Коли інженер Нобель винайшов динаміт, він вірив, що нарешті з допомогою його страшної сили покладе кінець усім війнам на земній кулі. Коли б розробку атому вжити для благородних цілей, людство жило б у щасті. Коли однак пристосувати його у противному напрямку, ця благородність обернеться у страшний жах і цілковите знищення людства. Коли динаміт був подуманий, як кінець війнам, ним і до сьогодні Москва зриває церкви в Україні, ним і тепер висаджують у повітря мости, які еднають береги і людей, державні будинки, фабрики і т. п.

Подібна ситуація і з телевізором. Справді це геніальний винахід і нині в крамницях уже можна придбати телевізійний апарат, що вміщається на долоні. Цілий світ — на долоні! Однак користуючись ним, у першу чергу маємо на увазі не дорослих глядачів телевізії, а дітей.

У кожному домі, де стоїть це буденне диво 20 сторіччя, є: телевізор розумний і телевізор глупий; телевізор відкривач і телевізор закривач. Фактично все залежить не так від телевізійних програм, як від власника телевізора. Якщо дитина годинами лежить, чи сидить непорушно перед мариновом на екрані, то в такому домі поселилася ще одна „жива” істота здатна чарувати, розважати, показувати й говорити продовж 24 години на добу і, як виявляють досліді психологів і лікарів, стає таємним шкідником родини, байдуже, чи він кольоровий, чи ні. Справа не в програмах, але в тому, які саме програми може оглядати дитина, і скільки часу присвячувати переживанням, без справжніх переживань. Як правило, документальні фільми на телевізії, навіть коли на дразливі теми — сприйнятні і найбільшого корисні для дитини-глядача, не кажучи вже про програми природознавчого, наукового, мистецького й подібного змісту. Однак, на жаль таких програм на наших телевізорах дуже мало. Найбільше стрілянини, грабунків, убивств, отруєнь, неморальних сцен і т. п. Такі програми треба конечно виключати з кола дитячого світу. Тяжко сказати, чи людина народжується доброю, чи злою. Є однак певним, що кожна має добрі й погані прикмети. Отже, все залежить, що плекати. Між нормальними батьками годі знайти одну хочби пару, яка хотіла б плекати у дітей погані риси. Однак у наших часах у цьому допомагає їм телевізор.

Довгі оглядання телевізійних програм, навіть найбільш вибраних і найкращих, шкідливо впливають на дитину (також і на дорослх, зокрема чисто фізично: коли дивитися на кольорову

телевізію з віддалі ближчої ніж три метри, радіація не мине без наслідків тепер чи пізніше). Професор Гарвардського університету д-р Бері Бразелтон посвідчив перед урядовою комісією, що перша сказати б, „телевізійна генерація” сучасної молоді мала б куди менше поганих нахилів, коли б вона такою не була. Він звернув увагу на те, що телевізія дає багато вражень, але не викликає справжніх емоцій — переживань, або не дає їм виявитись, що потім мститись на людині і ще більше — на дитині. Непорушна поза тіла, напружений зір і здебільшого замерле обличчя не сприяють розвитку дитини, хоч можуть зробити з неї дитину старика. Своїм постійним шумом-звуком, підсилюванням переживань, головно почуттям страху, телевізія впливає так само на дітей, як у кацетах впливає на в'язня монотонний плюскіт краплин води — один із засобів тортуривання людей.

В українській хаті, де панує розум, мусить наступити чергування в поділі праці дітей: школа, навчання, українська книжка, телевізор, навчання музики, англійська книжка, спів, навчання танку чи малювання, слухання українських платівок, перегляд фотографічних прозірок, відвідини лялькового чи іншого відповідного театру, врешті — звичайна прогулянка, товариська розмова з дитиною. Бодай приблизно такий розподіл годин праці дитини зможе, напевно, запевнити її духову й фізичну справність та плекання добрих рис виховання. Сам телевізор, який дуже часто самі батьки підсуюють дітям, мовляв хай дивиться на телевізор та дасть мені спокій, не дасть ані відпочинку дітям, ані потім батькам, а ще згодом — спільноті. Тому використовуємо розумно цей геніальний винахід нашого часу в такий спосіб, щоб тільки добрі й позитивні його частини давали нам задоволення і запевнили нас, що і наші діти правильно його використовують.

В. Дідюк

ОСЕЛІ СУМ У СВІТІ

ОСЕЛЯ „ВЕСЕЛКА”

У Канаді СУМ диспонує 5-ма оселями, на яких у часі літа таборує сумівська молодь. Першою і центральною є оселя „Веселка”. Хоч вона не належить до найбільших осель в Канаді, то вона найбільше розбудована і здатна прийняти найбільше таборовиків в один час.

Оселя „Веселка” положена в провінції Онтаріо, 41 миль на захід від Торонта. Це гарна 100-акрова площа з рівним тереном, покрита мішаним лісом з перевагою кедрових дерев. Серединою оселі протікає потічок.

Каплиця свв. Володимира і Ольги на „Веселці”, котру поблагословив первоієрарх УКЦеркви, Блаженніший патріярх Кир Йосиф 3 червня 1973 р.

На оселі є споруджених 20 окремих будинків і вони служать окремим потребам для таборування сумівського юнацтва. В додатку, на оселі є каплиця свв. Володимира і Ольги. Каплицю збудовано за проектом архітекта Ігоря Стецури, яку 3-го червня 1973 р. посвятив первоієрарх УКЦ Блаженніший патріярх Йосиф, разом з владикою Кир Ісидором.

На оселі споруджено у 1970 р. великий купальний басейн, з якого користають як таборовики, так і гості. Басейн вивінуваний модерним устаткуванням і надається для водного спорту.

Від початку набуття оселі у 1954 р., кожного року літньою порою, на оселю приїжджають сотні дівтори, щоб серед чудової природи, на свіжому повітрі провести гарно час. На оселі сумів-

ське юнацтво відпочиває, вчиться, набирає знання і досвіду від впорядників і виховників, як також там приготовляється сумівський провідний актив. На „Веселці” проведено вже 178 тижнів таборів і таборувало кругло 12,061 таборовиків.

Своїм центральним розположенням „Веселка” близька таким осередкам СУМ: Лондон, Кембрідж, Брентфорд, Гамільтон, Бимзвил, Ст. Кетеринс, Веланд, Етобіко, Торонто, Брандфорд, Ошава. Добрий доїзд на „Веселку” королівськими дорогами, робить її оселею підміського типу.

В'їзд на сумівську оселю „Веселка”

Покищо оселю розбудовано тільки для потреб сумівських таборів. На ній немає ще місця для відпочинку старшим сумівцям і прихильникам СУМ. Оселю адмініструє дирекція, створена з представників усіх осередків, співвласників оселі. В планах дирекції оселі є розбудувати „Веселку” також як відпочинковий resort. Тому планується поширити став, розвести рибу в ставі, збудувати тенісові корти, майданчик для дітей. Говориться про будову гарної бенкетової залі з ресторанчиком, а також про приміщення, де гості могли б переночувати, чи винайняти і провести літні вакації. Тоді оселя зросте пристижено і стане справжнім літнім центром для ширшої української громадськості.

Марія КІНАХ .

Оселя Монреальського осередку СУМ „ВЕРХОВИНА”

„Верховино, світку ти наш
Гей, як у тебе тут мило!”

У чудових Лорентійських горах, у частині „Спокійних гір”, які своєю красою, висотою та малими полонинами нагадають наше рідне підкарпаття, розложилося французьке село Ст. Теодоре де Чертсей, Квб. Там на вулиці „Шемен Юкранієнне” красується оселя Спілки Української Молоді в Монреалі „Верховина”.

Зі заснування Відділу юнацтва СУМ, для продовження виховної праці з юнацтвом у літньому сезоні, виникла потреба своєї власної оселі. Група ентузіастів сумівців, за головства Д. Поповича, підшукала кусок землі — ферму окол. 80 акрів у Ст. Теодоре. Вони вклали свої гроші, закупивши весною 1955 р. цю ферму. Назвали її „Верховина”. І так „Верховина” стала другою сумівською оселею у Канаді. — Літом того ж року приступлено до будови будинку для таборування. Будовою проводив будівничий П. Кінах. Перший будинок був поверховий. На низу були великі кімнати для таборовиків, їдальня, кухня, магазин і умивалька. На поверсі були кімнати для таборової команди, лікарня та приміщення для таборової обслуги, а навкруги вигідна галерія, де у дощову погоду відбувалися зайняття із таборовиками

Ціле літо до пізньої осені, на так звані „вікенди”, кипіла жвава робота при будові. Сумівці, батьки і наші прихильники по 40-45 чоловіків увесь свій вільний час від праці присвячували для будови. Від вчасного ранку до пізньої ночі стукали молотки і скрипіли пилки, а вечорами під час відпочинку розносилася наша рідня пісня по лісі та закріплювалася на мініатюрній Україні. 1956 р., з початком липня, відбулося величаве посвячення оселі й будинку та перше приречення юнацтва Спілки Української Молоді, а тиждень пізніше почався перший сумівський табір „Молода Січ”.

Нестружені сумівці, батьки і прихильники віддали до диспозиції табору вигідний будинок із улаштуванням, маленьке штучне озерце з пливучою чистою водою і криницю з доброю джерельною водою.

Через два роки ми користувалися великим першим будинком для таборування. Приплив молоді до Відділу юнацтва СУМ заставив осередок СУМ та батьків до розбудови оселі. 1958 року рішено перенести табір за „потічок” та розпочато будову палаток, а описла другий великий будинок, у якому приміщувалася велика їдальня, кухня, таборова канцелярія, лікарня, а на поверсі кімнати для таборової обслуги.

В тому самому часі по сусідськи — за межею закуплено 120 акрів землі й так наша „Верховина” побільшилася, стала для української громади місцем літнього відпочинку, бо перший великий будинок поділено на кімнати, які управа винаймала на літній сезон. Для придбання фондів рішено продавати ділки землі — „льоти”, на яких сумівці і симпатички побудували свої хати. Так постало мініатюрне українське село, а тим самим оселя „Верховина” живе круглий Божий рік, бо власники хат приїжджають до своїх домів у вільні дні та свята. Зимом юнацтво СУМ відбуває на „Верховині” свої зимові виховно-розвагові табори та семінари.

Головний будинок на оселі „Верховина”

На нашій чудовій „Верховині” відбувалися, крім виховно-відпочинкових таборів, табори вишкільні, організовані КУ СУМ. На вишкільні табори приїжджало старше юнацтво з Онтаріо та Монтреалю. Такі табори були дуже корисні у виховній праці, а також спільне співжиття закріплювало дружбу юнацтва зі своїми ровесниками СУМ з інших міст широкої Канади. В 1967 р. наша „Верховина” вітала й була господарем Злету старшого юнацтва СУМ із ЗСА і Канади з нагоди світової вистави „Людина і Світ” — Експо 67. Около тисяча сумівців, протягом 10 днів, перебували на оселі. На великій спортовій площі відбувалася підготовка вправ на Український День „Експо 67”. Сумівська молодь була поділена на підтабори дівочий і хлоп’ячий. Дівочий підтабір таборував у паланках за потічком, а хлоп’ячий на горбку під шатрами.

Вдруге на „Верховині” 1976 року відбувся Світовий зліт СУМ. В тому часі ми вітали сумівців майже з цілого світу. Світовий зліт СУМ відбувся у тому самому часі, що Світова Олімпіяда в Монтреалі. Весело і гамірно було в тому часі на оселі, українська пісня кожного вечора лунала по таборі та розносилася по верхах „Спокійних гір”.

Крім гарних і веселих хвилин, наша оселя „Верховина” пережила і велике горе: 24 червня 1968 року невідома зловна рука підпалила оба великі будинки, які згоріли до тла. Завдяки мешканцям села Ст. Теодоре і пожежній сторожі, які гасили цілу ніч, вогонь не поширився на паланки, будинки і ліс. Ми, монреальські сумівці, понесли велику матеріальну шкоду, але морально ми не заломилися.

Велика шкода ще більше зцементувала наше оточення та заставила нас до ще більшої праці. Запланований табір відбувся, монреальська громада була з нами. Ми знали, що вона нас не опустить без помочі. На місці першого будинку управа СУМ рішила будувати новий. До року він був збудований, завдяки жертвній праці сумівців, симпатиків та при матеріальній допомозі українського громадянства великого Монреалю. В новому будинку приміщено кухню і їдальню для табору, велику залю для імпрез та занять у дощові дні та 9 кімнат для обслуговування.

На сьогоднішній день на оселі є 5 паланок для таборування, де може приміститися сотня таборовиків і таборова команда. Повище згаданий великий будинок ogrіваний. У ньому приміщується юнацтво в часі зимових таборів. Другий великий будинок має 12 кімнат і 4 кухні, які винаймаються літом, та 19 приватних хат.

З перших років таборування на оселі маємо назви як: озеро Хмельницького, Чигиринський камінь і Жабяче озеро, які остануться доки буде існувати оселя „Верховина”.

У пляні є ще збудувати капличку-церковцю в гуцульському стилі, на яку збирає фонди Жіноча Ланка при О. СУМ.

На оселі „Верховина” відбуваються щорічно Здви́ги СУМ, фестини, літні за́бави, як також оселею користаються для розвагових імпрез Організації Укр. Визвольного Фронту.

Наша „Верховина”, завдяки близькому положенню до Монреалю і добрій комунікації, втішається великою популярністю. Люблять її і гордяться нею сеньйори СУМ, а головню молодь, старше і молодше юнацтво СУМ, яке виростало і таборувало на ній.

Цю коротку статтю про монреальську „Верховина” присвячую, у 25-ліття оселі і таборування, неструдженим будівничим і працівникам оселі, виховникам таборів та всім тим, хто хоч короткий час перебував на цьому куску української землі біля Монреалю.

ОСЕЛЯ СУМ — „БІЛОГОРЩА”

Після „Веселки” і „Верховини”, оселя „Білогорща” біля Судбур в Північному Онтаріо є третьою по черзі щодо величини. „Білогорща” пишається своєю природною красою, бо розляглася над озером „Раттер лейк”. „Білогорща” має 75 акрів площі, покритої мішаним лісом. Вздовж озера залягає гранітний масив з стрімкими урвищами. Вона добре надається для переводжування водних виправ човнами і являється знаменитим тереном, на якому можна проводити теренові гри.

На оселі „Білогорща” в Судбурах

На оселі є збудовані три паланки, в яких можна вигідно розмістити 40 таборовиків і команду. Також є на ній збудований будинок, в якому розміщені їдальня, кухня, магазин і приміщення для кухонного персоналу.

Оселя є власністю осередку СУМ в Судбурах.

ОСЕЛІ „КАРПАТИ” І „ДІБРОВА”

Найдалі висунутий на північ в Онтаріо осередок СУМ в Тандер Бей, мабуть, таки найбагатший, бо став власником аж двох осель. Враховуючи, що йому задалеко до Судбур, чи навіть до Вінніпегу, осередок почав розбудовувати свою виховну і господарську політику самостійно. Тандер бейцям не було від нікого сподіватися допомоги, тому вони вирішили працювати

самі. У 1958 р. закупили власну оселю для таборування юнацтва СУМ. Оселю назвали „Діброва”. На цій оселі збудували дві паланки для юнацтва, кухню з їдальнею, в якій можна робити виклади в часі негоди (дощу). Оселя має 57 акрів землі і лише віддалена на 11 миль від обох міст: Порт Артур і Форт Віліям (зараз Тандер Бей).

Оселя СУМ „Карпати” в Тандер Бей

У 1967 р. осередок закупив другу оселю, віддалену на 22 милі від обох згаданих міст. Оселя має 74 акри землі, покритої гарним лісом, та власне озеро. Оселю названо „Карпати” і вона стала ідеальним місцем для таборів юнацтва СУМ.

Інші оселі, на яких таборують сумівці

„САСКАЧЕВАНСЬКА ДІБРОВА”

Саскатунці, як і вінніпезці, враховуючи, що в тих місцевостях вже були оселі і власники прямо запрошували користуватися ними, не набули власної оселі. Осередок СУМ у Саскатуні користується оселею „Саскачеванська діброва”, що є власністю УКЦ.

„ГОЛУБИНЕ ОЗЕРО”

„Голубине озеро” — це оселя ОО. Василіян біля Едмонтону. Для сумівців із Західної Канади вона стала місцем, де вони кожного року таборують. Тому в звідомленнях часто зустрічаємо: над „Голубиним озером” закінчився сумівський табір і зовсім не згадується, що це власність чиясь інша, не сумівська.

„ЗЕЛЕНИЙ БІР”

Оселі такої назви в Канаді нема. „Зелений бір” — це вимріяний куточок для сумівців з О. СУМ у Вінніпегу, на оселі „Українського парку”. Біля Вінніпегу існує оселя „Український парк” — власність УКЦ.

На оселі „Українського парку” сумівці збудували свої дві паланки, які названо „Зелений бір”. У цих паланках сумівці проводять свої літні табори.

Сумівська паланка на оселі „Український парк” у Вінніпезі

ВІДПОЧИНКОВІ ОСЕЛІ СУМ В АВСТРАЛІЇ

СУМ в Австралії начисляє около 1000 членів, які zorganizовані у 8 осередках. Лише 3 осередки є власниками відпочинкових осель, а саме: осередок ім. гет. І. Мазепи в Мельборні, О. СУМ ім. ген. Т. Чупринки в Сіднею, та О. СУМ ім. Т. Шевченка в Аделаїді. Осередки без власних осель користуються оселями згаданих осередків або винаймають чужі оселі для таборування.

Оселя „КАРПАТИ” — Мельборн

У 1963 році осередок СУМ ім. гет. І. Мазепи в Мельборні закупив кусок австралійської землі (134 акри), який віддалений від центру міста 60 миль. Ця площа положена серед типового австралійського лісу. Гарне положення, чудова рістня та вічно зелений ліс спонукали сумівську родину назвати нашу оселю „Карпати”.

Дорога ділить оселю на дві частини. Меншу частину (34 акри) над гарною гірською рікою „Акерон” приготовано на місці під табір. Поміж австралійськими евкаліптами насаджено багато сосон, дубів, кленів й інших європейських дерев, щоб надати український характер нашим австралійським „Карпатам”.

Розуміючи таборування як життя серед природи, далеко від міського гамору і шуму, без будь-яких домашніх вигод, збудовано за мінімальні кошти (не люксово) все те, що конечно потрібне: кухню, їдальню, будинок для першої допомоги, вмивальні та туалети. Серед високих дерев розложені: головна площа на апелі та дефіляди, спортовий майдан та визначені місця для підтаборів — доросту, юначок, юнаків, дружинниць, дружинників та сеньйорів. У час таборування вживаємо шатра для спання і на бюра команди та булав. Єдиний люксус на оселі — це електрика. Кухня уживає піч на дрова. Воду витягаємо з ріки до залізного збірника електричною помпою.

В одному кінці оселі знаходиться „Тарасівка”, призначене місце під таборування для батьків юнацтва та прихильників СУМ. Тут також таборують під шатрами. Для тих таборовиків також збудовано умивальню і туалети.

Оселю вживаємо головно для літнього таборування. Кожного літа відбувається спільний табір двох осередків — ім. І. Мазепи та ім. С. Бандери з Джілонгу, який віддалений від Мельборну 45 миль. На оселі відбуваються також Крайові табори, як на це приходить черга.

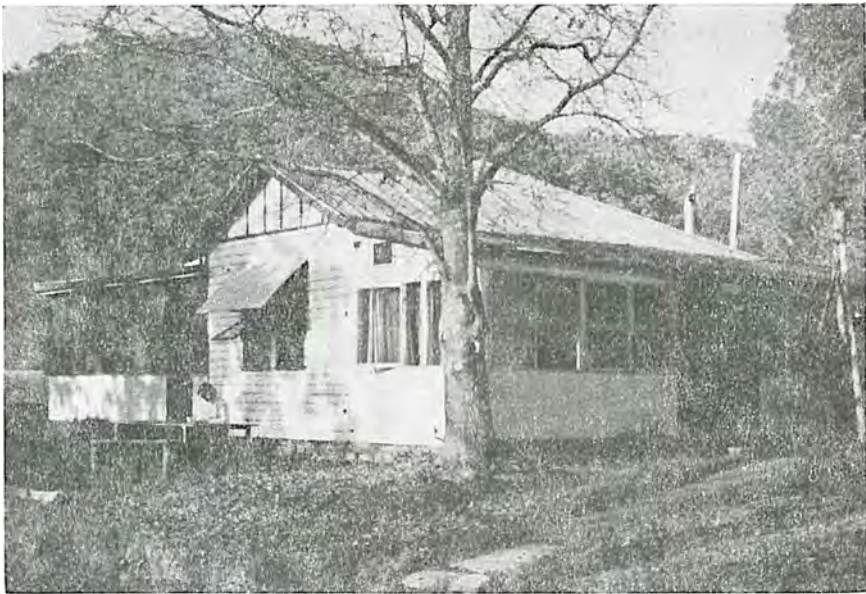
Крім таборування, оселю вживаємо на відзначення роковин чи свят, як наприклад свято патрона СУМ Архистратига Михаїла а інші українські організації користуються оселею на подібні відзначення. ЛВУ кожного року відзначає свято в честь ген. Т. Чупринки спільно з СУМ. Оселею користуються українські школи, Пласт — свято Юрія (має свою власну оселю). Такі святочні відзначення, на які запрошується все українське громадянство, відбуваються переважно в неділю та починаються полевою Службою Божою — відтак святочний апель, концертна програма в залі та розвагова частина. Народ любить СУМ оселю „Карпати”, бо вона гарна і приємна. Члени і прихильники СУМ використовують оселю на приватний відпочинок. А майже цілий рік господарський референт з своїми співпрацівниками відвідують оселю для виконання потрібних праць (ремонт, чищення тощо). Ці праці виконуються, очевидно, безплатно. Теперішня молодь вдячна батькам та сеньйорам, які, в початкових роках нашого поселення в Мельборні придбали цю прекрасну оселю „Карпати”. Це є місце, де принаймні на короткий час в році наша молодь може втікати від гамору великого міста до чистого лісу та жити в українській атмосфері.

Михайло Моравський

**Оселя СУМ ім. ген. хор. Романа Шухевича —
Тараса Чупринки в Сіднею**

Десять літ тому осередок ім. ген. Тараса Чупринки в Сіднею закупив 110 акрів землі на таборування. Від осідку осередку (Лідкомб, Сідней), оселя віддалена 60 миль. Вона розташована в спокійній долині між високими горами, які покриті здоровими евкаліптами та іншою зеленою рістнею. Літом ці дерева цвітуть і видають милі ароматичні запахи. Околиця, де знаходиться оселя, називається „Кольо Гайтс”, відома своєю красою як також стародавніми аборигенськими печерами.

У підніжжю гори пропливає гірська р. „Кольо”. Криштально чиста вода показує білий пісок на дні, та багато великих та маленьких рибок. Ріка являється великою атракцією для аматорів риболовів. Над рікою тягнеться пас білого піску, а просторі береги покриті диваном м'якої зеленої трави. Ця пляжа тягнеться пів милі попри нашу оселю.

„Кольо Гайтс”. Хата, ремонтована дружинниками в 1977-8 рр. Австралія

Дорога, яка лучить цю околицю з головною дорогою до Сіднею, ділить оселю на 2 частини. Біля берега ріки на плоскій частині, на висоті около 20 футів, знаходиться великий помаранчовий сад. Біля саду є спортовий майдан, де таборовики змагаються у футболі, відбиванні та інших популярних спортах.

В 1974 році побудовано, між спортовим майданом та садом, будинок з цементової цегли, де містяться модерно влаштовані туалети та умивальниці. Між спортовим майданом та дорогою

вздовж ростуть високі кріслаті старі сосни, які в гарячій порі дають милу прохолоду людям в часі апелю чи полевої Служби Божої.

В найвищій частині оселі, з північного боку, під високою горою розбудовано простору кухню і їдальню та приміщення на харчі і кухарський виряд. Тут також влаштовано доплив води та корита для миття таборової посуду. Цей будинок збудований сеньйорами осередку при допомозі дружинників.

Недалеко кухні-їдальні знаходиться старий дім, який колись не був в стані для вжитку. В протязі двох років дружинники, у вільному часі, відремонтували цей дім. В ньому знаходиться простора кімната, де дружинники відбувають зустрічі та грають столовий теніс і інші гри; 3 спальні, кухня, їдальня, умивальниця і велика веранда. В часі літніх таборів в домі приміщуються кухарі, перша допомога та кантина.

Дім оточений різними цвітучими корчами та евкаліптами, а недалеко на високій стрункій горі кидають тінь кам'яні скали. Власне на цій горі знаходяться дві старі печери, стіни яких помальовані та вирізблені колишніми аборигенами.

Оселою вживається головно для літнього таборування. Часто табори відбуваються спільно з сусідніми осередками — ім. С. Петлори в Ньюкастлі та ім. Євгена Коновальця в Квінбієні. Крім таборів оселою вживається на відзначення роковин чи свят, та членами і прихильниками СУМ на відпочинок.

Наша оселя має великий потенціал, приемним явищем є те, що сумівська молодь починає брати на себе тягар господарства та дальшої розбудови. Є надія, що наша оселя в „Кольо Рівер” буде вповні використана для добра нашого осередку та української спільноти в Австралії.

Маріян Ткачук, дружинник
жовтень 1979

ОРЛИК — ОСЕЛЯ СПІЛКИ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ

Осередку ім. Тараса Шевченка в Південній Австралії

Оселя осередку розташувалась яких 80 км. на південний схід від столиці П. А. Аделаїди, в мальовничій околиці ріки Маррей. Маррей, найбільша ріка Австралії, довжиною ок. 2,574 км. несе свої води з „Сніжних гір” Південної Валії на захід через цілу ширину стейту Вікторії. В Мільдурі вона круто повертає на південь, щоб обдарити Пд. Австралію цілющим життям. Зближаючись до Пд. Океану, Маррей входить в мілке озеро Александріну та получується з озером Альберта. На півдні від тих озер знаходиться вузьке пасмо піскових горбків — півострів Молодого чоловіка, а ще далі, багатий на риби та птахівництво, а особливо на пелікани — славний Куронг. Маррей проби-

вається до моря через комплекси маленьких островів та врешті впадає в затоку Зустрічі (Енкаунтер Бей).

Одним з тих малих островів є й острів Гайндмарш. Австралійські аборигени називали його колись „Кумурангк” — „Кінець”. Українці Аделаїди залюбки називають цей острів Хортицею.

Гайндмарш це невеличкий піскови́к, 14 на 9 км площини, в нутрі покритий густим, сосновим лісом. В північній частині того лісу збудував собі місцевий осередок, в 1966 р., оселю, названу „Орликом” на честь одного з перших політичних емігрантів — гетьмана України, Орлика.

Оселя „Орлик”. Виховний табір СУМ в Австралії

Доступ до оселі це цікава, часто виснажуюча, одно-годинна їзда з Аделаїди, через хребти мальовничих аделаїдських гір або через гори т. зв.: „Мавнт Льюфті ренджерс” (ланцюги Високих гір). Доїзд автами або поїздом. В містечку Гульва всі переїжджають поромами через Маррей (ок. 7 хвилин), відтак ок. трикілометрова дорога запровадить до брами оселі „Орлик”.

Управа осередку закупила цю 15 га. площу з доступом до ріки, з окремою мініатюрною затокою, ще в 1966 році, щоб задовільнити потреби dorостаючої молоді. Щорічні виховні, стейтові табори, всеавстралійські злети молоді, прогульки родичів з дітьми, вповні виправдали сподівання управи осередку.

На протязі 13-х літ жертвовної праці молоді та батьків густий ліс прибрав характер організованого табору. Прочищено кілька гектарів лісової площі, в гору піднявся просторий будинок (110 на 33 фути), побудовлі перших потреб як, туалети,

купелеві душі, запроваджено електрику, водопроводи тощо. В будинку споруджено гарну залю до танців та мистецьких виступів, вповні влаштовано кухню, магазини та кімнату першої помічі.

Купно площі та підготовча праця на оселі були можливі тільки завдяки щедрої та жертвовної настанови громадянства Аделаїди, а зокрема членів і прихильників Організацій Визвольного Фронту та батьків сумівської молоді. І так, всі пляни під будівлі, фахові роботи при водопроводах та електромонтажі, споруда будівель та, навіть, корчування лісу виконано даром, добровільною працею. В загальному 172 особи дали 955 робочих днів.

Потрібний капітал вплинув у формі пожертв — декларацій та в формі позички з Української кооперативи „Говерля” в Аделаїді. Молодь організувала конкурси, які завершувались вибором князівни на сумівських балях. Князівною ставали сумівки з найбільшою сумою пожертв на оселю. За кілька літ оселя була виплачена. Сьогодні матеріальна вартість оселі вдсятеро перевищає (або й більше) оригінальну суму закупу.

Літом 1968 року, 22 грудня, на оселі „Орлик” відбувся II-ий Всеавстралійський крайовий табір, в якому взяло участь 483 особи (австралійське літо починається від 1-го грудня). Табір закінчився в половині січня. Під оглядом організаційним та виховним табір був дуже успішним та знайшов багато позитивних відгуків.

Влітку 1969 року, під час таборування південно-австралійської молоді, до табору завітала Слава Стецько, редактор „АБН Кореспондент”.

У 1973-74 р. на оселі відбувся IV Крайовий табір СУМ при участі 530 осіб. Гостем на таборі був президент УНР в екзилі М. Лівницький.

Сьогодні осередок ім. Т. Шевченка стоїть на порозі другої фази розвитку оселі. В пляні — модернізація деяких прибудовок, спортивного майдану та підготування частини площі для вжитку батькам на каравани, шатра тощо. До того потрібно буде більше пожертв та ще більше жертвовної праці молодого та старшого покоління.

М. Доброденко

ОСЕЛЯ СУМ „ТАРАСІВКА”

Сумівська оселя у Великій Британії розположена в селі Вестон-он-Трент біля міста Дарбі, славного з фабрики Рол-ройс.

Оселя стала вже від років центром виховної та освітньо-суспільної праці СУМ. На оселі є збудовані велика концертна та розвагова зала, таборіві паланки, велика кухня і „господа” — товариський клуб. На території оселі є великий купальний басейн, шумить сад ім. св. Михайла та символічна могила для впавших героїв України. На „Тарасівці” приміщується канцелярія Крайової Управи СУМ.

На оселі відбуваються літні табори для юнацтва СУМ, конференції і з'їзди, концерти, базари тощо. Найкращий доїзд до оселі — поїздом до Дарбі.

По сусідству Союз Українців Британії (СУБ) закупив будинок для старших віком українців і зорганізував там приют, що має назву „Кобзарівка”.

**
*

ОСЕЛЯ СУМ „ФРАНКОПОЛЕ”

Сумівська оселя в Бельгії знаходиться в чудовій лісистій околиці недалеко славного європейського курорту Спа (9 км.). Це старовинна фарма, яку відповідно розбудовано власними силами сумівців і громади Бельгії, при фінансовій допомозі сумівців з усіх країн.

На просторих полях оселі влаштовано в останніх роках „кемпінг”, а також окремі родини побудували собі, в оренді для приватного вжитку, вакаційні домики, створивши в той спосіб своєрідне українське село.

На оселі відбуваються кожного року в червні вишкільні і відпочинкові табори, а в кінці місяця грудня зимові європейські табори, в яких беруть участь дружинники з Бельгії, Англії, Німеччини, Франції, а також поодинокі гості з-поза Європи.

До оселі можна доїхати найкраще поїздом з Брюсселю (Бельгія), чи Ахену-Кельну (Німеччина), пересідати у Вервіє Сен-трал, кінцева зупинка Спа. З Вервіє йде також автобус, а висідати треба у Франкор Шан.

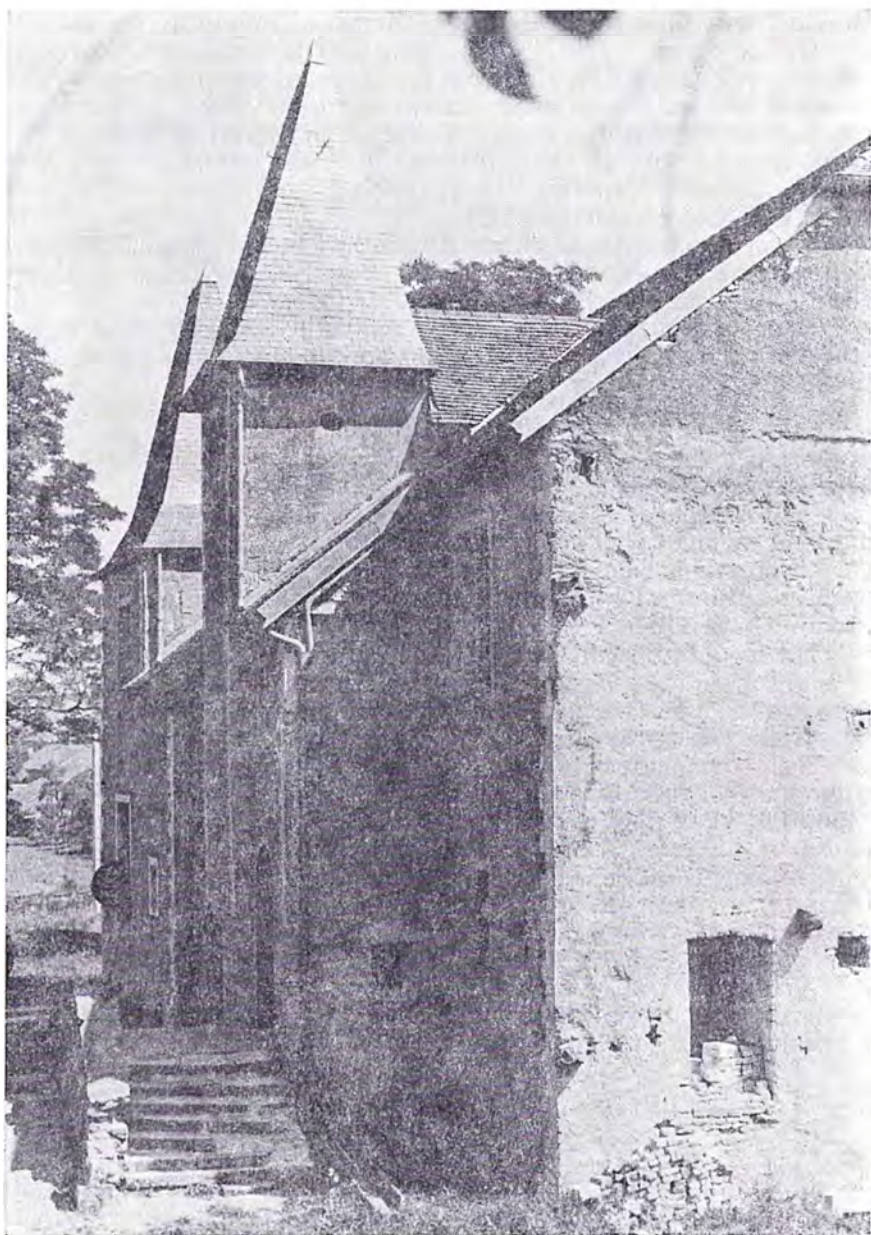
Адміністратор оселі — п. Ходоровський, який з родиною обслуговує також гостинницю, що відкрита для туристів літом і зимою.

**
*

ОСЕЛЯ СУМ У ФРАНЦІЇ

Спілка Української Молоді у Франції довгі роки не мала своєї власної оселі. Сумівці або виїжджали до інших країн (Англії, Бельгії і Німеччини), або влаштовували табори на принагідно винаймлених для цього площах.

Аж у 1979 р. СУМ, на спілку з Об'єднанням Українців у

Частина замку на оселі СУМ у Франції

Франції (ОУФ) купили оселю в Східній Франції, в селі Розе біля Везуль: два будинки — старовинний замок і величезний будинок і 4,30 гектари землі. Оселя знаходиться у дуже спокійній і гарній околиці Верхньої Сони, віддаленої на десятки кілометрів від великих промислових центрів і недалеко границь Німеччини та Швейцарії.

Вже з дуже великим успіхом на оселі відбулися вишкільно-відпочинкові табори, здвиги і у 1980 р. Сумівська європейська олімпіада. Сумівці і члени ОУФ послідовно розбудовують оселю та стараються одержати визнання оселі від міністерства молоді, спорту й дозвілля (сантр де ваканс).

* *

ОСЕЛЯ СУМ В ЕЛЛЕНВІЛ

Сумівська оселя в Елленвіл знаходиться 1 милю на півдня від міста Спрінг Глен, в Повіті Ульстер, стейту Нью-Йорк, недалеко від відпочинкової місцевості Елленвіл, що лежить приблизно 80 миль на північ від міста Нью-Йорк. Оселя має 140 акрів території, частково вкритої лісом і лежить у стіп хребта, який становить підніжжя гірського масиву Кетскіл. На оселі є природне до купання озеро та з прозорою гірською водою річка Сандбург Крік. Оселю закуплено у 1955 р., тоді на ній було 11 будинків з частковим устаткуванням. Починаючи від 1960 р., оселю розпочато розбудовувати як виховно-відпочинковий центр для юнацтва СУМ. На ній відбуваються табори для юнацтва, вишкільні табори для впорядників та виховників, спортові зустрічі, вона є постійним місцем для злетів і здвигів СУМ і національних маніфестацій. Оселю також пристосовано як відпочинковий resort для старшого громадянства, де сумівці з родинами проводять свої вакації. Збудовано модерну світлицю з просторими залами і рестораном.

На оселі здвигнено пам'ятник борцям за волю України. Він стоїть у центрі оселі і складається з п'яти частин — комбінацій, що творять три символи: Хмельниччини, визвольних змагань у 1-ій Світовій війні (1917-21 рр.) і визвольної боротьби УПА. У центрі, на конструктивній комбінації є колона з тризубом на шиті. Обабіч, на кам'яних постаментах є чотири погруддя: Симона Петлюри, Євгена Коновальця, Романа Шухевича-Чупринки і Степана Бандери. Проектував пам'ятник скульптор, колишній вояк УПА Михайло Черешньовський.

ПАМ'ЯТНИК БОРЦЯМ ЗА ВОЛЮ УКРАЇНИ

З нагоди 20-тиріччя з дня постановня Української Повстанської Армії, на оселі СУМ в Елленвіл (ЗСА) споруджено пам'ятник борцям за волю України. Відкриття пам'ятника відбулося 21-22 липня 1962 року. Понад 5.000 сумівців юнаків і юначок, упівців і старших громадян узяли участь у цій національній ма-

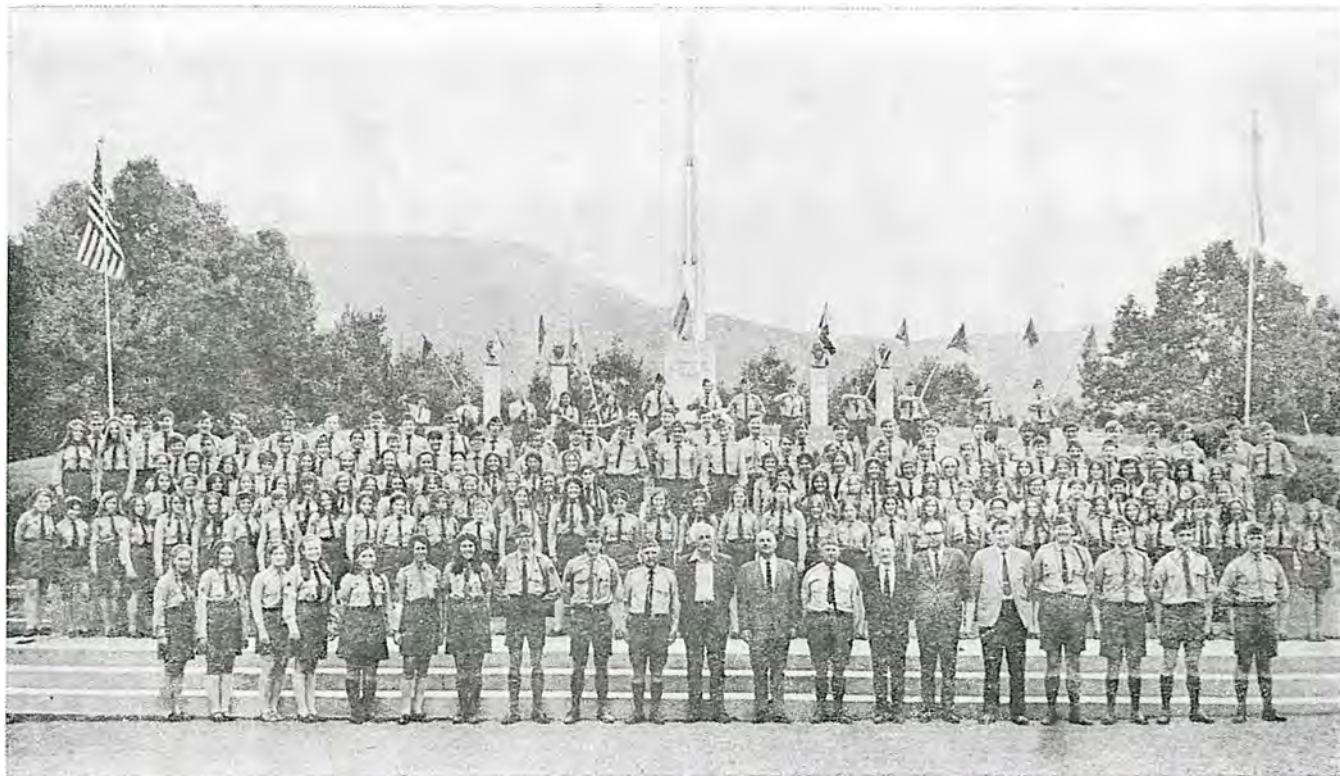
ніфестації, що виявляла духову єдність з Воюючою Україною, з її найкращими синами, що склали своє життя в боротьбі за її волю.

Ідея спорудження пам'ятника борцям за волю України зродилася серед колишніх упівців, а проектування пам'ятника і спорудження всіх його фігур виконав наш відомий талановитий скульптор Михайло Черешньовський, колишній вояк УПА. Архітект І. Заяць, що кількаразово відзначений першими нагородами на архітектурних конкурсах у ЗСА, спляннував будівельний об'єкт і багато допоміг своїми цінними порадами. Нагляд над будівництвом монументу взяв на себе п. М. Шашкевич, також колишній упівець. Інженер Гончарів виготовив, за рисунком мистця Петра Холодного, масивний тризуб з нержавіючої сталі. Загально, зреалізування цього великого діла у честь борців за волю України — це жертвна праця багатьох членів Організацій Визвольного Фронту, особливо членів Товариства кол. вояків УПА.

Пам'ятник стоїть у центрі оселі Елленвіл на природному, відповідно підготовленому пагорбі. Це комплекс мистецьких споруд, що складається з п'ятих частин. Середня частина — масивна кам'яна чотирикутна основа, що символізує Княжу добу України. На цій же основі, на фронтоні, сєе золотими буквами українською й англійською мовами напис: „Слава Героям!“. Вгорі з цієї основи підноситься конструктивна комбінація колони, що творять три коліна-символи: Хмельниччини, визвольних загань 1917-21 років і боротьби Української Повстанської Армії. Завершує цю мистецьку споруду величавий тризуб на висоті 36 стіп від основи. З лівого й правого боків стоять на кам'яних постаментах чотири погруддя, утрое більші від натурального розміру: Симона Петлюри, Євгена Коновальця, Романа Шухевича-Чупринки і Степана Бандери. Всі вони впали в боротьбі з московськими імперіялістами і своїм життям та смертю символізують чотири нових періодів визвольної боротьби за волю і незалежність українського народу.

Пам'ятник борцям за волю України в Елленвіл — це найкраще відзначення УПА українцями у вільному світі. Він нагадуватиме нам усім, а в тому числі й наймолодшому поколінню, безсмертні слова Головного Отамана Симона Петлюри: „Кров борців, пролита за свободу Рідного Краю, не пішла намарне! Вона буде тим ферментуючим розчином, який повсякчасно нагадуватиме про розпочату боротьбу і кликатиме її продовжувати та завершувати“.

Продовжувати і завершити розпочате святе діло борців за волю України — головне завдання цілого українського народу, а в тому числі й української еміграції!

Учасники Вишкільного Табору — Команда та інструктори. 1971 р. Елленвіл — ЗСА

ОСЕЛЯ „ХОЛОДНИЙ ЯР”

Ця сумівська оселя знаходиться в стейті Нью-Йорк і віддалена 60 миль на південний захід від міста Рочестер. Оселя задовольняє потреби Осередків СУМ в Америці Бофало, Рочестер, Сиракюз і Обурн.

ОСЕЛЯ СУМ У БАРАБУ

Сумівська оселя „Барабу” знаходиться у фермерському стейті Вискансин і є власністю Осередку СУМ у Чікаго. Оселя розташована серед дубових і горіхових лісів, на якій крім потрібних забудовань для таборування сумівців, великий купальний басейн для вигод старшого громадянства. На оселі кожного року таборує кілька сот сумівців.

ОСЕЛЯ СУМ „ХОРТИЦЯ”

Оселя „Хортиця” знаходиться у місцевості Гантінгтоні біля Клівленду. Оселя пристосована для таборування юнацтва СУМ і для відпочинку батьків.

ОСЕЛЯ СУМ „КИЇВ”

Ця оселя є власністю Осередків СУМ Детройту, на якій кожного року таборує кілька сот сумівської молоді.

Церковця на „Веселці” в Актоні, Онтаріо

РОЗМАЇТОСТІ

Нафта росте на полію

Кілька років тому на нараді біоенергетиків у Гаттліб-Дутвайлерівському інституті (Швейцарія) американський хемік Мейлвін Калвін повідомив, що на дослідній станції у стейті Каліфорнія він кілька років проводить досліди по вирощуванню „нафтоносних рослин”. З кожного гектара посівів одержують понад чотири тонни сиріої нафти. Тоді кошт продукції літри бензини коштував 15 центів, що в двоє було дорожче чим природна.

На дослідній фармі ранньою весною висаджували рослини з родини молочних, клітини яких містять лейтекс (молочний сік). Через сім місяців рослини збирали, подрібнювали, вилучували лейтекс, а з нього — сиріу нафту; у рафінерії її переробляли на бензину і дизельне паливо. На цій фармі вирощували також дерева, з яких можна вилучувати лейтекс.

Як відомо, хеміки вже давно дістають дерев'яний динатур-спирт, якого уживають в хемічній індустрії.

Найдовша в світі огорожа

Майже всі дорослі люди чули, що найдовший у світі мур, це так зв. Китайський мур. А ось небагато людей знають і чули, що в Австралії є збудований найдовший пліт-огорожа, яка простягається приблизно на 10,000 кілометрів. Огорожу збудовано на вимогу фермерів, щоб захистити овець від „динго”. Динго, це дикі собаки, які невідомо як дісталися з Азії до Австралії. Небезпечні хижаки, схожі на німецьку вівчарку, ходять зграями, полюють на кріликів, але й викрадають овець.

Цю огорожу збудовано приблизно 80 років тому. Тепер ця огорожа частинно знищена. Нищать огорожу кангару, дикі верблюди, страви, ему. Динго, як і кроликів, в Австралії винищують при помочі отрути і вони тисячами вмирають від неї.

Вісім колосків на стеблі пшениці

Мова йде про тропічну пшеницю. Індійці називають її „папа мана”, еспанці — „око святої Лусії”, а в науці назвали її амазонською пшеницею. Тисячоліттями була вона наче захована від людського ока. Проте індійці Амазонії з давніх давен використовували її в їжі. З „папа мана” печуть хліб і варять каші, що мають високі поживні властивості. Вона є теж чудовим кормом для худоби.

Вчені вивчають рослину і дехто уважає, що вона може ста-

ти заміною звичайної пшениці. „Знайдена” пшениця — багато-річна рослина. Стебло сягає 2,5 метра і має діаметр чотири сантиметри. Рослина має сім стебел — по вісім колосків на кожному стеблі. Її можна косити чотири чи п'ять разів і вона знову й знову відростає. Зерно досягає через кожних 90 днів. Злак росте на висоті 100-120 метрів над рівнем моря при температурі плюс 26-34 градуси, де кількість опадів досягає 1500-1800 міліметрів. Зараз ведуться досліді, щоб „папа мана” розвивалася і в інших умовах.

Найлегше дерево

Не багато людей чули про найлегше дерево на світі Бальса. Бальса росте у Південній Америці, в Еквадорі і є набагато легшим від коркового дерева. Питома вага Бальса 0,12. Якщо покласти бальсову дощечку на вагу, а на другу сторону поштову картку, картка перетягне, незважаючи на те, що карточка у 7-8 разів тонша за дощечку. Одна людина може піднести і понести колоду бальсового дерева, а щоб піднести дубову колоду такого розміру, потрібно — 5-6 дорослих чоловіків.

Назва Бальса — по-іспанському означає „пліт”. В давнину з цього дерева перуанці робили вітрильні мати. Сьогодні вживають це дерево для ізоляції вагонів-холодильників, інкубаторів, а також як противібраційне покриття.

В горах грім гуде...

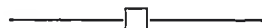
Визначний американський вчений В. Франклін сказав про блискавку так: Блискавка — не що інше, як електрична іскра. Сьогодні блискавку вже фотографували і дослідили. Ось процес як народжується ця іскра: На якійсь ділянці хмари утворюють електричне поле, електрони та іони, що завжди є в повітрі, і вони починають швидко рухатися. В русі зустрічаються об молекули та атоми газів, температура підвищується, молекули і атоми іонізуються. Народжуються нові іони та електрони, а прискорюючись полем, іонізують нові молекули і атоми. Так утворюється блискавка, потім друга, третя. Кожна з них проходить шлях каналом, прокладеним попереднім, але вже далі. Вкінці одна досягає землі.

Для захисту від „грому-блискавки” люди створили громозводи, які встановлюють на дахах будинків. А що робити як гроза заскочить сумнівців в таборі, в лісі або в полі?

Вчені кажуть, що не можна ховатися під деревами, що стоять самотні, скриватися у скиртах сіна, або залишатися на відкритих рівнинах чи підвищених місцях.

Коли ви у лісі, зупиняйтеся на галявині між деревами на

відстані 10-15 метрів від дерев і як змога подальше від дубів. В дуба найчастіше влучає блискавка. В полі зупиняйтеся у низині. Як мога подальше від глинистого ґрунту. Глина являється добрим електропровідником. В населених пунктах, де немає громозводів, небезпечно розмовляти телефонічно під час грози, користуватися радіоприймачами або транзистором.

Врятували Венецію

Старші люди пригадують, як ще недавно газети писали, що місто Венеція в Італії почало осідати-западатися. За останні 50 років воно занурилося на 20 сантиметрів. Венеція збудована на воді і, як ніяке інше місто в світі, залежить від збереження екологічної рівноваги у лагуні. (Лагуна, це неглибока морська затока, що утворилася в наслідок відокремлення частини моря піщаною косою. Саме Венеція розташована в одній лагуні). Індустріялізація порушила її режим і будинки почали осідати. Тепер небезпеку усунено. Промисловим підприємствам заборонено користуватися артезіанськими колодязями, їх засипали, а підприємства одержують воду з річки. Після того як було вжито такого заходу, дно лагуни відразу ж піднеслося на один сантиметр.

Як ми спимо?

Поза, в якій ми звикли спати, багато що говорить, ствердили французькі лікарі. Наприклад ті, що сплять на животі, незадоволені своєю професією, ті, що на спині, належать до сильних і задоволених життям. Ті, що підтягують ноги до грудей, або обнімають уві сні подушку — схильні до меланхолії. Найгірше тим, хто звик укривати голову — невиправдані песимісти.

Кожна восьма людина хропе під час сну — твердять спеціалісти з університету Фльоріди (ЗСА). Вони твердять, що хропіння невилічима. Однак ця своєрідна вада й не шкодить людині. На думку західнонімецького професора Фріца Гольд, під час хропіння людина позбавляється нагромадження протягом дня агресивності.

Чи плач шкодить?

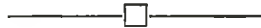
Декілька років тому американський психолог Й. Бонд на конгресі у Мілані (Італія) заявив: „Чоловіки жили б довше, якби частіше плакали. Плач є своєрідною реакцією, що позбавляє людину неспокою, гніву та інших психологічних напружень.

Конфлікти, що виникають від неможливості „полегшити душу” плачем, можуть привести до значних порушень серцево-судинної системи і кровообігу”. Тому, панове, не стидайтесь час-до-часу поплакати.

Календар коштовних каменів

В Індії вважають, що кожен місяць пов’язаний з певним коштовним каменем. І так: січень — місяць гранату, символ вірності, лютий — аметисту, що уособлює щирість почуттів. Березень — належить аквамарині, що означає хоробрість, Квітень проходить під знаком алмазу, який символізує чистоту; травень — смарагду, що приносить людям любов і успіх. Червень пов’язаний з олександритом (місячним каменем), а липень — з перлами, що символізує здоров’я. Серпень — місяць сардоніксу — символ родинного щастя, вересень — сафіру, що уособлює мудрість. Два камені відповідають жовтню: опал і турмалін. Вони означають прагнення і надії. Топаз — мінерал листопада, що знаменує вірність і довір’я. Грудню належить бірюза, ознака здоров’я і благополучення.

Подумайте самі

Погода буде ясна, суха, якщо павук енергійно плете павутиння; комарі і мушпа в’ються стовпом; звечора довго кричать жаби; у вечері у лісі тепліше, ніж у полі; в ночі або ранком по землі і у низовинах стелиться туман; стоїть висока кругла райдуга.

А перед негодою чи зміною погоди собака рие землю; качки хлюпочуться у воді і безупинно пірнають; кажани низько літають над землею; горобці збираються в зграю і купаються в піску; в лісі невидно мурах; ліс сильно шумить без вітру; конюшина стуляє свої листочки, нахиляється, а мальва згортається, поникає.

Якщо вечірня зоря була оранжева або жовта, а на ранок стала багряною — чекайте опадів.

У зайців кожущок побілів — зима близько. Східний вітер — на мороз.

Волосся на голові стало м’яким — до тривалої негоди. Снігу восени нанесе рано — весна рано повернеться.

Якщо бур’яни високі вирости — буде багато снігу.

З В Е Р Н Е Н Н Я

РАДИ ДЛЯ СПРАВ УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ ПРИ СВІТОВОМУ КОНГРЕСІ ВІЛЬНИХ УКРАЇНЦІВ ДО УКРАЇНСЬКОЇ СПІЛЬНОТИ У СВІТІ

Рада для Справ Культури при Секретаріаті СКВУ пропонує українській спільноті у всіх поселеннях вільного світу в році 1982 святково відмітити найбільші і найважливіші події нашої історії — нашого народу — 2.000-річчя від оснування Києва — столиці України та 1.600-річчя української державности, що зродилася в IV-му столітті по народженні Христа, як держава антив, місію якої перебрала Київська Русь-Україна, що в різних формах і часах державну форму втримувала, її продовжувала і відновлювала, і яка є найвищим ідеалом українського народу, що за її суверенність і незалежність веде постійну боротьбу.

Кожна нація, в тому і українська, старається віднайти метрику свого народження — корінь, з якого вона виростає і постійно продовжує своє існування. Багато наук працює в кожному історичному народі та висвітлює його минуле. Ніколи одна галузь однієї науки не може дати відповіді на це важливе для народу питання. Народи є старшими, як усі писані хроніки, історичні архіви, писані книги. Тому, крім історії, мовознавства і етнографії працює археологія і антропологія та ціла система посередніх наук, що входять у предмет культури народу, що він зберіг її у своїх традиціях матеріальної, соціальної і духової спадщини.

Найбільші авторитети археологічних наук (Кричевський, Хвойка, Пастернак та інші) стверджують автохтонність населення України від пізнього палеоліту, яке розвивалося впродовж мезоліту, а в неоліті першим у Східній Європі розвинуло хліборобську культуру, що має назву буго-дністровської. Вона існувала з VI-го до початків IV-го тисячоліття перед народженням Христа. На основі цієї культури витворилася трипільська культура, що тривала на цілій Правобережній Україні, переходячи на Лівобережну в Чернівщині, продовж двох наступних тися-

чоліть. Ця культура, яку Хвойка, Пастернак і ряд найвидатніших учених вважають колискою східних слов'ян — праукраїнців, була найрозвиненішою в тому часі культурую.

Її елементи збереглися в матеріальних, соціальних і духових виявах у пізніших часах, після наїздів чужих хліборобам племен пастухів (шнурова кераміка), в культурі білогрудівських хліборобів (бронзова доба), а згодом у культурі чорноліській (передскіфська доба), а в саму скіфську (залізну добу) збереглися у культурі скіфів-хліборобів — предків антив-русів-українців.

Всі ці названі культури є тяглістю однієї старої хліборобської традиції, що збереглася в українському лісостепу — терені відповідному для користування хліборобами. На північно-східних теренах від українських земель жили мисливсько-рибальські племена фіно-угрів — предків (субстрату) сучасних москалів, а на північно-західних скотарі-мисливці — балтицькі племена — предки (субстрат) білоруського народу.

Степ не все був ораний хліборобами — предками слов'ян — українців. Туди, в доісторичні та історичні часи, просувалися скотарські племена, іранського і тюркського походження, із сходу на захід, шукаючи теренів, вигідних для випасу худоби, від каспійських, озівських і чорноморських аж до дунайських безлісних степів. Зводячи війни зі собою у боротьбі за пастуші терени, вони „вигинули як обри”, каже літописець.

Коли гуно-монгольська навала розіллалася по Європі, наші предки — анти мали силу і державну організацію не тільки оборонитися від гунів, але пробити собі доступ до Чорного моря і Дунаю та колонізувати разом із західними слов'янами Балканський півострів, входячи в етнографічні землі греків. Вони дали основу для створення нових народів, що тепер незиваються південними слов'янами.

Культуру антив археологи називають черняхівською і вона покривала цілу етнографічну територію лісостепової України аж до джерел Висли, колиски найстаршого на сході Європи хліборобського народу.

Київ формувався як місто в центрі території північних українських слов'янських племен у часі т. зв. зарубінецької культури, що попереджувала черняхівську і тривала від другого століття перед народженням Христа та продовжувалася до тре-

того, а то й пізнішого століття по Христі. Зарубінецька культура була теж хліборобською і на її ґрунті розвинувся промисловий і торговельний центр поселень Києва. Вона влилася у культуру черняхівську південних племен антів, що створили першу українську державу з їх історичним уже князем (рексом) Божем (Бусом), а згодом на чолі з князем Кием, що місто Київ розвинув і перебудував у столицю майбутньої імперії Київської Русі, України, якій легенда про св. апостола Андрея передала пророцтво: „На цих горах восієт Благодать Божія!”

Рада для Справ культури при Секретаріаті СКВУ бажає звернути увагу спільноти на потребу вшанування цих величних дат нашої історії, щоб науковими працями вільних українців обстоювати правду України, що її присвоюють собі наїзники-чужинці.

Рада для Справ Культури при Секретаріаті СКВУ

О. Хмурович

КОМУ НАЛЕЖИТЬ СПАДЩИНА КИЇВСЬКОЇ РУСИ?

Держава і національність Київської Русі зформувалася на території українських предків антських племен, держава яких існувала, історично відмічена хроніками, в IV ст. н. е., точніше називаючи, в час князювання Божа в 380-х роках по народженні Христа. В тому часі, як і за князювання Кия у Києві в VI ст. по нар. Христа на сучасних етнографічних московських теренах ніяких слов'янських племен ще не було. Вони були заселені автохтоним населенням угрофінів, славізованих в кінці другої половини першого і на початку другого тисячоліть н. е. Славізовані фіни ніколи не називали себе русинами, русинами чи русами, як предки українців і білорусів, а ще й досі називають себе „русскими людьми”. Наш нарід називав їх до XX століття, навіть у наукових творах, москалями. Московський нарід витворився під впливом західньо-слов'янського племені в'ятичів, що постав з мішанини угро-фіно-татар і який не брав жодної участі у формуванні народу Київської Русі. Київсько-руська імперія не була однорідно-національною державою. Вона при-

єднала різnorідні етнічно терени, а руська-українська національність існувала тільки на тих теренах, де збереглася історична назва наших предків у їх назовництві — „русин”. Русичі Київської Держави були окупантами нинішніх московських земель, пов’язані з ними тільки династією князів Рюриковичів та військовими залогами, які згодом як крапля води втопилися у московському морі після упадку Київської імперії.

Москвини — окупанти України — добре знають правду історії, але намагаються фальшувати її. Це вони чинять з кожної нагоди і будуть чинити із нагоди проголошеного ними ювілею 1500-річчя Києва, якому нефальшована наука довела 2.000 років існування. З нагоди 325-річчя приєднання України до Московщини „Радянська Україна” з 17 січня 1979 р. писала:

„...Російський, український і білоруський народи породження давноруської народности Київської Русі, могутньої давноруської держави, створеної в XI ст. слов’янськими племенами Східної Європи. **В той період росіяни, білоруси і українці ще не становили окремих народностей, а були єдиним народом.**

Твердження українських буржуазно-націоналістичних істориків про існування від стародавніх часів української народности, як і намагання представити Київську Русь як українську державу, є умисною фальсифікацією, спробою затуманити суть походження, етнічну та історичну близькість трьох східнослов’янських народів.

Київська Русь — колиська трьох братніх народів, єдиний етнічний предок, спільна мова, спорідненість матеріальної і духової культур, спільна боротьба проти іноземних загарбників... Ці ідеї стали ближчими до здійснення, коли було створено в кінці XVI ст. російську централізовану державу — могутній фактор східнослов’янського єднання, притягальний центр для української народности, яка була під іноземним пануванням”.

Ця стаття, частина якої тут наведено, названа „Навіки разом!” Ми її навели як доказ московської брехні про спільну українсько-московську мову, культуру матеріальну і духову. Справжні московські вчені знають про різницю культур та історії цих двох народів. Вони знають, що державність українського народу сформувалася рівно на 1000 років раніше, коли погодитися з автором статті, що „в кінці XV-XVI століття було створено російську централізовану державу”, бо держава антів

— Божа і Кия існувала вже в IV-VII століттях н. е. і була основою Київської Русі, що в XI ст. стала імперією Східної Європи. Цю імперію створили нащадки антів, предки українців русичі-русини.

Тому тільки український нарід має право віднотувати дві славні дати своєї історії 2000-річчя від оснування Києва і 1600-річчя державности українського народу — антів-русів — українців.

Чому обираємо дату 1980-х років, як дату 1600-річчя нашої державности? Відповідь проста: 380-ті роки н. е. — роки, в яких антський князь Бож разом із 70-ти полководцями виступив проти готського нападу на землі антської держави, оборонив її, хоч, після перемоги над готами, в наступних боях віддав своє життя, щоб дати приклад нащадкам свого народу, що одиниці вмирають, щоб нація була вічною.

ЩО КАЖЕ НАУКА ПРО ВИНИКНЕННЯ КИЄВА

„Найдавніші сліди заселення території Києва походять ще з палеоліту (Кирилівська стоянка), за неоліту трипільські поселення були в багатьох місцях. В різних місцях Києва були викопані пам'ятки з бронзової та залізної доби, скарби римських монет і поховання з цього ж часу, що вказує, що на терені Києва вже тоді було більше селище, важливий торговельний пункт, початок пізнішого Києва.

В добу переселення народів територія сучасного Києва була заселена предками українців антами, які заложили на горі Киселівці і високо розвинули ювілірне мистецтво. Київ увійшов тоді в торговельні зв'язки з Центральною і Північною Європою, з країнами арабського і туркського світу та їхніми сусідами і став важливим осередком торгівлі між Азією та сходом Європи”. („Енциклопедія Українознавства. Том 3. НТШ. Видавництво „Молоде Життя”. Париж-Нью-Йорк. 1959 р. Стор. 1003).

„Незадовго до початку нашої ери на території сучасного Києва виникли давньослов'янські поселення. З них найзначнішим було укріплене поселення на Старокиївській горі. Поселення такого типу існували також на горі Киселівці, на Подолі. Знайдені тут залізо — обробні, гончарні, ювілірні вироби, римські монети свідчать про перетворення цих поселень в торговельно-ремісничий центр”. (Українська Радянська Енциклопедія. Том 6. АН УРСР. Київ. Ст. 316).

„Розкопи на території міста давніших поховань, що відносяться до III-IV століть н. е., а також систематизація і вивчення багаточисельних скарбів римських монет і випадкових знахідок того ж часу дозволили визначити ще давнішу сторінку історії міста. Можна рахувати без сумніву існування на території Києва декілька невеликих поселень в перших століттях нашої ери”.

„Багатощі знахідки кераміки як зарубінецько-корчеватівського так і черняхівського типу, скарбів римських монет і різних випадкових речей, в настільки значному, як вище показано, числі насправду безпірно свідчать про існування **продовж перших століть нашої ери** на території майбутнього міста значно більше давніх поселень; знахідки деяких поховань із тієї ж епохи повинні розсіяти останні сумніви в тому питанні”. (М. К. Каргер. Древний Київ. Т. I. Издательство Академии Наук СССР. Москва-Ленинград. 1958. Стор. 62 і стор. 88).

„Поселення в Києві на Оболоні знаходиться в урочищі Луг. ...Поселення досліджувалося в 1965-1973 рр. (Шовкопляс, 1972). На площі близько 25.000 м. кв. виявлено залишки понад 60 трох заглиблених в ґрунт прямокутних жител розміром 12-20 м. кв. з наземними глинобитними або дещо заглибленими в долівку вогнищами. Житла розміщені у найвищій частині поселення у певному порядку — по колу. У заповненні жител та ям трапилася понад 25.000 уламків посуду — ліпних кухонних горщиків та великих за розмірами корчаг... Знайдено багато залізних ножів з прямою спинкою, серпи, шила, бритви, гарпуни, рибальські гачки, шпори латенського типу, бронзові фібули, бранслети, каблучки, шпори. На підставі амфорного матеріалу та фібул поселення датується **I ст. до н. е. — I ст. н. е.**”

„Могильник в с. Корчоватому, розташований в південній частині Києва. На мисі високого правого берега Дніпра в 1937 р. під час земляних робіт виявлено могильник, розкопки якого провадилися в 1940-1941 рр. (Самойловський, 1959). Тут було досліджено 100 поховань, більшість яких являли собою безурнові (51) та урнові (31) тілоспалення. Знайдено також 13 тілопокладень та 5 кенотафів... Час існування могильника на підставі фібул **визначається I ст. до н. е. — I ст. н. е.**”

„Могильник у с. Пирогів розташований у південній частині Києва. На мисі правобережного дніпропетровського плато виявлено могильник, розкопки якого провадилися в 1960-1972 рр. За археологічних сезони (1966-1967 рр) досліджено близько 1/4

площі могильника, на якій трапилося 93 поховання зарубинецької культури. Поховання здійснювалися за обрядом тілоспалювання... Пирогівський могильник найбільший за кількістю поховань у Середньому Подніпров'ї, де вже (по 1972 р.) досліджено понад 150 зарубинецьких могил II ст. до н. е. і I ст. н. е.” (Археологія Української РСР. Том 3. Видавництво „Наукова Думка”. Київ — 1975. Стор. 14, 15 і 16).

Собор св. Софії у Києві

Київ. Ряд знахідок середини та другої половини I тисячоліття н. е. походить з території Києва. А саме — з гір Старокиївської, Киселівки, Щекавиці, а також низинної частини міста — Подолу. Ці матеріали свідчать про заселеність згаданої території Києва.

Прикраси знайдені здебільшого випадково, представлені браслетами з розширеними кінцями, антропоморфними фібулами, двоцифровою фібулою з зерню і сканню ромбовидною пластинкою (фібулою) з емаллю, блашками розетками, з зерню

та інкрустацією. Кераміка, що походить з розкопок на горах Киселівці та Старокиївській, — переважно ліпна або виготовлена на примітивному гончарському крузі. Це уламки горшків, сковорідок і мисок. Посуд інколи прикрашений по тулубу лінійним та хвилястим орнаментом або насічками чи ямками по краю вінець. На Киселівці і Подолі знайдено дві амфори V і VI ст. На території міста виявлено поодинокі візантійські та численні арабські монети, зокрема скарби арабських монет.

До другої половини I тисячоліття н. е. відноситься виникнення на Старокиївській горі найдавнішого київського городища. Розкопками виявлено його оборонні споруди: вал з частоколом, рів, язичницький жертовник-капище, а також залишки житлових споруд, розташованих як на городищі, так і за його валом по схилах гори. Глиняний посуд свідчить про виникнення городища у VI-VII ст. н. е. Поселення на горах Кисилівка та Щекавиця, що мали природні укріплення, були разом із Старокиївського горою попередниками Києва. Останнім часом залишки поселення VI-VII ст. відкрито також на околиці міста, на березі ріки Почайла". (Там же, стор. 92 і 93).

„Перетворення Києва у місто відбувалося в тих же хронологічних рамках. Протокиївські поселення на Старокиївській горі, Замковій горі, на Подолі і т. п. були ще звичайними сільськими поселеннями, які з погляду розвитку виробництва принципово не відрізнялися від інших східнослов'янських поселень того часу. **Але вже від перших століть н. е. можна говорити про деякі ознаки розвитку ремісничо-торговельної діяльності їх мешканців...** Є безперечні і яскраві свідчення про торговельну діяльність мешканців протокиївських поселень. Маємо на увазі численні знахідки римських монет та речей римського виробництва... Зараз на території Києва зареєстровано понад 30 знахідок римських монет: частина з них є більш менш значнимикладами, а частина, без сумніву, має на увазі неодноразові знахідки. Загальна кількість монет, знайдених у Києві, перевищує 5-6 тисяч екземплярів (стор. 99).

„...Київське городище, збудоване десь на рубежі VI та VII ст., покищо є найдавнішим середньовічним городищем у цьому районі... Мабуть, вже в цей час Київ висувається як значний політичний центр у Середній Надпніпрянщині. Коли вважати Кия полянським князем, тобто людиною, яка стояла на чолі повної групи племен, цю подію не можна не визнати закономір-

ною: побудовання укріплення — як резиденції політичної верхівки повної суспільної організації було прямо історичною необхідністю... (стор. 102, 103).

„...Отож, не в середині IX ст., з приходом норманів, починається історія давньоруської держави, а **принаймні на 4-5 віків раніше** і не в міфічній норманській колонізації, а в сфері **внутрішнього розвитку самих східніх слов'ян...**” (стор. 133).

„...В другій половині I тисячоліття н. е. Київ був значним політичним центром Східньої Європи — столицею полянського князівства (Київ), яке було безпосереднім попередником і зародком Київської держави” (114).

„...Двадцять століть минуло з того часу, як виникли перші київські поселення і понад десять — від того, як велике місто над Дніпром стало матір'ю городом руським”, столицею найбільшої і найсильнішої держави в середньовічній Європі... Але не тільки цим дорогий для нас Київ — він дорогий для нас також своїм славним минулим, своїм героїчним шляхом, що **розпочався 2.000 років тому, на світанку історії нашого народу**, і вписав немеркнучі сторінки у славу історію нашої Батьківщини” (стор. 151). (М. Ю. Браїчевський. Коли і як виник Київ. Вид. АН УРСР. Київ. 1963. Стор. 162).

„ДИСКУСІЯ ТРИВАЄ НАВКОЛО ХРОНОЛОГІЇ КИЄВА”

(„Молодь України” ч. 12. 21 березня 1969).

О. Бодревич-Бущ: „**Київ явище слов'янської доби.** (Уривки).

Проведена на сторінках „Молоді України” дискусія про стародавність Києва привернула до себе увагу нашої громадськості. Проф. М. Думка бачить найдавніший політичний центр України вже в Геродотовому Гелоні, але інші учасники дискусії його твердження не підтримали.

Проф. А. О. Білецький відрізняє два „Київи” — найстародавніший людське поселення і тут звертає увагу ще на верхнепалеолітичну Кирилівську стоянку та якийсь перший політичний центр нашої землі, час виникнення якого нам поки що цілком невідомий. У кожному разі ототожнення Києва з Гелоном не витримує серйозної критики.

Теорія проф. М. Думки коротко така: колись жили в східній Київщині гелони й будіни. В середині останнього тисячоліття старої ери із західніх областей до них переселилися неври,

які були як не просто слов'янами, то праслав'янами, „предками східних слов'ян”. Будіни не тільки поступалися неврам своєю землею і містом, яке стало не те, що столицею цього триєдиного будіно-гелоно-неврського союзу, але шляхом чергової містифікації — столицею „першої слов'янської держави”. Таким чином Гелоно-Київ перейшов до антів з їх „славним князем Божем”, а пізніше став осередком полянського князівства, ядра староруської держави. Тому, за словами автора, „коренів Києва треба шукати в скіфських, а то ще й у старших часах і не обмежуватися до перевізника Кия...”

Теорію київського центру в скитську добу, або ще ранішу, в трипільську, автор Бодревич радить відкинути. Такий центр у скитську добу треба шукати на правобережній Україні, що була центром і трипільських поселень. На доказ цього здогаду автор покликається на мережу оборонних споруд і городищ. „Вони найгустіші в басейні Тясмина та на Вінниччині. Від Тясмина в західному напрямі тягнуться навіть „Змієві вали”... Адже Геродот виразно пише, що місцеве населення збудувало було проти скіфів „від Таврійських гір аж до Меотського озера”. (IV, 3). Такий вал збудувало лісостепове населення проти скіфів також у районі Тясмину”.

О. Бодревич-Будь не заперечив поселень на терені Києва ані в часі трипільської культури, ані теж поселень в часі скитського перебування над Чорним морем. Заперечує його центральну ролі в тому часі. Але робить висновок: „Отже, Київ — це вже явище слов'янської доби, і йому не більше за 2.000 років”.

Під „слов'янською добою” автора треба розуміти добу зарубінецької культури, коли слов'янські племена просунулися по горішній течії Дніпра і Десни на північ і Київ з пограничних теренів України опинився у центрі українських земель та зайняв столичне їх місце.

ЩО КАЖЕ УКРАЇНЬСЬКА НАУКА ПРО АНТІВ ТА ВИНИКНЕННЯ ПЕРШОЇ УКРАЇНЬСЬКОЇ ДЕРЖАВИ?

„Анти, велика група ранньоісторичних українських племен, що згадуються у візантійських письмах 6-го віку. За Йорданом вони жили між Дністром і Дніпром, за Прокопієм їх оселі сягали на сході Озівського моря, а на заході — долини Дунаю (Маврикій). Держава антів існувала від кінця 4-го до початків

7-го століття...” („Енциклопедія Українознавства”. НТШ. Париж-Мюнхен. Т. I. стор. 48).

„Анти в нашій матеріалі — це полуднева частина східної галузі (слов’ян), цебто представники тих племен, що утворили етнічну цілість, яку тепер зовемо українською. Все промовляє за цим ототожненням антив з предками нашого народу і надає йому правдоподібності, що граничить з певністю. Бачимо, що ці анти виступають на території, де пізніше бачимо русинів і де й тоді, в 6-му ст. не міг сидіти ніякий інший слов’янський народ...” (Михайло Грушевський. „Історія України-Руси”. Нью-Йорк — 1954. Т. I. стор. 175-177).

„Отже й були наші, українські племена, що зайняли тоді вже побережжя Чорноморське від Дністра до Азовського моря і вперше тут виступають в історичних джерелах окремо, під тою назвою антив”. (Михайло Грушевський „Історія України”. Київ, 1921 р. стор. 32).

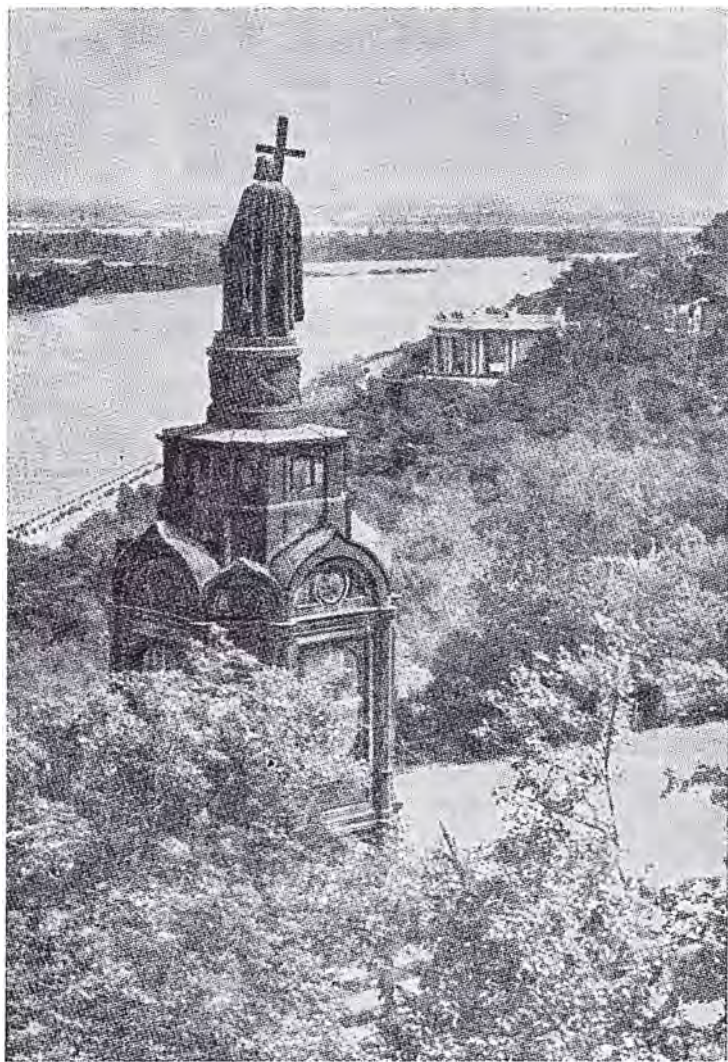
„Анти — це були перші історичні предки українського і тільки українського народу. Анти — це далекі нащадки надніпрянських трипільців і недалекі предки історичних русинів, нинішніх українців”. (Микола Чубатий. „Княжа Русь — Україна та виникнення трьох східнослов’янських націй”. НТШ. Нью-Йорк. 1964. стор. 33).

„Нашими предками, творцями слов’янських політичних центрів до Київської доби, а згодом, творцями Київської держави, були **анти** — **батьки русинів**. Наш родовід, в загальних рисах, нам вже відомий, від трипільців до нас. Але родовід цей, його дальше розгалуження в часовій просторі, цілком відмінний від родоводів інших слов’ян, з яких постали інші слов’янські народи...” (Микола Аркас. „Історія північної Чорноморщини”. Торонто. 1969. Стор. 310).

„Отож, наші пращури, анти, склявіни й дуліби, в добу, про яку йде мова, мали вже не тільки племінних князів, але й князів, які встигли вже згуртувати довкола себе комплекси племен в союзі чи федерації. Появляються **столиці, стольні гради**”. У всякому разі, чужина знала вже в перших по Христових століттях слов’янських „царів-рексів” і знала імена декотрих із них”. (Там же, стор. 317).

„Вони (анти) дозріли вже до творення прототипу держав, з яких нам відома держава князя Божя (Буса), яка в IV столітті уявляла собою союз чи федерацію племен, згуртованих довкола свого осередку й князя”. (Там же, стор. 324).

Остаточно вирішив проблему етнічної приналежності ан-тів М. Грушевський, заявляючи: „**Анти** в нашій матеріалі — се полуднева частина східньої галузі (слов'ян), себто **представники** тих племен, що утворили етнографічну цілість, яку тепер зємо українською”. (Ярослав Пастернак „Ранні слов'яни в історичних, археологічних та лінгвістичних дослідженнях”. НТШ і УІТ. Нью-Йорк, Торонто, Париж і Мюнхен. 1975. Стор. 72).

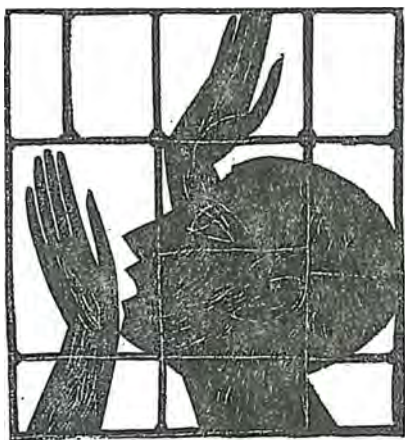

Пам'ятник св. Володимирові у Києві над Дніпром

І. М. Олійник

УКРАЇНЦІ В РОСІЙСЬКИХ СПЕЦ-ПЕРЕСЕЛЕН- СЬКИХ ТАБОРАХ ЗА УРАЛОМ

Присвячую світлій пам'яті моїх дорогих батьків, братів і однокаторжників спец-переселенського табору ч. 205, що мучились в російсько-комуністичній неволі за Уралом 50 років тому...

У травні 1981 року минуло 50 років з часу перебування на засланні в спец-переселенських таборах за Уралом моїх батьків, братів і тисяч українських родин, яких російські комуністичні окупанти вивезли з України в 1931 році. Пограбувавши їх майно, довголітню мозолису працю, перемучивши в тюрмах, без суду їх вивезли на рабську працю до шахт і до лісу за уральські гори. Був і я в тих спец-переселенських таборах разом з батьками та пощастило мені звідти втекти і добратися до вільної Канади. Голодні і обдерті вони довгі роки добували в мокрих шахтах вугілля і пиляли ліс у багnistій тайзі, дістаючи за це лише пайку чорного хліба. Чоловіки і жінки, підлітки і старі прикріплені до шахт, лав і забоїв під доглядом енкаведистів, на колінах чи лежачи, виконували непосильну працю подаючи „вгору” денно тисячі тонн вугілля, яке розвозилось по уральських фабриках, заводах і домах, де вироблялась зброя для підбиття інших народів і держав. Руками рабів комуністи довгі роки рубали ліс, засипали багна, будували міста такі як Комсомольськ, Магнітогорськ, Кузбас та інші. Руками тих рабів про-

кладались в Сибірі залізниці, шосейні дороги, пробивались в горах тунелі. Руками рабів-в'язнів конц-табору „Дальлага” побудована друга сибірська колія від Уралу до Владивостоку в 1934-35 роках. Раби-в'язні побудували в 1936-39 роках Байкало-Амурську магістралю (Б.А.М.). Ця магістраль проходить через гори і тайгу на північ від Байкалського озера. Між Читотою і Хабаровськом побудовано чотири залізниці, що зв'язують стару сибірську і нову (Б.А.М.) магістралі. Ці залізниці побудовані в непроходимих таємних багнах. Руками рабів-в'язнів комуністи робили в 1935-67 роках Амурську льодову дорогу. Раби добували золото, срібло, залізну руду. На Сахаліні нафту, будували військові споруди на березі Тихого океану. За двадцять років вмерло на каторзі від голоду, холоду, тифу і туберкульозу сотні тисяч людей, а на їх місце НКВД привозили нових рабів з України, Кавказу, Середньої Азії. Тисячі залишилися каліками: без ніг, рук, з обмороженими руками, хворі на ревматизм, туберкульозу, цингу. За що вони мучились і вмирали в Сибірі і на Уралі? За що їх карав російсько-комуністичний окупант? Що зробили ці люди?

Опір колективізації

Друге кріпацьке право і перші колгоспи російські окупанти перевели в Україні в 1929-1933 роках. Селяни добровільно до колгоспів не йшли. Ніхто не хотів добровільно віддати до колгоспу землю, коней, корів, овець і сільські-господарські машини. Місцеві комуністи, малочисленні і ненадійні, безсилі були справитися з завданням, яке на них положила Москва. Тоді їм на поміч Москва змобілізувала в Ленінграді і в Москві 25 000 пропагандистів-комуністів. „Двадцятип'ятитисячники” і прислала їх на Україну. Комуністична преса і пропаганда підняла шалену атаку на село. Село поділялось на кляси: Куркулі, середняки і бідняки. Куркулів оголосили клясовим ворогом, якого (куркуля) потрібно знищити, як клясу. Селян почали масово, кожного дня, зганяти на збори. На зборах пропагандисти почали заманювати селян до колгоспів. Вони просили, обіцяли райське життя в колгоспах, кричали, погрожували револьверами та селяни до колгоспів не писалися.

Одноразово з колективізацією почали нищити куркулів-заможних селян. На таємних засіданнях сільських управ місцеві комуністи під керівництвом присланих з Москви та Ленінграду

пропагандистів почали визначати куркулів. Родину розкуркуленого селянина виганяли з хати, садили на віз чи на сани і вивозили в степ чи балку, там і викидали. Голову родини т. зв. куркуля — заарештовували. Його м'язи ще будуть їм потрібні. Його везли до в'язниці. Та й після знищення куркулів, селяни до колгоспу не вписувалися. Тим, хто запишеться, пропагандисти обіцяли продати в кооперативі одяг чи взуття. В ті роки, так як і тепер „магазини” були майже порожні, якщо коли що й привозили то, в першу чергу продавали комуністам, активістам, а потім тим, хто виконав податки. Та й це не допомагало. Селяни не записувалися до колгоспів. Тоді на допомогу ленінградським і московським комуністам-пропагандистам прийшло ГПУ.

Арешти

Було оголошено, що класовий ворог повів підривну роботу і пропаганду проти колгоспів і комуністичної влади. По селах почалися арешти. Комуністи повели наступ і на середняка. Середняків поділили на дві групи — 1) Середняки, що обороняють куркулів і агітують проти колгоспів — їх названо підкуркульниками і 2) Середняки, що підтримують ком. владу і які підтримують колгоспи. Розкуркулити середняка „підкуркульника” комуністи „не мали” формальної підстави. Та вихід і підставу для знищення „підкуркульника” комуністи придумали. На „підкуркульника” комуністи почали накладати великі і непосильні податки — „плян до двору”. „Плян до двору” — податок був настільки великий, що селянин його виконати не міг. Тоді цього селянина, „підкуркульника”, ніби „за несплату податку” також розкуркулювати-продавали. На очах селянина продавали за безцінь його майно, його довголітню працю. Більшість селян зі страхом дивилися на муки і плач пограбованого селянина, вони самі плакали, майна не купували. Ніхто не був певний чи це саме завтра комуністи не зроблять з ним. Закінчивши торг, селянина заарештовували, а родину виганяли з хати. Та й цією метою „плян до двору” комуністи всіх селян до колгоспів не загнали.

Збройний опір

Селяни почали організувати збройний опір. По селах почали вбивати комуністів і активістів. По лісах і ярах творилися повстанські відділи, які нападали на районні центри, роззбро-

ювали міліцію і службовців ГПУ. Кінні відділи ГПУ повели наступ на села. В селах робили обшуки, облави, арештовували підозрілих селян. Та придушити селянські бунти і повстання ГПУ не могло. ГПУ стало викликати собі на допомогу військові кавалерійські відділи та моторизовані частини. Ці військові з'єднання оточували ліси, яри, плавні і вели бої з повстанцями.

Голодова облога

Часом несподівано такий військовий відділ оточував село, робив обшук, забирав всі харчі, не випускали нікого з села і не впускали нікого в село. Люди їли спочатку заховані харчі, потім їли собак, котів, мишей, а згодом умирали. Вимирали цілі села. Зробивши цей страшний злочин, військовий відділ їхав до іншого непокірного села. Селяни почали масово винищувати худобу — „заріжу, заб'ю, а в колгосп не віддам” — говорили вони, а коней виганяли за ворота в степ. Такі вигнані коні блукали по полях і по степах, до хвоста чи до гриви селянин чіпляв дощечку, на якій було написано:

„Ходжу блукаю, соза шукаю,*)
В соз попаду, з голоду пропаду”

Селянські діти співали такі пісні:

„Ой у созі добре жить,
Один робить, сім лежить!”

або:

„Вставай Ленін подивися,
як ми в колгоспі дожилися —
Хата боком, клуня боком,
А кобила з одним оком”.

або:

„Ой у сози, сози ростуть на вас густі лози”.

або:

„Батько в созі, мати в созі
діти плачуть подорозі.
Нема хліба, нема сала
Контрактація забрала”.

Щоб покорити непокірних українських селян і примусити їх піти до колгоспу, Сталін, руками свого комісара в Україні,

Постипшева, зробив найстрашніший злочин в історії людства, зробив в Україні в 1933 році голод. У селах були забрані всі харчі. Озброєні відділи ходили по хатах і забирали все, що тільки можна було їсти: збіжжя, борошно, картоплю, горох, цибулю. Ватаги комуністів з довгими списками та лопатами (легка кавалерія) шукали в соломі, копали серед хати, шукали в огороді, обстукували стіни. Ограбовані селяни почали голодувати, пухнути, вмирати. Голод був такий жахливий, що повимирали цілі села і райони в Полтавській, Чернівській і Харківській областях. Було людодіство, пішли різні пошести і заразливі хвороби. Так, наприклад, в селі Северинівка, Таращанського району, Київської області, голодні селяни почали їсти здохлих коней, яких влада спровадила з Білорусії для новоствореного колгоспу. Ті коні були заражені на сап. Голодні селяни заразилися сапом. В село приїхали спеціальні військові санітарні відділи, позаганяли селян до хат, позабивали двері і вікна. Все село вимерло. Виїзд за межі України був заборонений.

Доля моїх рідних

Мого батька зарахували до „куркулів”. Він не хотів вписатися до колгоспу, та й другим радив не лізти в пекло. Сільські комуністи вирішили його знищити. На списках сільської ради він рахувався заможним середняком; мав двоє коней, одну корову, одну свиню, п'ятеро овець, сорок курей і приділ наділеної землі на 6 осіб — 15 гектарів. До революції ні мій батько, ні мій дід власної землі не мали, вони орендували землю у поміщика.

До 1927 року мій батько жив разом з старшим братом. Жили в одній хаті, разом працювали, разом сіяли, орали, але мали роздільний акт. В акті було зазначено, що кому належить після смерті діда. Дід помер в 1924 році. Коли господарство велось ще в купі, батько з братом в 1926 році продали майже всю рогату худобу і троє коней та купили американський трактор „Фордзон”. Та недовго користувалися трактором. В 1927 році влада трактор відібрала. Батьків брат, відчуючи надсучаючу небезпеку, продав своє майно і виїхав з України. Починаючи з 1929 року, нас почали обкладати великими податками: зерном, грішми, облігаціями. Осінню 1930 року нам принесли „плян до двору” — 2,500 карбованців і 500 пудів збіжжя. Цього пляну батько виконати не міг. Коли б батько продав все своє

*)Соз — суспільна обробка землі. Перший ступінь колгоспу.

майно і хату, то „плян до двору” він би не виконав, не вистачило б. З дня на день ми чекали грабіжників, що прийдуть і пограбують наше майно, а нас виженуть з хати.

Продаж майна „куркуля”

*) Мати плакала, вона просила батька щось закопати, дещо відвезти до родичів. Ночами батьки не спали: вони розвозили для родичів одяг, подушки та картоплю. Потім батько махнув на все рукою і вирішив поїхати в саму столицю до Харкова і пожалітися на сільську владу самому „президенту” України — Григорію Івановичу Петровському. „Не може бути, казав батько, советська влада не має права давати мені „плян до двору”. Я поїду до Петровського в столицю, там їх проучать, я не є багатий, я поїду”. І батько, оглянувши нову свитину і забравши з собою купу документів, поїхав в столицю. В столиці батька до Петровського не допустили. Його прийняв якийсь секретар, вислухав батькову скаргу, а потім засміявся і сказав: „ми розглянемо і напишемо до вашої сільської ради”.

У той день, як батько скаржився в столиці на советську владу, до нас на подвір’я прийшла сільська влада, описала все наше майно, а на другий день відкрила торг. Коли батько підходив до воріт, у нас на подвір’ї голова советської влади голосно читав: „Продається майно куркуля за несплату податків:

— „Хата оцінена в 200 карбованців, той купить, хто дасть більше!” Селяни мовчали. „Тоді я куплю, сказав голова сільради, я дам 250 карбованців”. При вільному продажі хата коштувала 1,800-2,000 карбованців. „Коні заберемо до колгоспу” — сказав голова. І так, за безцінь забрали все. Всі господарські машини забрали до колгоспу. Все майно розкупили сільські активісти та комуністи. Батько не витримав цього грабунку — він пішов на огород, сів під вербою і плакав. Коли закінчили торг, то нам сказали, щоб ми за 24 години покинули хату. Ввечері взяли торбинки на плечі і пішли до міста Запоріжжя, до своїх родичів. В місті батько поступив на працю. Ми отримали харчові картки. Та не довго довелося працювати батькові, а нам малим дітям їсти хліб.

Заарештовано батька, прийшли чорні дні

Зимою 1930 року вночі до нас постукали у вікно. Ми всі пробудилися, батько відкрив двері. В хату зайшли два чоловіка, в цивільнім одязі, перевірили наші документи і заарештували

батька. Більше карток на хліб нам не дали. До нашої хати прийшли чорні, голодні дні. Грошей у нас не було, а до роботи маму не прийняли. Казали, що вона куркулька. Мама носила на базар і продавала батьків одяг. Рідко ми бачили свою маму в хаті, вона ходила, як не на базар, то майже кожного дня йшла до тюрми і годинами простоювала в довгих чергах, щоб передати батькові глечик з борщем чи декілька зварених картоплинок.

В одній камері 200-300 чоловіків

Передавши „передачу”, мати чекала майже до вечора, коли повернуть порожній кошик. Коло воріт тюрми стояли сотні жінок і дітей. Переважно це були селянки з близьких та далеких сіл і районів Запорізької обл. Їхніх чоловіків — „куркулів” і „підкуркульників”, як клясових ворогів, тримали по 200-300 чоловік в одній камері, а комуністичне „правосуддя” списувало гори паперу і товкло їхні черепи рукоятками наганів, домагаючись зізнань в контрреволюційних заговорах проти советської влади. До нас вже декілька років приходили і робили обшук. Раз забрали пів мішка картоплі, а другий раз — торбинку пшо-на.

Слідчі і „справа”

Батько вже шість місяців сидів у тюрмі. За той час, як він пізніше оповідав, його два рази водили на слідство. На слідстві слідчий заявив батькові, що він куркуль, злісно не виконував державних податків, агітував селян проти колгоспів і проти советської влади, належав до таємничої контрреволюційної організації, яка готувала збройне повстання проти комуністичної влади та, що його батько був також куркулем і мав до революції 200 гек. власної землі, п'ять пар волів і багато рога-тої худоби, експлуатував чужих селян, а старший брат був офіцером царської армії, також куркуль, який позбавлений громадянських прав, що він є організатором контрреволюційної організації, який утік і ховається, та органи безпеки вже його піймали і будуть судити разом з батьком. Прочитавши таке обвинувачення, слідчий сказав, що він все знає, що батькові, якщо він хоче ще жити на цім світі і хоче бачити своїх дітей, потрібно чесно признатися і видати своїх спільників контрреволюційної організації та її плани. Погрожував, що приведе

брата на „очну ставку”, що брат вже все признався і про все розказав. Батько намагався все це заперечувати, він доказував, що він чесно виконував всі податки, що „плян до двору” він не міг виконати, бо він був дуже великий, він кіколи і нікого не агітував проти колгоспів і проти сов. влади, ніколи ні до якої таємної організації він не належав і нікого він з такої організації не знає, його батько помер в 1924 році, власної землі він не мав, а арендував у поміщика, а худобу він випасував чужу, жиди приганяли з міста на випас, його брат ніколи офіцером не був, а був старшим унтер-офіцером, будучи мобілізований на війну в 1914-1917 роках. Слідчий кричав, погрожував, підсовував підписати протоколи. Підписати батько категорично відмовився. Розлючений слідчий вихопив наган і вдарив батька по голові. На цім перше слідство і закінчилося.

Через місяць батька викликали знову на допит. Слідчий знову питав про контрреволюційну організацію, про її плани і про співників. Батько категорично все заперечував. Тоді слідчий змінив тактику — він сказав, що батько є ще молодий, має малих дітей, що інші учасники вже призналися і сказали, що батько в контрреволюційній організації відігравав зовсім не помітну роллю і якщо він признається, то його суд виправдає і він буде звільнений. Батько знову категорично заперечував і відмовився підписувати.

На етап — 10 років ув’язнення

Слідчий став кричати, погрожувати, про брата сказав, що його вже судив військовий трибунал і розстріляв. Батька також буде судити військовий трибунал, але, якщо батько підпише протокол, то його швидко звільнять з тюрми. Батько протокола не підписав. Тоді розлючений слідчий кинувся до батька і почав бити револьвером по голові. Вартові відвели батька до камери. На суд батька ніхто не кликав, але в кінці квітня 1931 йому сказали „зібратися з речами” — на етап.

На тюремному подвір’ю військовий вичитував довгий список арештантів і кожному зголошував присуд. Батькові присудили десять років примусової праці в концентраційних таборах за межами України. Під великою охороною кінного ГПУ арештісто до етапного табору, що звався — „глухонімі”. „Глухонімі” — це казарми, де раніше жили училися і працювали глухонімі.

Тепер комуністи цю колонію перетворили в пересильний етапний табір.

Дорогу до етапного табору я знав добре. Мене декілька разів мати брала з собою, я допомагав їй нести кошик-передачу. Одного разу мати приготувала передачу і сказала, що вона не піде, що я понесу передачу сам. Коли я прийшов до пересильного табору, коло залізних воріт вже стояв великий гурт жінок і дітей.

Черги були великі

Черга була дуже велика. Жінки, мабуть, відчували близьку небезпеку, вони збиралися гуртками і радилися, як і де просити дозвіл на побачення з чоловіками. Одні говорили, що треба іти в міську комендатуру, інші доводили, що це залежить від місцевих начальників. Довго жінки сперечалися, переконували одна другу та під кінець вирішили просити в цей день дозвіл на побачення тут. Коли вартовий забрав останню передачу і закрив вікно, жінки почали збиратися до залізних воріт. Першими підійшли відважніші, до них підійшли ті, що приїхали з дітьми з далеких сіл і районів, а за якийсь час декілька сот жінок і дітей вже стояли під ворітьми і, перекрикуючи одна одну, домагалися побачення з чоловіками. Передні жінки кулаками стукали в залізні ворота. За ворітьми засюрчали свистки, піднялася метушня. Хтось там гукав „отделенного“, декілька сот жінок кричали: „Дайте нам начальника! Начальника! Пустіть нас до чоловіків! Начальника! Начальника!

Солдати з рушницями і вирок

Відкрилося віконце, чотирі озброєних ГПУшники стояли біля вікна і збентежено дивилися на жінок. Жінки затихли. Якусь хвилину мовчки дивились одні на других. Потім знову жінки закричали: „Пустіть нас до чоловіків на побачення!“ „Не можна!“ — почулося з вікна. Пустіть! — ревіла товпа. „Начальника, дайте сюди, начальника!“ Вікно закрилося. Знову почали стукати в залізні ворота, знову крик і галас. Декілька хлопчиків вилазило на дерева і звідти почали кричати, що до воріт біжать солдати з рушницями. Почулася військова команда, брязкіт зброї. Відкрилися малі залізні двері і декілька ГПУшників вийшли з гвинтівками до жінок. Товпа затихла. „Хто хоче на побачення?“ несподівано закричав старший. Сот-

ні голосів закричали: — Я! Я! Я! Хто хоче на побачення, вдруге покричав начальник, нехай напише заяву і передасть у вікно". „Ми не маємо паперу! Паперу! паперу! — кричали жінки. Старший щось сказав до солдата і той зник за дверима. Немов білі голуби, влітали у відкрите вікно одна за другою заяви на побачення. Написав і я заяву. Чекали відповіді. Та ось відкрилися вузькі залізні двері і жінок одну за другою почали впускати на подвір'я етапного табору. Перейшли всі жінки, але мене на дверях затримали, запитали скільки я маю років і не пустили. Я залишився по цей бік брами. З побачення не повернулася ні одна жінка. Їх всіх заарештували. Пізно ввечері я прийшов до дому і розказав матері про те, що сталося коло етапного табору. Мати похитала головою і задумалася. Щось вона відчувала, щось страшне насувалося до нас. Тієї ночі до нас постукали в двері. Мати мовчала не обзивалася. За вікном почувся тупіт і різкий голос: „Відкрий, тут міліція!" Тремтячи мати відкрила двері.

До хати зайшли цивільні люди з мисливськими рушницями. Нас заарештували, зробили обшук, а потім прочитали присуд. Нас, родину, як куркулів, влада засудила на п'ять років примусової праці і вивезуть за межі України на Урал. Нам наказали негайно збиратися, а через дві години нас посадили на воза і повезли на глуху степову станцію — Янценово. Янценово — маленька глуха станція недалеко від міста Запоріжжя. За два дні на станцію попривозили декілька сот „куркульових" родин.

25 травня на ту ж станцію привезли у закритих товарних вагонах арештантів-батьків і чоловіків, а з ними були і ті жінки, що пішли на побачення.

Потім нам сказали грузитися до вагонів. На дверях кожного вагона було крейдою написано: — „На 60 чаловек". Батько був з нами. В наш вагон вмістили вісім родин — 47 осіб. Двері закрили і замкнули. Вночі 26 травня 1931 року наш етап із 61 вагона під охороною ГПУ рушив на Схід.

У вагонах було тісно і душно. Двері були закриті і замкнені, через маленьке вікно з дротами мало проходило повітря. Люди тяжко дихали, діти плакали. Їсти давали мало та й то не кожного дня. На десять осіб давали одну чорну хлібину і пів відра чаю, або рідкої зупи. Хотілося пити, люди стукали в двері і просили води та двері не відчинялися. Вартові були глухі, а цивільних до вагонів не допускали. Ми переїхали Харків, звідти

до Москви. Коло Москви простояли цілу ніч. Ранком наш етап взяв напрям на Самару. З Самари поїхали на схід. Проминули Уфу, Златоуст, Місс, Челябінськ. За Челябінськом на ст. Северна наш ешалон перевели на бічну залізничну колію станції Северна — м. Копейськ. 3 червня наш етап зупинився, вартіві повідкривали двері і подали команду: „Вигружайсь”.

Курені з гілок

Навколо нас був ліс, на захід виднілися дві шахти. Після вигрузки нас перебрала нова командатура і охорона. Від залізниці нас перегнали до лісу, де ми в кущах і отаборились. Кожна родина почала будувати з гілок курені. В день палило сонце, а вечорами і вночі було холодно. Кожного дня в таборі була перевірка, а один раз на тиждень була головна перевірка в командатурі. Тоді кожна родина мусіла йти в командатуру. Спочатку їсти нічого не давали, одні люди голодували, а інші доїдали сухарі. Потім почали привозити один раз на добу „щі” (російська ріденька зупа). На кожну особу давали по пів літра тієї рідени і по 300 грама хліба на день. По якимсь часі майже половину чоловіків відправили різати ліс, а другу частину робітників післали в шахти №22 та 23. З боку нашого табору арештанти почали копати нову шахту як № 205. Від номера цієї шахти наш спец-переселенський табір офіційно проголошено так: „Табір спец-переселенців № 205”. Без всякого сумніву, що ГПУ кожному табору спец-переселенців давало окрему назву, кожний табір мав свій номер.

Березові хрести

Минули теплі літні дні, настала осінь. Пішли обложні дощі. В куренях все промокло. Не було де сушитися. Іноді дощ переставав, люди запалювали вогонь та мокрі дрова не горіли. Люди почали хворіти і вмирати. Першими гинули малі грудні діти. Вони вимерли майже всі. Їх ховали на цвинтарі коло Силової електростанції, що подавала струм до м. Копейська і до шахт. Батьки викопували неглибоку яму, яма швидко наповнювалася водою, в воду кидали гілля, а на те гілля клали мертву дитину. Батьки померлої дитини ходили до людей і питали, чи хто не має якихось дощечок чи дерев, якої скриньки, щоб зробити покійному домовину, а коли не знаходили — то обзивали дитину в якесь лахміття і так прикидали мокрою глиною. Над могилою ставили невеликий березовий хрест.

Землянки перед зимою

Десь у жовтні почали будувати на зиму землянки. На будову землянок повиганяли всіх робітників, які були непридатні працювати в шахтах вугілля, зате змусила працювати всіх підлітків від 14 років. Бездітних жінок і дівчат погнали до роботи в шахти. За короткий час було побудовано сім рядів землянок. Землянки будували так: закопували стовпи висотою 1.5 метра. Поверх цих стовпів впродовж клали довгі обанолі, зверху ставили крокви. Верх покривали дошками (горбюлями). Стіни закладали дерном. Дерен клали також і на дах. Кожна землянка була перегороджена стіною, два вікна і з кожного причілка були двері. Посеред землянки ставили цеглову плиту. В кожную половину землянки поселювали по дві родини. В землянках було сиро, стіни були мокрі, підлога сира, а зі стелі капала вода. Ні стола, ні стільця, ні ліжка в землянку не дали. Кожний робив ці меблі сокирою з грубих дощок.

Таборова „Конституція”

Після переселення з куренів до землянок, були скликані загальні збори спец-переселенців табору ч. 205. На зборах старший лейтенант Чермішанов прочитав арештантам таборову „конституцію” — порядок. Ось її головні пункти:

1. Вихід спец-переселенцям за межі табору суворо заборонений. Зловлений спец-переселенець за межами табору буде заарештований і відісланий в штрафний батальйон до райкомендатури ГПУ в м. Копейськ. Що таке штраф.-батальйон — це всі добре знали: це тюрма, 300 грам хліба на добу і 15 годин тяжкої праці.

2. Табір спец-переселенців ділиться на квартали і десятихатки. На чолі кварталів комендант призначив квартальних, а на чолі десятиземлянок — десятських.

3. Квартальні виконують всі накази коменданта в межах свого кварталу. Квартальні негайно доносять в командатуру про підготовку арештантів до втечі або про втечу. Десятихатські підлягають квартальним і пильнують арештантів в своїх десятиземлянках. Десятські призначають на вимогу квартального дижурних (посильних) в командатуру. Дижурних призначалося два. За кожного зловленого арештанта квартальний

діставав нагороду — десять карбованців від особи конфіскованих грошей в арештанта.

4. КРУГОВА ПОРУКА. Сусід відповідає за сусіда. Якщо сусід втече, або буде зловлений „при попитке к бегству”, а другий сусід про це не повідомив квартального або команданта, то він підлягає арешту на 30 днів в штрафному батальйоні.

5. Зловлений арештанта або затриманий при підготовці до втечі арештовується і відсилається до штрафного батальйону. Без суду йому додається до попередньої кари ще п'ять років ув'язнення. Всі знайдені в арештанта гроші конфіскуються.

6. За відмову від роботи або непослух десятників або бригадирів карається штрафним батальйоном. Присуд виносить комендант. За такі провини накладається покарання від 15 днів до 6 місяців арешту.

7. Невиконання норми праці вважається за саботаж. Винуватники викликаються в командатуру.

8. Всі підлітки від 14 років, старі, каліки, жінки повинні працювати на погрузці або сортуванні вугілля.

9. Суворо забороняється одружуватися або виходити заміж за вільнонайманих робітників (не арештантів).

10. На випадок смерті одного із членів родини негайно здати в командатуру хлібну картку. Якщо хлібною карткою померлого будуть користатися більше, як двадцять чотири години, то винуватники будуть заарештовані.

Втікачі і їх доля

Не дивлячись на ці суворі закони, люди з табору втікали. Втікали самітні, втікали і з родинами. Щоб не наразити сусіда на арешт і штрафний батальйон обидва сусіди домовлялися і втікали разом або втікаючий підбирав такий час, коли сусід працював в нічну зміну. Втікали вночі під час бурі або дощу. Втікали в ліс. Лісом ішли кілометрів сорок чи п'ятдесят до глухої залізничної станції, де показували підробленні документи і купували квиток. Спочатку втікач їхав кілометрів сто на схід, потім висідав з поїзду і купував нового квитка на швидкий поїзд, що їхав з Владивостока до Харкова. Цим поїздом швидко переїздили зону таборів спец-переселенців. Та не всім однаково щастило. Проскочивши першу таборову охорону, треба було ховатися і від цивільного російського населення, яке дуже полювало в лісах за втікачами. Зловленого арештанта вільнонаймані та місцеві мешканці приводили до комендан-

тури, де отримували нагороду; за кожну особу — по три пуди борошна та по 50 карбованців грішми. Були випадки, що зловивши в лісі втікачів, місцеве населення грабувало їх, а потім убивали, трупи закопували чи спалювали. Це робилося за вказівками і за наказом ГПУ, щоб застрашити арештантів.

КОМЕНДАНТИ: Комендант Радченков.

Першим комендантом табору був Радченков. Вун був малописьменний і жорстокий. Царство його припадало на той період, коли ми жили в куренях і на початках переселення в землянки. Його відзнаки: три кубики. Військової шинелі він ніколи не носив, а надівав поверх гімнастерки цивільний плащ. Він ніколи не виступав з промовами чи доповідями, за нього весь час говорив культурник Путілін. Він ніколи не писав жодних наказів або розпоряджень, писав їх секретар, а він підписував. Коли хтось з арештантів попадав до нього в комендатуру, то комендант Радченков обливав його брудною російською лайкою.

Смерть дітей і від тифу

За його царства в куренях помирали майже всі грудні діти. Це за його наказом до куренів привозили лише одну бочку питної води і давали на добу лише пів літри на особу. Це за його царства прийшов тиф і забрав на той світ десятки людей.

КОМЕНДАНТ — кат Чермішанов.

Смерть ходила від землянки до землянки

Особливою жорстокістю прославився комендант Чермішанов. Він ходив в повній військовій уніформі, на петлицях носив три кубики. Майже кожного дня Чермішанов приїздив на сіром коні в табір. Коли він приїздив вулицями табору жінки і діти втікали в землянки. У правій руці він тримав плетену шкіряну нагайку. Квартальні та десятські бігли йому назустріч і рапортували. Всіх підозрілих, непослушних, „симулянтів” і „саботажників” він записував у блокнот. Прослухавши рапорт, Чермішанов зривався з місця і їхав до „преступників”. Підїхавши до вікна або дверей землянки, він стукав нагайкою, викрикуючи брудну російську лайку. Так він збирав усіх тих, що були записані або показані квартальним, а потім гнав їх попереду себе до комендатури. За царства Чермішанова вільнонаймані людологи або місцеві жителі ловили втікачів в лісі,

грабували їх і убивали, а трупи закопували чи спалювали. Ще Чермішанов робив у землянках нічні обшуки, перелякаючи сонних дітей. Це він викликав у комендатуру відсталі бригади шахтарів, які не виконували місячної норми, бив їх і домагався від них підписів і клятви, що бригада на наступний місяць виконає і перевиконає норму не менше, як на 120%. Чермішанов арештував жінок за невихід в хуртовину на очистку снігу на „суботник” (праця після відроблених годин у шахті). Суботник оголошував сам комендант. Він виганяв змучених шахтарів копати лопатами поле в сіль-госп-артілі. В кожному таборі була створена сільсько-господарська артіль. Працювали там діти, жінки і покалічені в шахтах. Сіяли ячмінь, жито, картоплю — це все доценту забирала комендатура НКВД. Він відбирав у дітей і жінок хлібні картки за невихід до роботи. За його царства по таборі малярія та тиф нищили людей, смерть ходила від землянки до землянки. За такі „старання” Черемішова перевели в секретний відділ Челябінського тракторного заводу.

КОМЕНДАНТ СЛОБОДІН (на петлицях носив три кубики)

Арешти

Після убійства Кірова порядки і дисципліна в таборі дуже погіршилися. Комендант Слободін зовсім заборонив вихід з табору. По таборі він провів арешти. Так був заарештований Цюбка. В таборі жило декілька родин німців і болгарів. Їм комендант наказав приготуватися до виїзду. Ніхто не знав, куди їх повезуть. Німців і болгарів погрузили до вагонів і повезли за місто Копейськ, там їх на цегольні і виградили. Туди ж привезли німців і болгар з інших таборів. Так повстав новий табір спец-переселенців „Кірзавод”. Землянки почали руйнуватися, стіни стали вигинатися і падати. Комендант Слободін дав наказ будувати новий табір. Новий табір будувався вже не з дерни, не землянки, а окремі дерев’яні будинки на дві родини.

Бандитсько-злочинні пляни НКВД

ГПУ (було перейменоване в 1935 році на НКВД) добре розуміло, що, коли побудувати новий табір із землянок вони не простоють довше як 4-5 років, вони розваляться, а українцям арештантам за цей час закінчиться 10 років заслання. Відбувши покарання, вони на шахтах добровільно не залишуться, потрібно буде їх знову судити і дати по 10 років ув’язнення, або

придумати інший спосіб, щоб українців прив'язати до шахт навіки. Такий новий спосіб НКВД і придумало.

Комендант Слободін скликав загальні збори спец-переселенського табору і оголосив, що більше вже арештанти жити в землянках не будуть. Держава дає дерево і всі необхідні матеріали і кожний переселенець буде будувати собі будинок. Цей будинок держава дає на виплат терміном на 15 років, він коштуватиме 10,000 карбованців. Коли арештанти відбудуть кару, вони будуть заробляти гроші і сплачувати державі борги. Кожна родина буде сама, в допомогу комендант вишле бригаду теслярів, які доставлять дерев'яну основу будинку, а також пороблять вікна і двері. Українці коменданта добре зрозуміли, комендант надіває на шию кожному арештантові нове ярмо, нові кайдани, які не скинеш до самої смерти. Наступного дня до комендатури були викликані голови родин, а також самітні арештанти. Їх комендант примусив підписати контракт на будову будинків. Кайдани надів. Тепер хай хто спробує, після відбуття кари виїхати в Україну. Він винен державі 10,000 карбованців.

Ежовщина на практиці

В 1937 році ежовщина не обминула і спец-переселенського табору. Комендант Слободін проводив ночами масові арешти. Арештантів саджали на санки і під великою охороною відсилали до райкомендатури в м. Копейську, а звідти до Челябінської тюрми. Про долю цих арештантів нічого не відомо. Лише одиниці в таборі, через три місяці після арешту чоловіка чи сина, діставали листи адресовані невідомою рукою. В коверті був клаптик паперу, написаний рукою заарештованого. Листочок був перегорнутий надвое і заліплений хлібом. Зверху клаптика було написано: „Ласкаво прошу цього листа відіслати на адресу” — стояла адреса..., а в середині „Дорога Наталко і ви, мамо, та і ви любі діточки, Петрусь і Віра, нас везуть на Далекий Схід. Дали 10 років. Не забувайте, цілую Вас. Ваш П. І.”. Ці листочки викидали арештанти на станціях у дірочки вагонів. Добра людина їх підбирала, запечатувала до коверти і кидала до поштової скриньки.

У Р А Л

„Культработник” Іван Путілін

Незмінним „культработником” і помічником всіх комендантів був І. Путілін. Малописьменний і жорстокий, колишній красногвардієць Уралу, прославився жорстокістю в таборі не менше від комендантів Чернішанова і Слободіна. Про свою роботу і завдання Путілін часто говорив на зборах, я маю завдання: з вас контрреволюції і ворогів радянської влади, кол. куркулів, повстанців і петлюрівців вибити контрреволюційний дух, „укротить вас”, зробити вас служниками і запрягти вас до возу будови соціалізму!” Місцем, де культурник Путілін „вибивав контрреволюційний дух” і „уक्रошав” арештантів була комендатура і клуб. У комендатурі культурник Путілін, у відсутність коменданта, сидів на його кріслі і вибивав кулаками і рукояткою нагана з арештантів „дух”, вибивав у тих, хто не виконував у шахті норм, хто був зловлений за межами табору, хто був підозрілий у „лопитке к бегству”, або був зловлений в лісі „при бегству”. Вибивав дух у чоловіків, жінок, старих, підлітків, при цьому несамовито кричав, тряс за петельни, ставив „к стенке”, бив наганом. Вибивши контрреволюційного „духа”, він відсилав арештанта на 10-15 діб до штрафного батальйону. Другим місцем, де Путілін „вибивав духа” і „уक्रошав арештантів, був клуб. Два або три рази на місяць він скликав загальні збори всього табору або збори молоді. На зборах хвалив ударників і стахановців і проклинав та застрашував „ледарів”, „симулянтів” та „саботажників”. Тут же підписувалися умови соцзмагання окремих бригад шахтарів, вислухувалися „доповіді” ударників і стахановців, там же плакали і обіцяли виконувати і перевиконувати норми відстаючі. В клубі Путілін проводив „підготовку і зарядку” перед кампаніями: посівною, сінокосом і уборкою в сільхозартілі, обіцяючи за „харошу роботу” все врахувати і записати до „дела”.

„Дело” на кожного арештанта

Дело — на кожного арештанта райкомандатура і комендант табору мали окрему справу. Там лежали всі відомості про арештанта — за що його засуджено, на скільки років, до „дела” записувалися всі „провини” арештанта, які він зробив в таборі. В клубі Путілін організував „вечори самодіяльності”. Молодь по наказу Путіліна ставила п’єси, в яких обов’язково

показували куркуля, як він агітував проти радвлади або, як куркуль експлуатував батрака. Куркуль, наробивши лиха, втік, але НКВД його знаходило. Його судили, він відбував кару і повертався вже перевихованим і „чесним” громадянином. В клубі „артисти” агітували проти Бога, сміялися з ледарів, вихваляли стахановців. Хор славив „мудрого Сталіна”, партію, уряд, силу і міць Червоної армії. Перед державними святами Путілін зганяв до клубу молодь і готував клуб до свят: прибивали плякати, лозунги, малювали і вивішували на сцені і на стінах стінну газету. В саме свято Путілін скликав загальні збори арештантів табору. В такі дні клуб був переповнений. Всі сиділи тихо і дивилися на сцену. Там за торжественним столом (покритим червоною скатертиною) сиділа таборова влада — комендант і культурник Путілін. Іноді ще сидів представник з НКВД або і сам „громадянин” райкомендант. Культурник робив крикливу промову. Початок і кінець промови арештанти вже знали напам'ять. Починав він з того, що оголошував — сьогодні такий то день і таке то число, що весь СРСР святкує цесвято, радується йому, та тільки контрреволюція скрегоче зубами, та НКВД пильно стежить і безпощадно нищить „ворогів народу”. Хвалив мудрого Сталіна (тут обов'язково треба було ляпати в долоні), партію, уряд та непереможну Червону армію, яка ніколи і нікого не пустить в СРСР, а буде бити ворога на його землі. СРСР чужої землі не хоче, але й своєї землі нікому не дасть.

Дурна пропаганда

Говорив, що в капіталістичних державах панує жахливий голод, що там робітники б'ються на барикадах, що скоро капіталізм загине і по всьому світі запанує советська влада. Під час промови, коли згадували ім'я Сталіна або уряд та його політику, в залі несподівано зривалися крики „Хай живе світова революція по всьому світі” або „Хай живе всесоюзна партія „большевиків!” Це підготовлені і посаджені поміж арештантів крикуни, які читали плякати і лозунги, що висіли по стінах і на сцені. Всі раби повинні були після вигуків ляпати в долоні.

Найвища влада

Найвищою владою для спец-переселенців була Райкомандатура в особі райкоменданта. Райкомандатура в м. Копейську на головній вулиці перед школою десятирічкою. Це двоповер-

ховий будинок, огорожений високою огорожею. На воротах завжди стояв вартовий. На подвір'ї командатури, були ще три будинки. Перший — це магазин для нкаведистів, другий — гараж, в якому в день стояв „чорний ворон”, вичікуючи ночі, третій — районна тюрма. Там за ґратами сиділи арештанти з штрафного батальйону.

Першим райкомендантом був Токарев (в петлицях носив дві шпали). Декілька разів він приїздив до табору. Після Токарева райкомендантом став Безсмертних. З райкомендантом Безсмертних мені довелося „познайомитися” особисто. Осінню 1934 року я порушив таборову „конституцію” — я вийшов без перепустки за межі табору. Мене викликав до комендатури комендант Слободін. Він списав „дело”, покричав на мене і відіслав з посильним до райкомендатури. Посильний провів мене і передав дижурному.

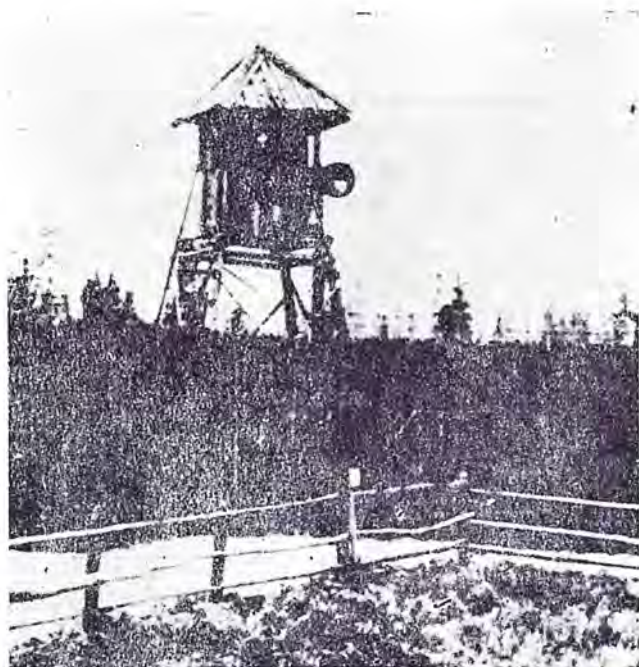
Дижурний записав мене в книгу і зробив обшук. Потім залишив мене, а сам пішов по східцям на другий поверх. Я стояв і роздивлявся по дижурній. На одній стіні я прочитав „приказ” райкоменданта. Під „приказом” нерівними рядками стояли якісь карлючки, хрестики, бублики, півники, райкомендант оголошував якомусь дижурному по коморах сувору догану за „небдiтельное несеніє служби”. Дивлячись на той „приказ” я зрозумів, що райкомендант Безсмертних був зовсім малописьменний.

Дижурний повернувся і повів мене на другий поверх. Перед дверима, що були оббиті шкірою, він зупинився і постукав. Ми зайшли в кабінет. За великим письмовим столом сидів великий на зріст і жирний нкаведист Безсмертних. В 1935 році майор Безсмертних був підвищений в чині і призначений начальником знаменитої Челябінської тюрми.

Українські політв'язні в советських концтаборах:

Юрій Шухевич і Лев Лук'яненко

ГУМОР

* — От бачиш, і тато вміє тебе викупати, а ти гадав, що без мами не обійтися.

— Звичайно, тільки мама перед купанням знімає з мене черевички...

**
*

* Учитель питається:

— Скажи, Івасю, як то може бути, що твій твір про собаку такий самий, як і в твого брата?!

Учень відповідає:

— Бо це той самий собака.

**
*

* Маленький хлопчик згубився.

— На якій вулиці ти живеш? — спитав у нього поліціант.

— Я живу не на вулиці, а вдома...

**
*

* — Тату, допоможи мені задачу розв'язати.

— А ти сам подумай.

— Я думав.

— Ну й що ж ти придумав?

— Тебе попросити.

**
*

* — Степану! ти сьогодні не йдеш до школи? — спитав батько сина, помітивши, що той не збирається.

— Ні.

— Чому?

— Вчителька просила, щоб сьогодні до школи пішли ви.

**
*

* — На художній виставці один з відвідувачів запитує екскурсовода:

— І ось цю страхітливу карикатуру в помпезній рамці ви схильні називати мистецтвом?

— Ні, пане, — незворушно відповідає той.

— Ви просто диветесь у дзеркало.

* — Не вийду заміж, поки мені не виповниться 25 років.

— А мені не виповниться 25 років, аж доки не вийду заміж.

- * — Доня: Мамо, чи то тяжко задержати щось у таємниці?
— Мама: Не знаю, дитинко. Я ще не пробувала.

**

- * — На нагробнику свого чоловіка вдова казала написати:
„Споживай у спокої, доки не зійдемося знову”.

ЗАБЕЗПЕЧИВСЯ

(Жарт-діялог)

Синок: Дайте молоток, мамусю, —
помайструю трошки, —
до місточка-бачте-треба
прибити дві дошки!

Мама: Не можу тобі, синочку,
я молотка дати,
бо ти можеш собі пальці
геть пообтовкати...

Синок: Але ж, мамочко, я знаю,
Як маю робити:
Петрусь буде цвях тримати, —
а я буду бити!...

(Вілля Божестер).

ОГОЛОШЕННЯ

ПІДТРИМУЙТЕ УСТАНОВИ, ПІДПРИЄМЦІВ І ПРОФЕСІО-
НАЛІСТІВ, ЩО ОГОЛОШУЮТЬСЯ У НАШІЙ ПРЕСІ ТА
АЛЬМАНАХУ

ЧИТАЙТЕ — ПОШИРЮЙТЕ — ЗАМОВЛЯЙТЕ!

ПОЛІТИЧНУ БІБЛІОТЕКУ ЛВУ

С. Бандера: ПЕРСПЕКТИВИ УКРАЇНСЬКОЇ РЕВОЛЮЦІЇ у твердій оправі	\$20.00
ШЛЯХ ДО МЕТИ — У 25-РІЧЧЯ ОЖ ЛВУ	20.00
М. Климишин: В ПОХОДІ ДО ВОЛІ (тверда оправа)	15.00
Я. Стецько: 30 ЧЕРВНЯ 1941, у твердій оправі \$6.00, у м'якій	5.00
Д. Донцов: ХРЕСТОМ І МЕЧЕМ, у тв. оправі \$5.00, у м'якій	4.00
О. Оглоблин: ГЕТЬМАН ІВАН МАЗЕПА І ЙОГО ДОБА, у твердій оправі	6.00
П. Мірчук: УКРАЇНСЬКА ВИЗВОЛЬНА СПРАВА І ЕМІГРАЦІЯ, брошура	0.50
П. Мірчук: ТРАГІЧНА ПЕРЕМОГА, брошура	0.50
П. Мірчук: ВІД ДРУГОГО ДО ЧЕТВЕРТОГО УНІВЕРСАЛУ	0.50
П. Мірчук: УКРАЇНСЬКО-МОСКОВСЬКА ВІЙНА	0.50
П. Мірчук: НА ІСТОРИЧНОМУ ЗАКРУТІ	0.50
П. Мірчук: ПЕРШИЙ ЛИСТОПАД	0.50
П. Мірчук: ЄВГЕН КОНОВАЛЕЦЬ	1.00
А. Франко-Ключко: ІВАН ФРАНКО І ЙОГО РОДИНА	1.50
П. Терещук: ІСТОРІЯ ОДНОГО ЗРАДНИКА (Яр. Галана) МОСКОВСЬКІ ВБИВЦІ БАНДЕРИ ПЕРЕД СУДОМ у твердій оправі	1.50
ЄВГЕН КОНОВАЛЕЦЬ ТА ЙОГО ДОБА, у твердій оправі	12.00
КОССАЧ-ОХРИМОВИЧ-ТУРАШ, у твердій оправі \$4.00, у м'якій	25.00
В ОБОРОНІ УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ — НТШ	3.00
УКРАЇНСЬКИЙ ВІСНИК, захальний журнал з України, випуск IV — 1971, у твердій оправі	2.50
А. Радигін: В МОСКОВСЬКИХ КОНЦТАБОРАХ З БЛИЗЬКА	3.50
М. Сосновський: УКРАЇНА НА МІЖНАРОДНІЙ АРЕНІ, у твердій оправі \$5.00, у м'якій	1.50
	4.00

Деякі книжки можна набути по зниженій ціні.

При більших замовленнях — відповідний опуст.

ПОЛІТИЧНА БІБЛІОТЕКА ЛВУ

ЧИТАЙТЕ — ПОШИРЮЙТЕ — ЗАМОВЛЯЙТЕ

Книжки англійською мовою:

L. Senyshyn: TRUTH ON THE MARCH (ABN)	\$0.50
Z. Mosijchuk: UKRAINIAN WOMEN IN THE STRUGGLE FOR FREEDOM	0.50
— RUSSIAN OPPRESSION IN UKRAINE (reports and documents)	8.00
J. Stetsko: THE UKRAINIAN CATHOLIC PATRIAR- CHATE	0.50
— THE REAL FACE OF RUSSIA (essays & articles)	3.50
Dr. W. Sawchak: THE STATUS OF THE UKRAINIAN SSR IN VIEW OF STATE AND INTERNATIONAL LAW	0.75
J. Birch: THE UKRAINIAN NATIONALIST MOVEMENT IN USSR SINCE 1956	1.00
Dr. F. B. Kortschmaryk: CHRISTIANIZATION OF THE EUROPEAN EAST AND MESSIANIC ASPIRATION OF MOSCOW AS THE "THIRD ROME"	0.75
I. Wowchuk: IN DEFENSE OF HUMANISM	0.35
REVOLUTIONARY VOICES, 1971	5.00
V. Moroz: AMONG THE SNOWS	1.50
OUR ALTERNATIVE, 1972	5.00
FOR THIS WAS I BORN (The human conditions in SSSR Slave Labour Camps), 1973	2.50
M. Browne: FERMENT IN THE UKRAINE	3.00
V. Moroz: REPORT FROM THE BERIA RESERVE	2.95
V. Moroz: INSTEAD OF A FINAL STATEMENT	2.00
KIEV VERSUS MOSCOW	0.50
Yuriy Tys-Krokhmaluk: UPA WARFARE IN UKRAINE	10.00
M. Osadchy: CATARACT	6.00
I. Shamkovsky: SYMONENKO, a study in semantics	8.00
UKRAINIAN POLITICAL PRISONERS IN THE SOVIET UNION	5.00

Деякі книжки можна набути по зниженій ціні.
При більших замовленнях — відповідний опуст.

— DISCOUNT ON QUANTITIES —

LVU, 140 Bathurst Street, Toronto, Ontario, Canada M5V 2R3

**ЧИТАЙТЕ І ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ
ПРЕСУ УКРАЇНСЬКОГО ВИЗВОЛЬНОГО ФРОНТУ**

„Шлях Перемоги” — тижневик, центральний орган.

Річна передплата: \$30.00 звичайною поштою

\$45 літунською поштою

“The Way to Victory”,

Zeppelinstr. 67, 8000 Munich 80, West Germany

„Визвольний Шлях” — місячник, суспільно-політичний і науково-літературний журнал.

Річна передплата: \$40.00 звичайною поштою.

“Liberation Path”,

200, Liverpool Road, London, N1 1LF, Great Britain

„Гомін України” — тижневик, орган ОУВФ.

Річна передплата: \$20.00, літунською поштою \$50.00.

“Ukrainian Echo”, 140 Bathurst St., Toronto, Ont.

Canada M5V 2R3

“ABN-Correspondence” — англомовний двомісячник, орган ЦК АБН.

Річна передплата: \$9.00

Zeppelinstr. 67, 800 Munchen 80, West Germany

“Ukrainian Review” — англомовний кварталник.

Річна передплата: \$10.00.

Association of Ukrainians in Great Britain,

49 Linden Gardens, London, W2 4HG, Great Britain

„Українська Думка” — тижневик, орган СУБ.

Річна передплата: рівновартість 10.60 англ. фунтів

Association of Ukrainians in Great Britain,

49 Linden Gardens, London, W2 4HG, Great Britain

„Наш Фронт” — місячник, суспільно-політичний журнал Ліги Визволення України в Австралії.

“Our Front”, Річна передплата \$8.00

7 Maxwell Ave., N. Altona, Vic. 3025, Australia

„Вісник” — місячник Організації Оборони Чотирьох Свобід України.

Річна передплата: \$8.00

“Herald”,

P.O. Box 304, Cooper Station, New York, N.Y. 10003, USA

“L’Est Europeen” — франкомовний двомісячник.

Річна передплата: \$8.00

Boite Postale 351—09, Paris 9e, C.C.P. France

„Авангард” — двомісячник, видає ЦК СУМ.

Річна передплата: \$10.00

72 Bld. Charlemagne, 1040 Bruxelles, Belgium

ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ!

ЧИТАЙТЕ!

ПОШИРЮЙТЕ!

С В І Т Л О

THE LIGHT

ВИДАЮТЬ ОО. ВАСИЛІЯНИ

**ВИХОДИТЬ ЩОМІСЯЦЯ У ВИГІДНІМ
ДО ЧИТАННЯ ФОРМАТІ
З ГАРНОЮ, МИСТЕЦЬКОЮ
ОБГОРТКОЮ.**

ПЕРЕДПЛАТА ТІЛЬКИ \$9.00 РІЧНО

Адреса:

THE BASILIAN PRESS

286 LISGAR STREET, TORONTO M6J 3G9 CANADA

TEL. 535-6483

**Ваші знайомі чи рідні будуть Вам вдячні
ввесь рік, коли як Різдвяний дарунок
замовите для них
„СВІТЛО”.**

СПЕЦІАЛЬНА ВИПРОДАЖ

НОВІ ВИДАННЯ

На вичерпанні:

М. Понеділок. Зорепад. 471 стор., тверда оправа	\$ 7.00
О. Мак. Каміння під косою. 158 стор.	4.00
З. Гарнавський. Дорога на Високий Замок. 254 ст., тверда опр.	4.00
Я. Гриневич. Катря Гриневичева. 95 ст., брош. \$1.50, тверда опр.	2.00
М. Кравців. Калейдоскоп. 133 ст., брош. оправа	3.00
В. Макар. Бойові друзі. 416 ст., тверда оправа	15.00
С. Караванський. „Ярина з городу Хоми Черешні”. 189 стор.	12.00
С. Караванський. Моє ремесло. 184 ст., тверда оправа	12.00
С. Мечник. У боротьбі проти московської агентури.	
176 ст., тверда оправа	10.00
О. Михайлів. Лисовичі. Хроніка галицького приходства. 119 ст.	5.00
Д. Донцов. Націоналізм. 360 ст., тверда оправа	10.00
Уляна Кравченко. Твори. 790 ст., тверда оправа	15.00
М. Гордієнко. З рейдів УПА. 160 стор.	1.75
О. Бердник. Сини Світовиди. 162 стор.	4.25
І. В. Коляска. Освіта в Радянській Україні. 246 стор.	
тверда оправа — \$7.00, брош. оправа	5.00
Roman Rakhmanny. In Defense of Ukrainian Cause. (296 pp.)	\$12.95
Альманах „Гомону України” — 1982	6.00

Книгарням 30% опусту

ЗНИЖКА 50% І БІЛЬШЕ — ГОТІВКОВИЙ ПРОДАЖ

Є. Маланюк. Книга спостережень. 2-ий том. 478 ст. \$8.00, тепер	\$4.00
Д. Донцов. Хрестом і мечем. 319 стор.	\$5.00, тепер 2.00
М. Аркас. Історія північної Чорноморщини. 348 ст. \$7.00, тепер	2.50
Д. Донцов. Рік 1918, Київ. 128 ст.	\$3.00, тепер 1.50
В. Волицький. На Львів і Київ. 238 ст.	\$3.50, тепер 1.50
О. Лисяк. Люди такі, як ми. 345 ст.	\$4.00, тепер 1.50
Ю. Тис. К-7. 207 ст.	\$3.50, тепер 1.50
О. Керч. Наречений. 279 ст.	\$4.00, тепер 2.00
О. Керч. Такий довгий рік. 304 ст.	\$6.00, тепер 2.00
В. Куліш. Слово про будинок „Слово”. 68 ст.	\$1.50, тепер 0.75
Н. Ріпецький. Р-33. 223 ст.	\$4.00, тепер 1.50
Л. Лисак. Замок на вулиці Мейн. 186 ст., тв. опр., \$6.00, тепер	2.00
Д-р М. Кущнір. Велич мистецтва й відродження культури. 53 ст.	\$1.00, тепер 0.50

ДИТЯЧІ ВИДАННЯ

Богдана Горіх-Цмоць. Гості.	\$ 3.75
— Зайчик натальчик	3.75
— Мушка мотрушка	3.75
(книжечки з кольоровими ілюстраціями)	

ВИСИЛАЙТЕ ЗАМОВЛЕННЯ НА АДРЕСУ:

“Ukrainian Echo”, 140 Bathurst St., Toronto, Ont., Canada M5V 2R3

НАСТУПНІ УПІВСЬКІ ВИДАННЯ, ЯКІ ЩЕ Є НА СКЛАДІ:

- Слово і зброя.** Антологія української поезії присвяченої УПА і рев.визвольній боротьбі 1942-1967 (70 авторів; їхні біографії і знімки). 415 стор. Брош. \$3.00, у твердій оправі і сорочинці\$ 5.00
- М. Гордієнко. 3 волинських і поліських рейдів УПА** (Із дій УПА-Північ 1943-44). У м'якій оправі \$1.75, у твердій\$ 2.25
- Петро Терещук. Роздуми над однією книжкою. Дивовижний „ребус” польських фальсификаторів.** Глибока критична аналіза „наукової” праці двох режимових авторів — А. Б. Щесьняка і В. З. Шоти п. н. „Дрога до ніконд” (Діяльність ОУН і її ліквідація у Польщі)\$ 4.00
- Марія Дмитренко. Михайлик.** Оповідання про юного розвідника УПА. Видання шосте, ілюстроване; ціна \$4.00 (для шкіл і Курсів українознавства при замовленні бодай 10 примірників, ціна \$2.00).
- M. Dmytrenko. Mykhailik (Mikey).** Translated by W. Nicholson-Skorokhid\$ 4.00

ЛІТОПИС УКРАЇНСЬКОЇ ПОВСТАНСЬКОЇ АРМІЇ. Серійне книжкове видання документів, матеріалів, мемуарів і наукових праць до історії УПА.

- том 1. **Волинь і Полісся:** німецька окупація, книга перша ...\$10.00
- том 2. **Волинь і Полісся:** німецька окупація, книга друга ...\$10.00
- том 3. **Чорний ліс:** видання команди Станиславівського тактичного відтинка УПА, книга перша (1947-1948)\$10.00
- том 4. **Чорний ліс,** книга друга (1948-1950)\$10.00
- том 8. **Українська Головна Визвольна Рада.** Документи, офіційні публікації, матеріяли; книга перша, 1944-1945\$10.00

В друк:

том 5. **Волинь і Полісся:** німецька окупація, книга третя, містить спогади учасників, рецензії і додаткові підпільні матеріяли про УПА;

томи 6-7. **УПА в світлі німецьких документів, 1942-1945;**

томи 9-10. **УГВР, 1944-1951,** книги друга і третя.

Упівське філіателістичне видання: **Слава Україні! Героям Слава!** — блок (аркуш) із 20 різних багатоколірових марок, виданих Товариствами кол. вояків УПА в ЗСА і в Канаді для відзначення 50-річчя ОУН; ціна за 1 блок — \$3.00.

ЗАМОВЛЕННЯ СЛАТИ НА АДРЕСУ:

SOCIETY OF VETERANS OF UPA

140 Bathurst Street Toronto, Ontario M5V 2R3 Tel. 366-9350

УКРАЇНЬСКА НАРОДНА ПОМІЧ

БРАТСЬКО-ДОПОМОГОВА ОРГАНІЗАЦІЯ

Має 15 родів модерних різнорідних клас життєвого забезпечення: забезпечення на ціле життя, забезпечення до 65 років життя, забезпечення на 20 років. Вивінуване забезпечення після 15 і 20 років платности і в 65-му році життя. Спеціальне ощадностеве забезпечення оплачуване впродовж 20 років, Стипендійна грамота для дітей і молоді оплачувана до 18 років життя, фамілійне забезпечення, акцидентове, термінове, забезпечення платника грамот малолітніх, подвійне забезпечення тощо.

Помірковані рати членських вкладок і високий зворот дивіденди.

Українська Народна Поміч має свої Відділи
в 21 стейтах Америки і 6-ох провінціях Канади

UKRAINIAN NATIONAL AID ASSOCIATION OF AMERICA

Head Office:
925 N. Western Ave.
Chicago, Ill. 60622
Tel.: (312) 342-5102
(312) 342-5103

Canadian Office:
140 Bathurst Street
Toronto, Ontario M5V 2R3
Tel.: (416) 869-0687

**ПЕРША УКРАЇНСЬКА ФІРМА
ОПАЛОВОЇ ОЛИВИ**

737 DOVERCOURT RD.

TORONTO, ONT. M6H 2W7

ТЕЛ.: 536-1169 вдень — 762-9494 вночі

— 24-годинна солідна обслуга —

**DESIGN ALUMINUM INDUSTRIES
Limited**

3195 LENWORTH DRIVE

TEL. 625-2740

M. KOPYSTANSKY

UKRAINIAN ART CERAMIC CENTRE

2388 BLOOR STREET WEST

TORONTO, ONTARIO, CANADA

RES. 763-1000 BUS. 766-6691

УКРАЇНСЬКА КНИГАРНЯ

ARKA MISSISSAUGA

КНИЖКИ, ЖУРНАЛИ, ГАЗЕТИ, ПЛАТІВКИ, РАДІО

3635 Cawthra Rd. Mississauga, Ont. L5A 2Y5 Tel. 276-3902

Власники:

ЯРОСЛАВ МЛИНАРСЬКИЙ БОГДАН ХМИЛІВСЬКИЙ

A M M A R K E T I N G

УКРАЇНСЬКА ГУРТІВНЯ

КЕРАМІЧНИХ ВИРОБІВ, ПЛАСТИНОК, СВЯТКОВІ

І НА ВСЯКІ НАГОДИ РІЗНОРІДНІ КАРТКИ

3635 Cawthra Rd. Mississauga, Ont. L5A 2Y5 Tel. 276-3902

Власники:

ЯРОСЛАВ МЛИНАРСЬКИЙ БОГДАН ХМИЛІВСЬКИЙ

А С Е К У Р А Ц І Я

ЖИТТЄВА — АВТА — ХАТИ — ПІДПРИЄМСТВА
ТА ІНШЕ

**DEPENDABLE INSURANCE
AGENCY LTD.**

ІВАН ЦЕРКОВНИК — ПРЕЗИДЕНТ

2490 Bloor St. West, Suite 403, Toronto, Ont. M6S 1B4

Tel. 762-8304/5/6

NORTH QUEEN AUTO PARTS LTD.

70 NORTH QUEEN ST., TORONTO, ONT.

Власники:

YAROSLAV SEMBAY
WALTER SEMBAY
ROBERT SEMBAY

233-5801

НАЙБІЛЬША УКРАЇНСЬКА ФІРМА В КАНАДІ
ЗАПАСОВИХ АВТОВИХ ЧАСТИН ТА
ВЖИВАНИХ АВТ

ЧИ ВИ ЗНАЄТЕ, ЩО:

- ★ ВАШІ ВКЛАДИ ЗААСЕКУРОВАНІ ЯК ЖИТТЄВІ ПОЛІСИ ДО ВИСОТИ \$2,000.
- ★ КОШТИ ЦИХ АСЕКУРАЦІЙ ЗАЛЕЖАТЬ ВІД ВІКУ І СТАНУ ЗДОРОВ'Я.

*Постійною ощадністю будуймо
наше краще завтра*

КРЕДИТОВА КООПЕРАТИВА

„БУДУЧНІСТЬ”

140 BATHURST STREET

Toronto, Ontario M5V 2R3

Tel. 366-9863 & 366-4547

2184C BLOOR STREET WEST

Toronto, Ontario

Tel. 763-6883

ЧЕРЕЗ ОЩАДНІСТЬ ДО КРАЩОГО ЗАВТРА!

У КРАЇНСЬКА ЩАДНИЦЯ

„ПЕВНІСТЬ”

Ч І К А Г О

Щадіть, позичайте та полагоджуйте всі свої фінансові потреби в найбільшій українській фінансовій установі в діяспорі!

ТІЛЬКИ В „ПЕВНОСТІ”

Ви одержите зовсім ДАРОМ АМ-ФМ радіо, кришталевий комплект на вино, кришталеву тацу, або калькулятор, якщо відкриєте

НОВИЙ 1-НОРІЧНИЙ СЕРТИФІКАТ

ALL SAVER CERTIFICATE

на якому зароблені відсотки до висоти 1,000 дол. для са́міт-ного, 2,000 дол. для подружжя є звільнені від податку.

СКОРИСТАЙТЕ З ЦІЄЇ РІДКІСНОЇ НАГОДИ!

SECURITY SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

936 North Western Avenue, Chicago, Illinois, 60622, 312 772 4500

2166 Plum Grove Road, Rolling Meadows, Illinois, 60008, 212 991 9393

ПЕРШЕ УКРАЇНСЬКЕ БЮРО ПОДОРОЖІ

BLOOR TRAVEL AGENCY

ВЛАСНИКИ: МАРКІЯН КОГУТ ТА ІГОР КУРИЛІВ

1190 BLOOR STREET WEST (near DUFFERIN)

Tel. 535-2135 & 535-2136

ОРГАНІЗУЄ :

- усякого роду подорожжування по всьому світі
- спроваджування рідних на постійне перебування або на візити
- продаж квитків на всі літунські, корабельні та автобусні лінії
- нотаріальні завірення документів: особистих, спадкових і т. п.
- переклади з різних мов

НЕ ЙДИ, НЕ ШУКАЙ ЧУЖИХ СОБІ БЮР,
БО НАЙКРАЩЕ ОБСЛУЖИТЬ „АГЕНЦІЯ БЛЮР”!

D & D DELICATESSEN CO. LTD. & OPEN WINDOW BAKERY

780 Annette St. (near Jane), Toronto, Tel. 767-9127

ЛАЙМА І ВОЛОДИМИР ДЕМЧУКИ

власники і працівники Д. і Д. Делі крамниці

УКРАЇНСЬКА БУДІВЕЛЬНА ФІРМА

ORAD LIMITED

Mississauga, Ontario Telephone 270-0070

— Б У Д О В А Ф А Б Р И К —

ВЛАСНИКИ: ОЛЕГ і АДРІАН КОСТРУБИ

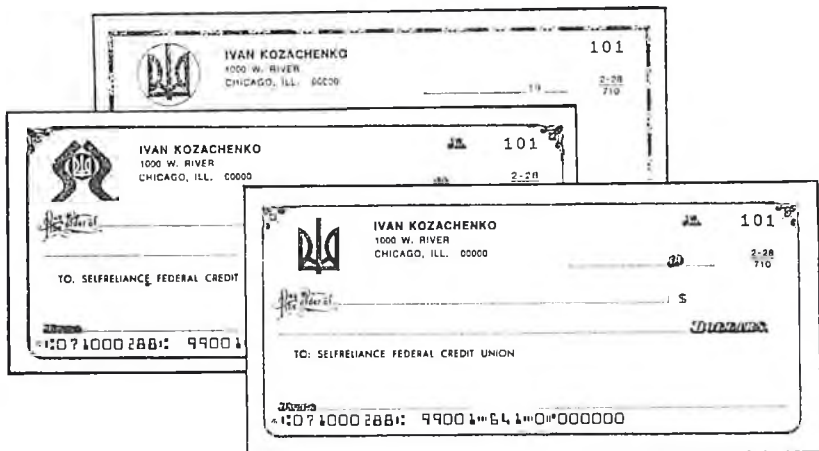
УКРАЇНСЬКА БУДІВЕЛЬНА ФІРМА

E. KOST CONSTRUCTION CO. LIMITED

— Б У Д О В А Н О В И Х Х А Т І Ф А Б Р И К —

Mississauga, Ontario Telephone 270-0070

ВЛАСНИК: ЄВГЕН КОСТРУБА

ЧЕКОВІ КОНТА ТА ПОВНІ БАНКОВІ УСЛУГИ

Конта заробляють:

- Ощадностеві конта — 6%
- Чекові конта (т.зв. шер-дрепти:
 - Особисті дрепти — 6%
 - Комерційні дрепти — 6%
 - Організаційні дрепти — 6%
- Пенсійні конта:
 - ІРА
 - КІІО
- Конта для малолітніх

Позики:

- Особисті
- Позики на авта
- Позики на направу домів
- Відкритий кредит
- Мортгеджові позики
- Комерсійні
- Студентські (проценти платить держава)

Сертифікати:

- 6-місячні сертифікати на \$10,000.
- 30-місячні сертифікати
- Проценти згаданих сертифікатів залежні від курсу державних облігацій федерального уряду.
- \$1,000 за 5 р. заробляє 7.75%
- \$5,000 за 4 р. заробляють 7.50%
- \$4,000 за 3 р. заробляють 7.00%

Інші услуги:

- Грошові перекази
- Подорожні чеки
- Вогнетривалі скриньки
- Полагоджування трансакцій поштою
- Вплати за газ, електрику, воду і телефон
- Вимінювання державних бондів
- Безпосередній перелив пенсійних чеків на конто

„САМОПОМІЧ” — ЧІКАГО

SELFRELIANCE FEDERAL CREDIT UNION

2351 W. Chicago Ave. Chicago, Illinois 60622

Tel. (312) 489-0520

PETER REPENDA **Opticians**

DOCTORS BUILDING
208 Bloor St. W., Suite 201
Toronto, Ontario, Tel. 925-1758

Досвідчені оптики, до яких можна звернутися з повним довір'ям

- Робимо окуляри за рецептою
- Розмовляємо по-українському
- Радо послужимо порадами в оптичних справах
- Знаходимося близько публічного транспорту

Години урядування: понеділок до п'ятниці — 9-та ранку до 6-ої по полудні; субота — 9-та ранку до полудня.

METRO FABRICS

ВИСИЛКА ГАРАНТОВАНИХ
ПАЧОК В УКРАЇНУ

Власники — В. і О. Думи

712 Queen St. W. Toronto, Ont.
M6J 1E8 Tel. 364-6789

JENNIE'S FLOWER SHOP

ВЛАСНИКИ — БОГДАНА І ІВАН ІГНАТОВИЧІ

Tel. 766-0813 — 3316 Dundas St. West (at Runnymede)
Toronto, Ontario

УКРАЇНСЬКА БУДІВЕЛЬНА ФІРМА

SAFE WAY CONSTRUCTION CO. LTD.

7 BABY POINT TER., TORONTO, ONT.

Tel. 762-7817

AL-SAN-CENTRE

Найкращої якості обслуґа харчами („Кейтерінґ”):
— БЕНКЕТИ — КОНВЕНЦІЇ — ПРОФЕСІЙНІ ЗУСТРІЧІ
— ТОРГОВЕЛЬНІ ВИСТАВИ —

Можна замовляти готову їжу до приватних домів, канцелярій, на товариські зустрічі і т. п.

Тел. 253-0151

6307 CENTRE STREET S. W., CALGARY, ALTA. T2H 0B7

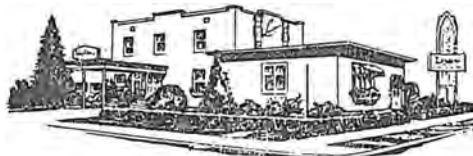
LEYDEN'S
Funeral Homes, LTD.

18th AVE. and 2nd ST. S. W.
CALGARY 262-9101
and
CLARESHOLM 625-3212

ВЛАСНИК
СЕМЕН СОРОХАН

CANADIAN LOCALLY OWNED AND OPERATED

Families in this area have relied upon our firm for quality service since 1930. It is only fitting that we pledge to continue providing service which merits such confidence.

SAMUEL R. SOROCHAN,
President & Managing Director

УКРАЇНСЬКИЙ ЦЕНТР У М. ЛОНДОНІ, ОНТАРІО

побудований власними силами та працею членів

- Об'єднує більшу частину української громади Лондону
- Дає приміщення: відділові Комітету Українців Канади, Курсам українознавства, Молодіжній танцювальній групі, Українській Кредитовій Спільноті, відділам Ліги Визволення України, Об'єднання Жінок ЛВУ, СУМ та іншим організаціям
- Вдержує Комітет Харитативної Служби
- Влаштовує культурні та товариські імпрези
- Піддержує морально й матеріяльно всі акції спрямовані на добро української справи.

L O N D O N U K R A I N I A N C E N T E R

247 Adelaide St. S. London, Ont. N5Z 3K7 Tel. 686-9811

Українська Народня Каса в Монтреалі

*Це фінансова установа, що дає своїм членам
найкращі умови:*

- В Українській Народній Касі Ви одержите найвищі відсотки від своїх ощадностей
- УНКа са уділяє гіпотечні і звичайні позики на догідних умовах
- Вклади з уділами до висоти \$2,000.00 та позики до висоти \$10,000.00 є заасекуровані на кошт УНКаси, тому користайте з услуг своєї установи.

Урядові години:

понеділок до середи . від 10 до 6 ввеч.
четвер і п'ятниця ... від 10 до 7 ввеч.
субота від 9 до 12 впол.

3960 ST. LAWRENCE BLVD., MONTREAL H2W 1Y3

Степан Кузь

S T E P H E N K U Z, B.A., LL.B.

АДВОКАТ І НОТАР

JANE AND BLOOR CENTRE

SUITE 205

2 JANE STREET

TORONTO

ONTARIO

M6S 4W3

TELEPHONE (Res.): 233-9510

OFFICE: 767-7515

ЄДИНА В ТОРОНТІ УКРАЇНСЬКА

COMMUNITY TRUST COMPANY LTD.

2299 BLOOR STREET WEST — TORONTO, CANADA M6S 4T2

TEL. (416) 763-2291 — 766-3342

приймає вклади і ощадності, платить найвищі відсотки,
уділяє особисті і мортгеджові позики, приймає і реєструє
пенсійні плани і на нові дома (RRSP and RHOSP)

Полагоджує всі банкові операції — приймає домашні
рахунки (телефони, електрика і т. п.)

Завідує спадками і довіреннями (траст)

Управитель: Богдан Миндюк

У К Р А І Н С Ь К А І М П О Р Т О В А Ф І Р М А

FIRCHUK'S TEXTILES

Parcels to Europe

HEAD OFFICE:

610 Queen St. West, Toronto, Ont., Tel. 364-5036

HAMILTON BRANCH:

293 Ottawa St. N., Hamilton, Ont., Tel. 549-2005

**ВИСИЛАЄМО ПАЧКИ В УКРАЇНУ І ДО ІНШИХ
КРАЇН ЄВРОПИ**

Маємо великий вибір різного роду
товарів і готових убрань
різних розмірів,
а також

хустки, різні матеріяли, нитки ДМЦ,
полотна до вишивання.

— ПРОДАЄМО ТОВАР ДО КРАМНИЦЬ ПО ГУРТОВИХ ЦІНАХ —

Y. ONYSCHUK & CO. LIMITED

INSURANCE — BROKERS — REALTOR

обслуговує у всіх ділянках

А С Е К У Р А Ц І Ї

ЗАГАЛЬНОЇ — домів, підприємств тощо і ЖИТТЄВОЇ —
особистої і комерсійної, включно з груповою і пенсійною
та маєтковим плянуванням

ТА КУПНА-ПРОДАЖУ НЕРУХОМОСТЕЙ — домів і під-
приємств, оренда приміщень для підприємств, оцінка не-
рухомоостей у податкових і спадкових справах

**2477 BLOOR ST. WEST
TORONTO, ONTARIO
M6S 1P7**

Telephone 767-5408

Професійна обслуга від 1948-го року.

КУПНО—ПРОДАЖ
домів, підприємств, інвестицій, фермів,
вакаційних дач у Південному Онтаріо.
ЗАГАЛЬНА АСЕКУРАЦІЯ.

Найбільше українське підприємство купна, продажу нерухоможностей і забезпечення в Канаді. Затруднює коло 120 працівників у 5 біорах в Онтаріо

R. CHOLKAN & CO. LIMITED

Realtor – Insurance – Broker

3 БЮРА В МЕТРОПОЛІТАЛЬНОМУ ТОРОНТИ

527 Bloor St. W., Toronto, Ont. Tel. 532-4404

2336 Bloor St. W., Toronto, Ont. — Tel. 763-5555

3359 Bloor St. W., Toronto, Ont. — Tel. 236-2666

R. Cholkan & Co. Limited — General Insurance

2190 B. Bloor St. West, Toronto, Ont. M6S 1P3 — Tel. 763-5666

SEMEHEN FOODS CO. LTD.

Serving Toronto and Vicinity for over 20 years

1572 BLOOR ST. WEST, TORONTO, ONTARIO, M6P 1A4

TELEPHONE: 534-2023

Ukrainian Caravan Foods

SHERWAY GARDENS, “GOURMET FAIR”

25 WEST MALL, ETOBICOKE, TELEPHONE: 621-3065

5245 DUNDAS ST. WEST, TELEPHONE: 231-7447

RESTAURANT & TAVERN

97 CUMBERLAND STREET, TORONTO, ONTARIO

Bloor & Bay

Tel. 961-4422

"ВЕСТ АРКА"

УКРАЇНСЬКА КНИГАРНЯ

ОЛЬГА і АНДРІЙ ЧОРНІ

ВЛАСНИКИ

2232 BLOOR ST. W.

TORONTO, ONTARIO

Тел. 762-8751

Courtesy Chevrolet – Oldsmobile Ltd.

1635 THE QUEENSWAY

TORONTO, ONT. M8Z 1T9

TEL. 255-9151

Selling - Appraising - Financing - Leasing - Servicing

Роман Тишак

ДО ВСІХ МОЇХ КЛІЄНТІВ, ПРИЯТЕЛІВ ТА ЗНАЙОМИХ

У справах купна чи продажу нових або вживаних авт, чи троків звертайтеся до мене з повним довір'ям. Маємо великий вибір авт марки Шевролет, Олдсмобіл. При купні авта передайте мені це оголошення, і я зложу \$50.00 від Вашого імени на Вами призначену харитативну чи суспільну організацію.

Дім 767-8175

НАЙБІЛЬША УКРАЇНСЬКА КРАМНИЦЯ МЕБЛІВ

***Rockester* FURNITURE**

ТРИ ВЕЛИКІ КРАМНИЦІ ДЛЯ ВАШОЇ ОБСЛУГИ

Toronto Central

423 COLLEGE STREET WEST, Tel. 364-1434

Toronto West

1121 DUNDAS STREET WEST, Tel. 535-1188

Mississauga

1995 DUNDAS STREET EAST, Tel. 624-4411

(¼ Mile West of Hwy 427)

SIPCO OIL LTD.

Home Comfort Division

83 SIX POINT ROAD

TORONTO, ONTARIO M8Z 2X3 — TEL. 232-2262

SIPCO — OSHAWA: 453 SIMCOE ST. S.,

OSHAWA, ONT. L1H 4J7 Tel. 7 2 8 - 5 1 3 8

1. Доставляє найкращої якості опалову оливу та дає безкоштовне чищення печей і обслугову
2. Вкладає і фінансує нові печі („форнеси“)
3. Вкладає прилади до звогчування повітря („гюмідифайрс“)
4. ВСЕ ФІНАНСУЄМО НА ДОГІДНІ СПЛАТИ

— 24-годинна обслуга —

ТЕЛЕФОНУЙТЕ ВДЕНЬ І ВНОЧІ — 232-2262

Свої рахунки можете платити безкоштовно

у **Community Trust Co., 2299 Bloor St. W.**

Провадимо також власні бензинові станції під назвою **SIPCO**. Просимо наших відборців заїжджати до наших станцій **SIPCO** і наповняти авто бензиною.

»37 РОКІВ УСПІШНОЇ ФІНАНСОВОЇ СЛУЖБИ
УКРАЇНСЬКІЙ ГРОМАДІ«

УКРАЇНСЬКА КРЕДИТОВА СПІЛКА В ТОРОНТІ

Ukrainian (Toronto) Credit Union Ltd.

ЦЕНТРАЛЯ:

297 COLLEGE ST., TORONTO, ONT. M5T 1S2
— TEL. 922-1402 & 922-2797

ВІДДІЛ:

2397 BLOOR ST. WEST, TORONTO, ONT.
— TEL. 762-6961

ВІДДІЛ:

3635 SAWTHRA ROAD
(біля укр. кат. церкви)
TEL. 272-0468

Корисні умови для вкладів і позичок.

Наше завдання — допомагати членам в економічних
справах порадами і фінансово.

НАША СПРАВА — СЛУЖИТИ ЧЛЕНАМ

ORBIT CO.

10219—97 Street, Edmonton, Alberta, Tel. 422-5693

- ВИСИЛАЄМО ПАЧКИ В УКРАЇНУ
- МАЄМО ВЕЛИКИЙ ВИБІР РІЗНОГО РОДУ ТОВАРІВ

ВЛАСНИК — МИХАЙЛО СВИСТУН

Увага!

—

КАЛГАРИ

—

Увага!

УКРАЇНСЬКА КРЕДИТОВА СПІЛКА В КАЛГАРАХ

UKRAINIAN (CALGARY) SAVING & CREDIT UNION LTD.

Заохочуємо Вас складати свої ощадності у своєму фінансовому підприємстві.

- У своїй спілці одержите високі відсотки і безплатну асекурацію до \$2,000.
- Можете також одержати догідну позику, які забезпечені до висоти \$10,000.

Години урядування:

кожного вівторка і п'ятниці від год. 7-ої до 9-ої ввечері

ДИРЕКЦІЯ

У К Р А Ї Н С Ь К А П Е К А Р Н Я

"THE FUTURE BAKERY"

739 QUEEN STREET WEST

TORONTO, ONTARIO

TEL. 368-4235 & 233-2713

ВИПІКАЄ НАЙКРАЩИЙ ХЛІБ І РІЗНЕ

ДОМАШНЄ ПЕЧИВО

— Доставка до крамниць і домів —

**УКРАЇНСЬКА ФІРМА
КУПНА І ПРОДАЖУ РЕАЛЬНОСТЕЙ
BABY POINT REAL ESTATE LTD.**

2323 Bloor St. West, Suite 218, Toronto, Ontario M6S 4W1
Telephone 763-2548

**Власник фірми:
МИХАЙЛО ГЕНЯГА**

уродженець Карпатської України
Відомий українській громаді прода-
вець реальностей на протязі довгих
років. У потребі купна чи продажу
реальности, запрошуємо зайти до
бюра або зателефонувати: 763-2548.

HARDWARE STORE

Gifts • China • Paints • Plumbing & Electrical Supplies

682 QUEEN ST. W. - TORONTO, ONTARIO - PHONE 363-1520

Коли хочете купити домашнє знаряддя, то заходьте до нас.
Продаємо по поміркованих цінах

Ніна і Тарас Парченко

ПАВИЧ

М'ЯСАРНЯ І КРАМНИЦЯ СПОЖИВЧИХ ТОВАРІВ

809 QUEEN ST. WEST, TORONTO, ONT. TEL. 364-0658
and

LAWRENCE MEAT MARKET

2902 BLOOR ST. W. — THE KINGSWAY — TEL. 239-7726

**Superior Sausage and Meat Products
Co. Ltd.**

1004 DUNDAS ST. W. — TORONTO — TEL. 531-8422

Продаємо тільки першоякісне м'ясо та відомі в Торонті
й околиці зі своєї якості і смаку м'ясні вироби.

КРЕДИТОВА СПІЛКА

„ПОСТУП—ВІРА”

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ ТА КОРИСТАЙТЕ З НАШИХ ПОСЛУГ

ВИМІНА ЧЕКІВ — ОПЛАТА МІНІМАЛЬНА

Урядові години:

Від понеділка до четверга: 10 вранці — 5:30 по пол.

В п'ятницю: 10 вранці — 6:00 ввечері

В суботу: 9:30 вранці — 12:00 в полудне

“PROGRESS-VERA” CREDIT UNION LTD.

627 Selkirk Avenue, Winnipeg, Manitoba R2W 2N2

Tel. 589-7849 & 586-7715

CENTRAL PRODUCTS & FOODS LTD.

“Famous Products”

МАРКА ЗНАНОЇ КОВБАСИ

630 NAIRN AVENUE, WINNIPEG, MAN. PH. 667-3855

Управитель Я. ДЕРЖКО

ARKA SHOES

2218 Bloor St. West, Toronto, Ont., corner Runnymede & Bloor
Великий вибір взуття — жіночого, чоловічого та дитячого.
Імпортваного з Німеччини, Франції, Італії та найкращого
канадського виробу. Ціни помірковані

ВЛАСНИК — Т. ГРУБИЙ

ТЕЛЕФОН 763-1851

Durie Meat Products & Delicatessen

Крамниця м'ясних і споживчих товарів. Мистецькі вироби
2302 Bloor St. West, Toronto, Ont., Tel. 762-4956

ВЛАСНИКИ: СТЕПАН і ОЛЬГА МОЦЯК

LANSDOWNE HARDWARE

Household Builders Hardware, Tools, Glazing, Paint, Gifts
660 Lansdowne Avenue, Toronto, Ontario, Telephone 533-0519

— F R E E D E L I V E R Y —

ВЛАСНИКИ — А. і М. КОЧЕКАНИ

HUMBER SPORTS

TEAM UNIFORMS

T-SHIRTS AND CAPS

CRESTING ON PREMISES

SPORTS EQUIPMENT

2315 Bloor Street West, Toronto, Ontario M6S 1P1

ANDY ANDRUCHIW — PRESIDENT

Tel. (416) 769-2714 & 766-5602

ROYCE RADIO & FURNITURE

1529 DUPONT ST. TORONTO TEL. 535-0175

Distributor of Fine Furniture and Electric Appliances

— Модерні меблі і електричне домашнє устаткування —
ВЛАСНИКИ: ЛЕВ і ПЕЛАГІЯ ДОПТИ

УКРАЇНСЬКА КНИГАРНЯ

А Р К А

- Книжки, журнали, часописи, шкільнє і бюрове приладдя
- Різьби, вишивки, нитки, панама, грамофонні платівки
- Машинки до писання, фотоапарати

575 Queen St. W. Toronto, Ont. Tel. 366-7061

HYGRADE Wallpaper & Paint Company

23 ST. JOHN'S RD. TORONTO, ONT. TEL. 767-0464

Українська крамниця фарб і тапетного паперу
та плиток на стіни і підлоги

ВЛАСНИКИ: ВАСИЛИНА ПЕТРИШИН і ТАРАС СМЕТАНЮК

NEW CENTRE MEAT & DELICATESSEN

323 RONCESVALLES AVENUE, TORONTO, ONTARIO

Telephone 531-4861

ВЛАСНИКИ — П-ВО ДЕМЧУКИ

УКРАЇНСЬКА КРАМНИЦЯ

ANNETTE FOOD MARKET

238 Annette Street, Toronto, Ontario, Telephone 767-8011

ВЛАСНИКИ — О. і П. КАВУНИ

АПТЕКА МЕДВІДСЬКИХ

SANITAS PHARMACY

546 Queen St. West, Toronto, Ontario, Tel. 363-3746

WEST END MEDICAL PHARMACY

O. E. Dzulynsky, B.Sc. Phm. O. G. Chabursky, B.Sc. Phm,

2199 Bloor St. West, Toronto, Ontario, Tel. 769-1717

M C DAIRY CO. LTD.

212 MAVETY STREET, TORONTO, ONT.

Telephone 766-6711

ІВАН ТЕЛЬВАК — ВЛАСНИК

М'ЯСАРНІ І ХАРЧОВОЇ КРАМНИЦІ

MIDWEST FOOD MARKET

941 N. WESTERN AVENUE

CHICAGO, ILL. 60622

TEL. HU 6-7174

Одиноке кооперативне підприємство на американському
терені під назвою
УКРАЇНСЬКО-АМЕРИКАНСЬКЕ КООПЕРАТИВНЕ ТОВАРИСТВО

„САМОДОПОМОГА”

В ЧІКАГО

що провадить харчову крамницю в Чікаго та літню відпочинкову
оселю в Равнд Лейку, Іл. Адреса Кооп. „Самодопомога”:

“SAMODOPOMONA”

2204—06 W. Chicago Ave., Chicago, Ill. 60622

Tel. 252-2793

ІВАН ТУЦЬКИЙ — ВЛАСНИК М'ЯСАРНІ

DANDY MEAT MARKET

FRESH MEATS — POULTRY — HOME MADE SAUSAGE

1023 N. WESTERN AVENUE, CHICAGO, ILL. 60622

TEL. AR 6-0589

ВАСИЛЬ ДМИТРАШ — ВЛАСНИК ПЕКАРНІ

ANN'S BAKERY

2158 West Chicago Avenue & 2601 W. Iowa St.

Chicago, Ill. 60622

Tel. EV 4-5562

COUNTRYSIDE FURNITURE LTD. **QUALITY HOME FURNISHINGS**

НАЙКРАЩОЇ ЯКОСТІ МЕБЛІ
ДЛЯ ДОМАШНЬОГО ВЖИТКУ
NICK KORPAN — PRESIDENT

901 St. Clair St. Ext., Chatham, Ontario

Bus. Phone 352-0539 Res. Phone 354-2086

DOVER AUTO WRECKERS

No. 40 HWY & 4th CONCESSION, CHATHAM, ONTARIO

Tel. 519-352-4382

- Ми купуємо старі моделі знищених авт
- Нові і вживані частини всіх родів

Відкрито щоденно від 8-5 год., в суботу 8-12 год. вполудень

ВЛАСНИКИ: МИКОЛА і СТЕФАН ЛУЦИКИ

EAST END SHOES

КРАМНИЦЯ ВЗУТТЯ

- Продаж нових і направа старих
- Чоловічі і хлоп'ячі
- Ковбойські і робочі чоботи
- Черевики стилю „Оксфорд”

917—12th Street S. E., Calgary, Alta., Tel. 265-4709

LOTUS TEXTILES

ТЕКСТИЛЬНІ МАТЕРІЯЛИ

Висилка посилок в Україну

Власниця — ГАЛИНА БОНК

2246 BLOOR ST. WEST, TORONTO, ONT. M6S 1N6

TEL. 763-6543

MALTA BROADLOOM WAREHOUSE

3069 DUNDAS ST. W. - TORONTO, ONT. - M6P 1Z5

PHONE 767-2036

Добрий вибір різноякісних диванів.

Ціни догідні.

Власник — ВАСИЛЬ ПАТЕР

Також вкладаємо дивани по домах від стіни до стіни.

MARY'S FLOWER SHOP

492 QUEEN ST. W.

TEL. 368-9055

TORONTO, ONT.

Власники — Ірина і Богдан Сухий

УКРАЇНСЬКА ХАРЧОВА КРАМНИЦЯ

NATIONAL I.G.A. SUPERMARKET

970 COLLEGE ST. - TORONTO, ONT. - TEL. 536-3449

В. В. ГРИНИК

власник фірми купівлі і продажу реальностей

W. W. HRYNYK REAL ESTATE

744 QUEEN ST. W., TORONTO, ONT., TEL. 363-5316

УКРАЇНСЬКЕ ПОХОРОННЕ ЗАВЕДЕННЯ

CARDINAL FUNERAL HOMES

366 BATHURST ST. — TEL. 368-1444

92 ANNETTE ST. — TEL. 762-8141
TORONTO, ONTARIO

Власник — ЛЕВ КАРДИНАЛ

Дві каплиці до Ваших послуг.
Щира, чесна і солідна обслуга.

Prestige Woodcraft Ltd.

3471-75 DUNDAS ST. WEST, TORONTO, ONT. M6S 2S5
TELEPHONE: 766-2929

Кухонні кабінети — Туалети — Меблі
Крамничне устаткування

С. Пелех Г. Сукмановський А. Л. Баверс

RY-PORT MEATS LTD.

516 QUEEN ST. WEST - TORONTO, ONT. - M5V 2B3
TEL. 366-6339

Виготовляємо першоякісні свіжі м'ясні вироби, як ковбаси, шинки, паштетівки, сальцесони і багато інших харчових продуктів, які продаємо по дуже поміркованих цінах.

УКРАЇНСЬКА ФІРМА ПРОДАЖУ НЕРУХОМОСТЕЙ

PROGRESS REAL ESTATE LTD.
Realtor

1072 BLOOR ST. W. TORONTO, ONT. TEL. 534-9286

120 RUNNYMEDE RD. — ФІЛІЯ — TEL. 767-1101

УКРАЇНСЬКЕ БЮРО ПОДОРОЖІ

ASTRO TRAVEL SERVICE

2204 BLOOR ST. WEST, TORONTO, ONT. M6S 1N4
Tel. 766-1117

IONA SQUARE, 1585 MISSISSAUGA VALLEY BLVD.
MISSISSAUGA, ONT. — TEL. 270-4111

ROMAN'S PLUMBING, INC.

2404 Dufferin St. (Just North of Eglinton)

Te l. 7 8 7 - 1 2 1 9

РОМАН КОНАРСЬКИЙ — ВЛАСНИК

PARKWAY AUTO BODY REPAIRS

1974 Dundas Street West, Toronto, Ontario, Telephone 531-1227

Направляємо знищені авта, виконуємо механічну працю

РОБОТА СОЛІДНА ВЛАСНИК — А. ПРЕДКО

УКРАЇНСЬКА КРАМНИЦЯ

Michael's Custom Tailor and Menswear

777 QUEEN ST. W. — TORONTO, ONT. — TEL. 366-3145

Шиемо на міру убрання з імпортованих матеріалів і
провадимо відділ чоловічої галянтерії: сорочки, краватки,
шкарпетки, зимові і літні плащі та інше

ВЛАСНИК — МИХАЙЛО ЛИЩИШИН

Т Р И З У Б

TRIDENT FUEL OIL LTD.

260 Jane St., Toronto, Tel. 763-5312

ВЛАСНИКИ: МИХАЙЛО, ЮСТИНА і СТЕПАН ПАНЬКІВ

— Доставка оливи і фахова безплатна обслуга —

I. G. A.

П. БОЖИК і СТ. СТАНЬКО

Харчові крамниці:

1094 ST. CLAIR AVENUE WEST —

2295 BLOOR STREET WEST —

1104 KING STREET WEST — TORONTO, ONTARIO

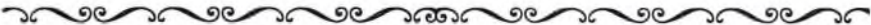
УКРАЇНСЬКА ХАРЧОВА КРАМНИЦЯ

"JANETTE IGA" FOOD MARKET

405 JANE STREET, TORONTO, ONTARIO

Telephone 766-0812

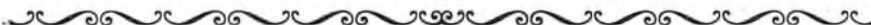
ВЛАСНИК — МИКОЛА ІГНАТОВИЧ

А Д Р Е С А Р

УКРАЇНСЬКИХ СВІТОВИХ, ЦЕНТРАЛЬНИХ І КРАЙОВИХ УСТАНОВ ТА ОРГАНІЗАЦІЙ

КАНАДА

- Світовий Український Визвольний Фронт (СУВФ), Президія
World Ukrainian Liberation Front (WULF)
140 Bathurst Street, Toronto, Ont., Canada M5V 2R3
 - Світовий Конгрес Вільних Українців (СКВУ), Секретаріят
World Congress of Free Ukrainians, Secretariat
2118 A Bloor St. W., Toronto, Ont., Canada M6S 1M8
 - Комітет Українців Канади (КУК), Центральна
Ukrainian Canadian Committee, National Executive
456 Main Street, Winnipeg, Man., Canada R2W 4V6
 - Ліга Визволення України (ЛВУ), Головна Управа
Canadian League for the Liberation of Ukraine, Nat. Executive
140 Bathurst St., Toronto, Ont., Canada M5V 2R3
 - Об'єднання Жінок Ліги Визволення України (ОЖЛВУ), Головна Управа
Women's Association of LVU, National Executive
140 Bathurst Street, Toronto, Ont., Canada M5V 2R3
 - Спілка Української Молоді в Канаді, Крайова Управа
Ukrainian Youth Association in Canada, National Executive
83 Christie Street, Toronto, Ont., Canada M6G 3B1
 - Товариство колишніх вояків Української Повстанської Армії (УПА)
в Канаді, Головна Управа
Society of Veterans of UPA,
140 Bathurst Street, Toronto, Ont., Canada M5V 2R3
 - Асоціація Діячів Української Культури (АДУК)
140 Bathurst Street, Toronto, Ont., Canada M5V 2R3
 - Українська Народня Поміч, Представництво в Канаді
Ukrainian National Aid Association of America
140 Bathurst Street, Toronto, Ont., Canada M5V 2R3
 - Організація Української Молоді „Пласт”, Крайова Управа
Ukrainian Youth Ass'n "Plast"
2199 Bloor St. W., Toronto, Ont., Canada M6S 1N2
 - Об'єднання Української Демократичної Молоді (ОДУМ) в Канаді
ODUM — Youth Association
404 Bathurst St., Toronto, Ont., Canada M5T 2S6
-

МУНО — Молодь Українського Національного Об'єднання
Ukrainian National Federation Youth — MUNO
297 College Street, Toronto, Ont., Canada M5T 1S2

Спілка Українських Журналістів в Канаді
Ukrainian Journalists' Association in Canada
140 Bathurst Street, Toronto, Ont., Canada M5V 2R3

Видавнича Спілка „Гомін України”
“Homin Ukrainy” (“Ukrainian Echo”)
140 Bathurst Street, Toronto, Ont., Canada M5V 2R3

А В С Т Р А Л І Я

Ліга Визволення України в Австралії
Australian League for the Liberation of Ukraine
2 Lily Avenue, Seaton, S.A., Australia 5023

Спілка Української Молоді в Австралії
Ukrainian Youth Association in Australia
11—15 Church Street, Lidcombe, N.S.W., Australia 2141

Станція вояків Української Повстанської Армії (УПА)
с/о Mr. D. Hrycko
68 Allawah Street, Sydney-Blacktown, N.S.W., Australia 2148

Український Культурно-Товариський Клуб
The Ukrainian Cultural and Social Club Ltd.
11—15 Church Street, Lidcombe, N.S.W., Australia 2141

Видавництво „Наш Фронт”
“Our Front” Publishers
69 Holmes Road, Moonee Ponds, Victoria, Australia 3039

А В С Т Р І Я

Об'єднання Українців в Австрії
Verein der Ukrainer in Oesterreich
Sandbuehelweg 5, 6020 Innsbruck, Austria

Спілка Української Молоді в Австрії
Ukrainischer Jugendverein in Oesterreich
Ferd.-Raimundstr. 19/8, 5026 Salzburg-Aiken, Austria

А Р Г Е Н Т І Н А

Товариство „Просвіта”
“Prosvita”
Soler 5039, 1425 Buenos Aires, Argentina

ГОЛЛЯНДІЯ

Українська Громада в Голляндії

Bond van Oekrainers, Postbus 169, Hengelo (O), Holland

ЕСПАНІЯ

Об'єднання Українських Студентів в Еспанії

c/o Mr. W. Pastuschuk, Cea Bermudez 43, 7 B Madrid 3, Spain

З'ЄДНАНІ СТЕЙТИ АМЕРИКИ

Організація Оборони Чотирьох Свобід України (ООЧСУ), Гол. Управа
Org. for Defense of Four Freedoms for Ukraine (ODFFU), Inc.
P.O. Box 304, Cooper Station, New York, N.Y., USA 10003

ДІМ Організацій Українського Визвольного Фронту
136—2nd Ave., New York, N.Y., USA 10009

Об'єднання Жінок Оборони Чотирьох Свобід України (ОЖ ОЧСУ), ГУ
Women's Association of DFFU,
P. O. Box 304, Cooper Station, New York, N.Y., USA 10003

Спілка Української Молоді Америки (СУМА), Головна Управа
Ukrainian American Youth Ass'n, Inc.
P.O. Box 211, Cooper Station, New York, N.Y., USA 10003

Товариство колишніх вояків УПА в ЗСА, Головна Управа
Society of Veterans of UPA, Inc.
P. O. Box 304, Cooper Station, New York, N.Y., USA 10003

Український Конгресовий Комітет Америки
Ukrainian Congress of America, Inc.
203—Second Ave., New York, N.Y., USA 10009

Світова Федерація Українських Жіночих Організацій (СФУЖО)
World Federation of Ukrainian Women's Organizations, Inc.
4936 N.—13 Street, Philadelphia, Pa., USA 19141

Українська Народна Поміч; Редакція „Українського Народного Слова”
Ukrainian National Aid Ass'n, Inc.
P. O. Box 1948, Pittsburg, Pa., USA 15230

Асоціація Діячів Української Кльтури (АДУК)
136—2nd Ave., New York, N.Y., USA 10009

Український Відділ Американських Приятелів АБН (ПАБНА)
American Friends of ABN, Ukrainian Division
P. O. Box 255, Cooper Station, New York, N.Y., USA 10003

З М І С Т

Сторінка:

Вічна Слава Борцям	5
Календаріом — Історичний календар	6-29
Що таке календар	30-32
Державні свята Канади і ЗСА; Міри довжини	33
Міри поверхні, міри ваги, міри об'єму	34
Температура за двома системами	35
Микола Голичко — Пісня про Тараса Чупринку	36
Слово Степана Бандери	38
Ген. Роман Шухевич — Тарас Чупринка	39
В. Дідюк — УПА — Наша слава і прапор	40-47
Х. Левич — Молоденький повстанець	48-50
М. Боеслав — Не нас схилить	51
Командир „Сіроманців”	52-56
Сергій Жук — Великий голод в Україні в 1932-33 роках...	57-61
С. Лисогірський — Поклін тобі прапоре наш	63-68
П. К. — Володимир Дейчаківський — „Сич”	69-73
За правдиве використання телевізора	74-75
Оселі СУМ у світі	76-94
Розмаїтості	95-98
Звернення Ради для справ Української Культури	99
О. Хмурович — Кому належить Спадщина Київської Русі?	101-110
І. М. Олійник — Українці в російських спец-переселенських таборах за Уралом	111-130
Гумор	131-132
Відділ оголошень	133-172
Адресар українських центральних і крайових установ та організацій	173-175

УКРАЇНСЬКИЙ КУЛЬТУРНИЙ ЦЕНТР

UKRAINIAN CULTURAL CENTRE

83-85 CHRISTIE ST., TORONTO, ONT. M6G 3B1

РЕПРЕЗЕНТАЦІЙНІ ЗАЛИ

НА КОНЦЕРТИ, АКАДЕМІЇ, ВИСТАВИ,
ВЕСІЛЬНІ ГОСТИНИ І Т. П.

НА ВАШЕ БАЖАННЯ І ЗА ВАШИМ ВИБОРОМ
ПРИГОТОВЛЯЄМО НА ГОСТИНУ
ХАРЧІ І НАПИТКИ З ПОВНОЮ ОБСЛУГОЮ
— ВСІ ПРИМІЩЕННЯ ОХОЛОДЖУВАНІ —

Дуже вигідний доїзд підземкою і автобусами

Пишіть або телефонуйте:

UKRAINIAN CULTURAL CENTRE

83-85 CHRISTIE ST., TORONTO, ONT. M6G 3B1

Tel. (416) 531-3610